

УИЛЯМ ПИТЪР БЛАТИ ДИМИТЪР

Превод от английски: Владимир Германов, 2010

chitanka.info

В памет на Пийт

ПЪРВА ЧАСТ

АЛБАНИЯ

*Но когато той беше на път и
наближаваше до Дамаск, изведнъж го огря
светлина от небето... И три дни не виждаше...*
Деяния, 9:3; 9:9

На сто и петдесет милиона километра от Слънцето, в една влажна бетонна стая без прозорци, сред лабиринт от затворнически килии и коридори, недокосвани от милост и надежда, зад малка дървена маса седеше Разпитващия. Умът му беше празен като бележника пред него. Задържания излъчваше някаква мистериозност. След седем дни мъчения не беше обелил и дума. С наведена глава и оковани китки, той стоеше в ослепителната хватка на прожектора, който му пречеше да се отпусне.

— Кой си ти?

Гласът на Разпитващия звучеше монотонно. Всички въпроси бяха зададени. Нито един не бе удостоен с отговор. Сега те се свеждаха до една-единствена фраза, сякаш в името на Задържания се криеше неговата същност.

— Кой си ти?

Изтощен, Разпитващия чакаше. Присвиваше очи заради потта, която капеше от челото му и размазваше редовете на бележника. В притихналата стая той долавяше собственото си дишане и хаотичното почукване на писалката върху тъмния дъбов плот на масата. За миг наостри уши да чуе звуците, които едва проникваха през стените — стържене на подметки, влачене на тяло. Не можеше да прецени дали са истински или въображаеми. Тук пищяха дори и прашинките във въздуха. Появи се и друг странен шум. Откъде ли идваше? Разпитващия остави писалката на масата и вдигна призрачен поглед

към Задържания. Мъжът стоеше неподвижно, но присъствието му беше толкова осезаемо, че приличаше на противоречие, запечатано във времето. Капчици кръв падаха меко върху шарения каменен под от краищата на пръстите му, където някога се бяха намирали ноктите.

Разпитващия се намести смутено на стола и сведе очи към притихналата писалка.

— Кой си ти?

Тишината затаи дъх.

Разпитващия мушна палеца си под очилата със златни рамки и леко ги побутна, за да разтрие ъгълчето на воднистото си око. Свали ги внимателно и почисти двете малки кръгли стъкла с протрита носна кърпа, която намирисваше на нафта. След като свърши, намести очилата с тънките си пръсти, които имаха цвят на пергамент, и кимна на едрия мъчител.

— Давай! — заповяда тихо той.

Мъчителят отиде до осветената част на стаята, където спря и потупа леко Задържания по лицето. После неочаквано стовари гумената палка в слабините му. Затворникът пое удара, свлече се на колене, но не издаде никакъв звук. Разпитващия прокара пръсти по белега, разполовяващ тънките му бледи устни в озъбена гримаса. Под яката на масленозелената му униформа, на която нямаше знаци за чин, той чувстваше врата си странно топъл и изпънат. Противно на всякаква логика, Задържания го плашеше. Както тъмните, тежки звезди, които остават скрити за далечния наблюдател, непознатият излъчваше ужасяваща вътрешна светлина.

Бяха попаднали на него случайно. Една неделя, на 25 септември, близо до село Спач, високо в планините на север, екип от полицаи, обучени кучета и доброволци издирваше заподозрян в опита за убийство на Мехмет Шеху, шефа на Държавна сигурност. Невидим снайперист беше стрелял по Шеху, докато той излизал от управлението на тайната полиция. Тогава то се намираще в тухлената сграда на стария затвор в „Руси и Мадх“, квартал на Шкодра. Арестуваха един селянин от Домни, който след мъчения посочи втори човек от същото село — търговец на дрехи на име Касим Бег. За него се смяташе, че се кани да се прехвърли в Югославия. По възможните маршрути за бягство веднага изпратиха ловни групи: на запад към мътната река Буна и на север към така наречения „Овчарски проход“, който се

извиваше като серпентина по високото било на планината Дукаджини. Макар и придошли от неочаквани дъждове, буйните води на Буна можеха да се прекосят в най-тесния участък, където разстоянието между бреговете беше около двеста метра. Но тъй като бе известен на малко албанци и се намираще близо до селото на заподозрения, проходът привлече повече търсачи — петдесет и осем въоръжени доброволци и три кучета. Изкачването беше мъчително и ги остави без дъх. Спираловидната пътека минаваше през терени, покрити с варовикова глина и шисти, преди да стигне до ледените висини на пустошта, наричана „Планините на прокълнатите“. В прохода обаче ловната група не откри никого и щеше да се върне без произшествия, ако не се беше намесила съдбата. По-късно случилото се беше оценено като първи контакт със Задържания. Едно от кучетата, свиреп мастиф с огромни размери и сила, беше хукнало към някакво пращане, долетяло от гората. След известно време го откриха да лежи неподвижно сред златисти и оранжеви листа. Тялото му бе обляно от есенната светлина, сякаш беше заспало и освободено от всички копнежи. Вратът му беше счупен. Водачът на групата, млад ковач на име Рако Бей, почувства как над него се спуска сянка при тази гледка. Не можеше да проумее каква човешка сила би могла да убие кучето по такъв начин. Дъхът му приличаше на бял пламък в тъмнеещия въздух, докато той оглеждаше гората с присвити очи. Търсеше съдбата си сред храсталаците глог и леска, но не виждаше нищо освен облака, който се стеле пред очите на човек. Слънцето се спускаше. Гората беше населена с духове. Голите клони отпращаха ледени заплахи и лоши знамения. Бей се замисли за майка си. Метна карабината през рамо и подкани останалите да напуснат мястото. Групата имаше и втора мисия, в Келеза — да залови някакъв убиец, селски пекар. Макар че тази цел нямаше да бъде осъществена, в края на виещата се пътека ги чакаше изпълнението на друга задача. Там преследвачите щяха да се натъкнат на Задържания, който беше книгата, написана с обич от Съдбата за Разпитващия.

Издирването на пекаря криеше опасности. Убиецът произхождаше от местен планински клан и се очакваше да окаже съпротива при опита за арест, защото убийството в крайна сметка беше част от невероятно сложна и объркана кървава вражда. Един мълчаливец от Микой измъкнал невярната си съпруга от дома им в пълно съответствие с *беса* — неписания кодекс, който забранява

всякакво отмъщение на закрито — и посред бял ден я прострелял веднъж в главата. Братът на жертвата предал на съпруга сребърния куршум от притихналия й мозък в знак, че му е дал предварителното си съгласие. Така нещата можели да приключат. Любовникът на жената обаче полудял, в пристъп на страст изкарал съпруга от дома му и го убил. Тъй като любовникът бил от вражески клан, братът на съпруга, някакъв фермер, отмъстил. Той на свой ред бил открит от бащата на мъртвия любовник, но осуетил намеренията му, като отказал да излезе от къщата, в която живеел с жена си и детето си — пъстрооко двегодишно момченце с розови бузи. Бил уверен, че *беса* ще го пази от зло. В продължение на седмици не се случило нищо. Фермерът и нарастващият му страх бродели из къщата като нервни призраци и неотменно вървели един след друг. Странни звуци се чували в онези напрегнати нощи. Фермерът и страхът му, опознали се добре след дългото си съжителство, понякога разговаряли приглушено, а веднъж дори избухнали в смях. Една нощ, когато на небето не се виждали звезди, фермерът се събудил от неспокойния си сън. Врещяла някаква коза от стадото му. Блеела непрекъснато, сякаш била ранена. Фермерът наострил уши и се уверил, че страхът му спи непробудно, защото свистящото му хъркане кънтяло из цялата къща. Той се надигнал сърдито от скърцащото легло, облякъл пипнешком сетрето и панталона от агнешка вълна, след което се отправил към тъмнината, за да види какво става с козата му. Добрите дела обаче невинаги се възнаграждат. Фермерът се изкачил по първия от двата стръмни хълма, които се издигали между къщата и тревожното врещене, без да си дава сметка за коварния капан, подготвен от бащата на любовника. Отмъстителят, пекар с добродушни очи на име Грод, лежал скрит зад второто възвишение, държал козата за единия крак и непрекъснато извивал ухото й. Но тогава се случило нещастие и всичко се провалило. Вероятно заради сънливост или невнимание, а може би заради някой корен или камък фермерът достигнал скалистия връх на първия хълм, загубил опора и полетял към дъното на близката клисура. „Падам“, помислил си мрачно той и промълвил на глас: „Не може да бъде!“ Поведението му през целия живот било достойно за подражание, но в момента, докато мърморел клишета за капризите на съдбата, репутацията му била застрашена. Нарастващият му срам обаче изчезнал своевременно, тъй като той завършил падането си

съвсем категорично, когато главата му се ударила в островръх камък. Грод чул зловещото хрускане на счупената кост и се сепнал от мисълта, че плячката му може да е загинала от друга ръка. Ужасен, пекарят изтичал до фермера, приклепнал до него и огледал силно бликащата кръв. Изстенал и проклетел лошия си късмет. Нима не бе носил амулет, за да го пази от очите на злото? Нима не бе правил кръстния знак над всеки самун хляб, който бе изпекъл? Как тогава демоните бяха успели да завладеят нощта?

Грод занесъл фермера у дома му, събудил жена му и изтичал до близкото село, за да повика доктора. Двамата тръгнали бързо към къщата. След като прегледал раната, старият лекар заявил, че е твърде късно. Била необходима сложна операция, при това спешна, или фермерът щял да умре до няколко часа.

— Има субдурален хематом — обяснил докторът.

— Не, *демоните* са виновни! — извикал обезумял пекарят.

Жената набързо се прекръстила.

Старият лекар свил рамене и си тръгнал.

Докато ядосаният Грод ругаел тихо край леглото му, пострадалият фермер, все още в безсъзнание, хванал треска, която преминала в пневмония. След три дни мъжът бил видимо мъртъв.

Грод се разплакал неутешимо.

— Демоните го убиха! — извикал той в даден момент.

— Да, само *изглеждаше* като пневмония — съгласила се съпругата.

След това на никого не му било до приказки.

Кодексът *беса* не можел да бъде удовлетворен без убийството на някой мъж. И така, година след смъртта на фермера, когато вниманието и бдителността били приспани, пекарят Грод се върнал в къщата на умрелия. Там заварил неговия малък син, който си играел на моравата. Грод огледал облените от слънце сини макове, по-ярки дори от бенгалски огън, лешниковите храсти и черешовите дръвчета, кучешкия дрян, синапа и магданоза, чуруликащите чучулиги и листенцата на маргаритките, по-бели от полярна лисица. Наблюдавал как детето гони пеперуда с черни криле, заслушал се в звънчето на кравата в далечината, спомнил си младостта, чул смеха на малкото момче, поел дъх и го застрелял между пъстрите очи. Ловната група търсела именно Грод, когато случайно попаднала на Задържания.

Някои смятаха, че не е случайно.

ИЗ ПОКАЗАНИЯТА НА РАКО БЕЙ, ВОДАЧ НА ЕКИПА ДОБРОВОЛЦИ В КЕЛЕЗА, ВЗЕТИ
НА 10 ОКТОМВРИ

ВЪПРОС: Какво ви отведе в къщата?

ОТГОВОР: Нищо, господин полковник. Грод е роднина на слепеца, който живееше там, но той има кръвна връзка с повечето селяни. Нищо не ни отведе там. Само съдбата.

В. Пази благоприличие!

О. Извинете, господине.

В. Съдбата ни е в наши ръце.

О. Да, така е.

В. Да се върнем към къщата...

О. Намира се извън селото. Обкръжихме я малко след залез-слънце. Беше студено. Влязохме вътре и заварихме слепеца. И другия.

В. Другия?

О. Да. Слепецът седеше край огъня. Другият беше до масата. Имаше много храна: зеле, хляб, сирене, агнешко, яйца, лук и малко грозде. Щом видях агнешкото и яйцата, си казах, че онзи трябва да е гостенин, външен човек. Така че насочих пушката към него. Можеше да е Грод, макар че се съмнявах.

В. Защо?

О. Защото се знаеше, че Грод е синеок и слаб.

В. Не разбирам.

О. Ами... мъжът не отговаряше на описанието на Грод.

В. Не си видял Задържания да е синеок и слаб?

О. Разбира се, че не. Той е черноок и набит, истински звяр. Защо гледате тъй втренчено?

В. Няма значение. Задържания оказа ли съпротива?

О. Не.

В. Нищо ли не направи?

О. Не. Седеше с наведена глава и не помръдваше. На скута му имаше малко вълнено одеяло, което скриваше ръцете му.

В. Каза ли нещо?

О. Не. Говореше само слепецът. Попита ни кои сме и какво искаме. Обясних му, след което ги подканих да се легитимират. Когато старецът стана, видях, че е сляп, и му казах: „Остави, дядо, седни.“ Другият извади картата от джоба си и ми я подаде. Пишеше, че името му е Селча Дечани, продавач на сирене от Тети. Мисля обаче, че е нещо повече от това.

В. Защо?

О. Не знам. Не мога да го обясня.

В. Подавам ти личната карта на Задържания. Тогава проучи ли я внимателно?

О. Ами не. Той очевидно не беше Грод, така че само прочетох някои детайли, разгледах снимката и му върнах документа.

В. Разгледай я отново.

О. На нея е доста слаб. В действителност не е такъв.

В. Но си сигурен, че е той?

О. Да, той е.

В. А цветът на очите? Какво пише?

О. Странно.

В. Какво пише за очите?

О. Пише, че са сини.

В. Сега спомняш ли си, че са били сини?

О. Бяха черни, като лъскави маслини в буре зехтин. Пътувахме заедно до затвора в Шкодра. Черни са.

В. Добре.

О. Изпитвате ли ме?

В. Продължавай с доклада.

О. Картата е сбъркана.

В. Казах да продължаваш.

О. Добре. Тъкмо си тръгнахме, когато слепият мъж заговори странно.

В. В какъв смисъл?

О. Със странен тон. Не мога да го опиша.

В. И какво каза?

О. „Той не е един от нас. Чужденец е.“

В. Какво е имал предвид?

О. Не съм сигурен. Върнахме се и насочихме оръжията си към непознатия, а аз помолих стареца да ни обясни. Той не отвърна нищо. Подканих го: „Дядо, побързай, говори. Дъщеря ми става на три години в края на седмицата и обещах да бъда с нея. Моля те, дай ми отговор.“ А старецът промълви: „Отведете го.“ Аз погледнах онзи в очите и реших да го фрасна с приклада на пушката.

В. Защо?

О. Не знам. Нещо ме накара да го направя. Някакво движение в очите му, някаква вътрешна борба. Имах чувството, че може да ни убие, ако иска.

В. Май си много уморен.

О. Не съм спал.

В. Ще се върнем на това. Какво стана после?

О. Повалих го на пода и му оковахме краката, след което го докарахме в участъка в Келеза. Питахме полицаите дали се е регистрирал при тях, когато е дошъл в селото. Такъв е законът.

В. Правилно.

О. Те отрекоха. Стори ми се много подозрително. Обясних положението на местния комисар и на коменданта на полицията.

В. Добре си направил.

О. И тогава комендантът му зададе няколко въпроса. Мъжът мълчеше, дума не обели. Започнахме да се чудим дали не е ням или бавноразвиващ се. Телефонните връзки до Тети не работеха заради бурята и нямаше как да проверим кой е той. В крайна сметка извадихме невероятен късмет. По същото време в Келеза бе дошъл един търговец от Тети, едър и плешив и доста приказлив. Доведоха го в полицията и го попитаха дали е виждал Задържания преди. Той отговори утвърдително, но не си спомни как се казва.

Беше сигурен, че е от Тети. Комисарят спомена името на Селча Дечани и мъжът извика: „Ами разбира се! Точно той е! Селча! Как можах да забравя!“ После се загледа внимателно в нашия човек и на лицето му се изписа странна гримаса. Каза ни, че незнайно защо се объркал. Бил забравил, че Селча Дечани е починал преди много години, а Задържания изобщо не приличал на него. Грешката му го била озадачила, защото познавал Дечани доста добре и тъжил дълго след смъртта му. Много странно.

В. Меко казано. И после?

О. Понеже бързахме и все още преследвахме пекаря, предложих да оставим нашия човек в Келеза, но комендантът и комисарят решително се противопоставиха и ме посъветваха да го вземем с нас в Шкодра. Така и направихме, след което го предадохме на тайната полиция, „Сигурими“. Сториха ми се много притеснени.

В. Тайната полиция ли?

О. Не, онези в Келеза. Като че ли нямаха търпение да се отърват от мъжа.

В. А не ти ли мина през ума, че Задържания може да е стрелецът, направил опит да убие Мехмет Шеху? Нали заради него те изпратиха там?

О. О, да, разбира се, но разбрахме, че той е бил заловен близо до Буна.

В. Кой ви го каза?

О. Хората от Келеза.

В. Задържания спомена ли нещо по пътя от Келеза до Шкодра? Даде ли ви изобщо някаква информация?

О. Не. Не обели и дума.

В. А ти забеляза ли нещо необичайно?

О. Ами... да, може би. На път за Шкодра спряхме в Меси и обядвахме в един двор до затвора. Беше много топло и влажно, така че решихме да починем. Един от хората ми засвири на лютня и всички пяхме. Бяхме оковали краката на Задържания за едно кайсиево дърво, а аз не можех да отлепя очи от него.

- В.** Защо?
- О.** Наоколо имаше облаци комари, които го хапеха свирепо.
- В.** И какво от това?
- О.** Той не се опитваше да ги прогони.
- В.** Ръцете му бяха ли свободни?
- О.** Да.
- В.** Добре. По-рано заяви, че документите му са били наред.
- О.** Така ми се стори.
- В.** И той не оказа съпротива при ареста?
- О.** Не, никаква.
- В.** Ще те попитам пак. Защо го удари с пушката? Назови ми друга причина освен странния му поглед. Да не си помислил, че може да държи пистолет или нож под одеялото?
- О.** Не. Не държеше нищо.
- В.** Тогава защо го удари?
- О.** Беше ме страх.
- В.** От какво?
- О.** Когато дръпнах одеялото, видях кръв по ръката му. Онази, която дотогава оставаше скрита, дясната. Беше разкъсана, като че ли от зъбите на някакво животно.
- В.** И това те изплаши?
- О.** Да.
- В.** Защо?
- О.** Спомних си кучето със счупения врат.

ИЗВАДКА ОТ РАЗПИТА НА СЛЕПЕЦА ЛИГЕНИ ШИРКИ, ПРОВЕДЕН В КЕЛЕЗА НА 12
ОКТОМВРИ

- В.** Вратата на къщата ти беше отключена, така ли?
- О.** Да. Някой почука и аз извиках: „Влез, добре си дошъл.“
- В.** Не помисли ли, че е опасно?

О. Опасността е без значение. Тук нещата са различни. Не е както долу, в ниското. И децата ми да беше убил, трябваше да го поканя вътре. „Аз живея в къщата — гласи поговорката, — но тя принадлежи на госта и на Бог.“

В. Няма Бог.

О. В града може и да няма, полковник Вльора, но сега се намираме горе в планината и впечатлението ни тук е, че Той съществува.

В. Спазвай благоприличие, дядо!

О. То помага ли?

В. Можем да си помогнем единствено ако погледнем реалността в очите.

О. Бих я погледнал, ефенди, но къде е тя? Както знаеш, в моя свят трябва да ме водят.

В. Та какво казваше...?

О. Извиках: „Добре си дошъл“, и го чух как влиза. През отворената врата нахлу пороен дъжд, а когато навън се разнесе тътен, почувствах блясъка на светкавицата върху кожата си. Дойде внезапно тази буря, като неочаквана скръб. Станах и посрещнах странника подобаващо. Думите ми бяха: „Бог сигурно те...“

В. Остави тези работи. Казал си нещо, заради което са го арестували: „Чужденец е.“ Какво си имал предвид?

О. Че не е планински човек. Не е гег.

В. Това не го прави опасен.

О. Но той твърдеше, че е гег.

В. Твърдеше ли?

О. Точно така.

В. Мъжът е говорил?

О. В планината е често срещано, ефенди.

В. Не бъди дързък, старче. Какво друго ти каза?

О. Откъде да започна?

В. От началото.

О. Е, както вече се опитах да обясня, посрещнах непознатия подобаващо. „Бог сигурно те праща“, заявих. А после попитах: „Как си?“ „Радвам се, че те заварвам в

добро здраве“, отговори той. Обикновено с хората си разменяме такива любезности.

В. Да, знам. Какво стана после?

О. Поканих го на масата, разбира се. Сервирах му храна, в огромни количества. Сигурно е видял, че съм сляп, защото ми каза да не си правя много труд заради него. Отговорих: „Слава на Бога, че имаме храна за гостенина. Да нямаш, е най-големият срам.“ Той замълча, а аз продължих да слагам на масата храна и ракия.

В. Защо извади толкова неща?

О. Заради ръста му. Беше голям. Или по-скоро мускулест. С доста едро телосложение.

В. Как го разбра?

О. Както разбрах, че ти си от Севера. По стъпките. Той стана и сложи дърво в огъня. Доста грубо от негова страна. Тогаваш помислих, че сигурно живее в града.

В. Продължавай.

О. Попитах го откъде е. Той отговори, че е от Тети, и се представи като търговец на сирене. Естествено, аз вече го знаех заради миризмата му.

В. И веднага му го каза.

О. Моля?

В. Няма значение. Какво стана после?

О. Разбрах, че е християнин, и прибрах ракията. На нейно място извадих вино.

В. Как се досети, че е християнин?

О. Шапката го издаде. Чух как я сваля и я слага на масата. Твърдото копче отгоре издава звук. Но той не беше от Тети и не беше гег. Ние тук стъпваме здраво на петите, ефенди. Навик от качването и слизането в планината. Когато прекрачи прага, той ходеше по този начин. После обаче стъпките му станаха други. По-меки и по-спокойни. Вероятно забеляза, че съм сляп.

В. Искаш да кажеш, че се е отпуснал?

О. Да, възможно е.

В. Откъде беше според теб? От Юга ли?

О. Не знам.

В. Някъде от вѳн?

О. В смисъл?

В. Говореше ли с акцент? Като на чужденец?

О. Не. Ето това ме озадачи — използваше типичен северняшки диалект, с най-малките особености, характерни за Тети.

В. Какво още сподели той?

О. Не много. Не и с думи.

В. Моля те, бъди по-конкретен.

О. Попитах го как се казва и той ми отговори.

После...

В. С какво име се представи? Помниш ли?

О. Да. Селча Дечани. Това също беше странно. Не името, а моята реакция. Някога познавах Селча Дечани и когато чух името, извиках: „Да! Да, разбира се! Как, по дяволите, не разпознах гласа веднага?!“ И му казах: „Прощавай, стари приятелю, започвам да изкуфявам.“ Тогава изведнѳж си спомних.

В. Че Селча Дечани е умрял преди години?

О. Ти откъде знаеш?

В. Няма значение.

О. Да, той умря.

В. Обаче гласът беше на Дечани?

О. Не, всѳщност не. Само в началото.

В. Какво стана после?

О. Подканих го да яде. Той обаче не докосна храната. Усетих го. Стоеше тихо и неподвижно. Долових, че го е обзел голям смут, че в него се борят ужасни чувства. Като на война. Скоро обаче те утихнаха и аз почувствах как от тялото му се излъчва друга енергия. Обля ме нещо приятно и топло, почти обич. В началото не знаех какво е. След това той ми зададе много странен въпрос. Поинтересува се дали някога съм виждал Бог и ако е така, дали тази среща не е предизвикала слепотата ми.

В. Що за измислици?

О. Такива бяха думите му.

В. Добре, добре. Попита ли го какво иска да каже?

О. Не. Не бих попитал и теб, ако слезеш от планината в града. Подобен въпрос би бил груб.

В. Ушите ти са опасни.

О. Те чуват. Чуха стъпките ти.

В. Какво му каза?

О. Отначало нищо. Стреснах се. После го попитах дали не му е студено.

В. И какъв беше отговорът?

О. Тишина. Но аз усещах силата му. И тогава изведнъж разбрах какво излъчва — жалост. Толкова гъста, че можеш да я стиснеш. Почти материална. Но не от онзи вид, който е неприятен и те задушавя. Беше от другия. Жалост, която утешава и лекува. И още нещо — за миг бях сигурен, че го виждам. Беше млад, със силно изразени черти на лицето и ангелска усмивка. Мислиш ли, че е било измислица? Някои неща не са.

В. Ти си луд. Свърши ли?

О. Да. Това е всичко. После дойдоха хората ти. Провериха документите му. Стори ми се, че не видяха нищо нередно. Когато си затръгнаха, аз се намесих и ги спрях.

В. Спомена, че е излъчвал някаква жалост.

О. Да.

В. Тогава защо го предаде?

О. Лоялен съм към държавата.

В. Не ти вярвам.

О. Не можех повече да стоя край него.

В. Защо?

О. Заради нещо, което излъчваше.

В. Жалостта ли?

О. Не, друго. Някаква груба, ужасяваща енергия. Направо ме изгаряше.

В. Може би всичко е било плод на въображението ти.

О. Не, беше истинско.

В. Какво точно почувства?

О. В онзи момент бях сигурен, че е доброта.

Дечани беше покойник, който бродеше из хълмовете в търсене на мигове живот сред объркани спомени. Такова бе негласното убеждение на комисаря и на началника на участъка в Келеза (а по-късно и на хората от тайната полиция в Шкодра, макар че никой не посмя да изкаже подобно опасно мнение). Ето защо те се отърваха от Задържания начаса. Не знаеха какво би могло да се случи с една обикновена душа, когато се докосне до облак възкресена мъгла. Кой изобщо беше Задържания?

Някои се чувстваха неловко.

В Шкодра се придържаха към разума и изследваха Задържания с научни методи, които претендират, че материята е реална и подлежи на измерване. По-нататъшното им предположение гласеше, че мъжът е вражески агент, изпълняващ мисия, която не можеше да бъде отгатната, защото единствено големият Китай беше в приятелски отношения с Албания. А и кой би успял да проследи целите и хитрите планове на всички останали страни по широкия свят? Просто няма време, жалваха се те, но продължаваха неуморно да търсят доказателства, че странникът е бил спуснат с парашут — ушната кал, пробата от фекалиите му и мръсотията, изстъргана изпод ноктите, бяха изследвани обстойно в търсене на остатъци от храна или флора, чужди за тези земи. Огледаха дрехите му под ултравиолетови лъчи, за да намерят следи от химическо чистене. Тайнствените мъдрости обаче не доведоха до нищо. Последва преглед на зъбите на Задържания. Той разкри само „огромна амалгама“, изработена от грубо полирано сребро, и две „коронки от хром-кобалтова сплав“, който бяха „проникнали във венеца заради големия си размер и лошото прилепване по краищата“. Албанска стоматология без съмнение. Но как бе възможно това? Всички хора бяха известни на властите. Те ги преброяваха и следяха. Имената на гражданите се вписваха в безкрайни списъци, проверявани ежедневно и при най-малката промяна на местопребиваването — от къщи до пазара, после на работа и пак у дома. Наблюдаваха ги по време на „културните“ събрания след вечеря и едночасовите четения на новините, при които умовете се спасяваха, скрити зад упоени погледи. Тук хората не ходеха никъде. Водеха ги. Как беше възможно Задържания да е от тези места и да се движи незабелязано с документи на призрак? В подземията на сградата на тайната полиция в Шкодра Задържания беше съблечен гол

и бе разпитван и измъчван от няколко агентки по сигурността. Всичко започна в петък сутринта, на 1 октомври, и продължи до малко преди обед на следващия ден. Механичните удари на мъчителите зареждаха агентките с неподправен гняв и ги докарваха до крясъци и ужасни заплахи. И по-лошо беше сторено. Въпреки това Задържания не проговаряше. Така на 2 октомври, обзети от ярост и недоумение, специалистите от Шкодра го изпратиха в столицата Тирана в анонимната сграда на Държавна сигурност. Там бяха истинските експерти. Кошмарите. Средствата.

Там се криеха отговорите на въпросите, които никой не беше задавал.

— Кой си ти? — повтори отегчено Разпитващия.

Изправен на крака между два удара, Задържания стоеше странно притихнал, а погледът му леко докосваше каменния под. Разпитващия се вторачи в дантелата от кръв, засъхнала на челото му. Зачуди се на какво му прилича. Изведнъж си спомни за „Мълчаливият Христос“. Миниатюрна репродукция на символистичната картина висеше в една от килиите на йезуитската семинария, недалеч от центъра на града. Бяха я видели, когато иззеха мястото от свещениците. Няколко месеца по-късно решиха да застрелят директора ѝ и да го сменят със Самия Сабрилу — кошмарно петнайсетгодишно момиче, избрано благодарение на своята жестокост, арогантност и хитрост, както и заради преждевременната си полова зрялост и омразата, която изпитваше към баща си. Това се бе случило година преди да хвърлят всички свещеници в трудови лагери или направо в гробовете. Старата семинария бе превърната в ресторант, специализиран в кухнята на Севера. Разпитващия присви устни и се замисли. Не, мъжът не му напомняше само картината. Имаше и нещо друго. Беше сигурен, че го е виждал и преди. Може би някъде в Тирана. На една от тържествените вечери.

Или в сънищата си.

— Кой си ти? Ако ни кажеш, ще можеш да поспиш.

* * *

Преди това го бяха изолирали в студена килия. Измъчваха го с остри пронизителни звуци и ослепителна бяла светлина, за да задушат сънищата му. После настъпи абсолютна тъмнина и от хилядите ръждиви пори на тавана захапах зловонни води, бъкащи от частици с неизвестна материя. Килията бавно се напълни догоре. Задушавашата течност постепенно се оттегли. След което процедурата бе повторена отново и отново. Тази фаза имаше продължителност три дни (поне от гледна точка на наблюдателя). Накрая бяха дошли мъчителите, които ползваха прякори, за да се предпазят от евентуално бъдещо отмъщение. Двама от тях бяха мъже. Единият се наричаше „Мечтателя“ заради зареяния му поглед, а другият — „Присмехулника“, вечно усмихнат младеж, който всъщност бе син на Разпитващия. Третият мъчител беше жена, едра бивша монахиня с тежка походка. Викаха ѝ „Ангела“. Имаше тъмносива кожа, свиреп поглед и неукротим тик на едното око, сякаш непрекъснато намигаше лукаво. Облечена в тъмносиня униформа, тя беше фантомът на безмилостната стая. Задържания лежеше по гръб върху окървавена тясна маса. Когато тримата го наобиколиха, Ангела погледна към Разпитващия. Веднага щом той промърмори: „Започвайте“, гъвкавата ѝ палка разсече свистящия въздух и се стовари с всичка сила върху бъбрека на Задържания. Резултатът не зарадва никого в стаята, защото очите му се отвориха съвсем спокойно, все едно току-що се бе събудил в някой хамак през лятото. Смутен, Разпитващия отстъпи назад, защото почувства как наоколо се спуска неземна сила, а към масата полетяха юмруци, палки и псувни, обгърнати в нажежен облак от гняв, ентузиазъм и себеомраза. Той се заслуша в крясъците и напрегнатото сумтене, в ударите и вулгарните обиди, в обвиненията и проклетията. Осъзна, че много скоро те ще се слоят в една-единствена жива ярост, която ще погълне всички умове, но ще бъде безумна, ще прибере душите, ала няма да има своя собствена, а само тази на звяра в центъра на вихрушката. „Свиня!“ „Изрод!“ „Гадна отрепка!“ Хвърлените епитети кипяха от справедлив гняв, който потрепваше във всеки глас и удар. Разпитващия почувства как потръпва от възбуда и за момент се отдаде на звяра, но рязко се сепна, след като погледът му попадна на Присмехулника. Очите на сина му блестяха от безумно удоволствие и някаква непозната емоция.

— Стига! Нещо друго! — нареди Разпитващия.

Ангела сложи пръстите на Задържания в пролуката на вратата и бавно започна да я затваря. В началото се усмихваше и му нашепваше хиляди похотливи намеци, но после се намръщи и на лицето ѝ се изписа истински ужас, защото Задържания не променяше изражението си. Объркани, мъчителите решиха да изтръгнат ноктите му, като сложиха на главата му шлем, изработен така, че да усилва собствените му писъци. Тактиката обаче се провали. Задържания не издаде нито звук. Но когато извадиха и последния му нокът, той се свлече на каменния под със звук, наподобяващ въздишка, смесена с тракането на кости. Разпитващия се разтревожи и рязко погледна към съсухрения старец с евтин кафяв костюм, стоящ извън кръга от светлина. Дългото му, изпито лице беше в сянка, но се виждаше как с две ръце стиска протритата дръжка на черна лекарска чанта. Халката на показалеца му проблясваше, а неспокойният му палец потриваше нервно плоския зелен камък, който светеше като сигнал на далечен кораб.

— Бързо! Прегледай го!

Разпитващия ръмжеше нервно. Обзе го тревожното предчувствие, че Задържания и неговата тайна ще потънат в сенчестата страна на смъртта.

— Виж какво му става! Веднага! Побързай!

Скърцащият стар доктор се затътри напред, прегърбен от тежестта на отегчението и безкрайното повтаряне на безсмислени действия в един безпредметен свят. Мъкнеше своята смачкана душа след себе си, сякаш бе празен чувал от зебло.

— *Не го изпускай!* — изкрещя Разпитващия.

Бързо преместиха на светло окървавената маса. Когато Присмехулника се наведе, за да вдигне Задържания от пода, Ангела грубо го изблъска, загреба с лекота тялото и го стовари на масата като наръч пращящи съчки.

— Лек е като перце — изсумтя тя под носа си.

За миг се поколеба и се втренчи в Задържания, а лицето ѝ бе обляно от странна мекота. Сякаш изневиделица бе връхлетяна от детска невинност, спомен от блажената чистота. Тя отстъпи назад и потъна в мрака. Дотогава старият лекар вече бе успял да се дотътри до масата. Потърси пулс с отпуснати и сухи пръсти, които шумоляха, все едно бяха пълни със слама. С другата ръка отвори медицинската чанта, щраквайки закопчалката отгоре. В последвалата тишина се чу леко

дрънчене. Лекарят търсеше пипнешком стетоскопа на дъното. Намери го и го измъкна. Слушалката се удари в чантата и издаде приглушен камшичен звук.

— Добре ли е? — попита разтревожено Разпитващия.

Докторът погледна нагоре, но видя само обичайната сивота, защото бе принуден да съзерцава света през слой от прах, който покриваше роговиците му — забележително хронично заболяване, диагностицирано като „разстройство на душата“. Беше се появило в деня, в който той престана да вярва, че Вселената има някакъв смисъл. Изведнъж всичко в стаята оживя (лекарят се бе научил да гледа „покрай“ праха) и той забеляза Разпитващия, застанал пред него с тревожно изражение. За момент докторът се взря в чертите му и видя умората по набразденото му грубо лице. Макар и потиснат, гневът не можеше да остане скрит. После старият мъж се отдаде на работата, която тихо го очакваше.

— Трябва ми нов стетоскоп — промърмори той и мушна слушалките в ушите си, следвайки правилата на изкуствените понятия, познати като време и пространство. — Нищо на света не е вечно — добави той.

Тази част от правилата му харесваше.

— Добре ли е? — попита го Вълора.

— *Пазете тишина!*

Изпълнен със страх от юмруците и празния си стомах, докторът се престори на погълнат от работата. Мръщеше се мрачно, докато движеше накрайника на стетоскопа и се вслушваше в непривичните звуци на едно живо сърце. Както обикновено, те леко го стреснаха.

— Да, добре е — отговори накрая. — Сърцето му е много силно. Просто е заспал.

Разпитващия премигна озадачено. Изведнъж почувства гняв, който го разтърси и го изтръгна от тялото му. Но почти веднага спазмите се укротиха, победени от усещането за тайнственост, надвиснало над масата. Напомняше мъглата на Сътворението, топла и изпълнена с надежда, очакваща живот.

Мислите на Разпитващия полетяха в различни посоки. Дали Задържания не бе обучен да издържа на болка чрез хипноза? Да не би неговите „порти на болката“ да бяха напълно затворени, така че сигналите от мъченията да не достигат до мозъка му? Докато докторът

почувваше и опипваше тялото, Разпитващия гледаше втренчено Задържания и се опитваше да разтълкува загадъчните описания на свидетелите, които се различаваха в много аспекти. Още по-лошо — четирима селяни, разпитвани поотделно, се бяха заклели, че са го видели в някакъв магазин в Тети по времето, когато мъжът всъщност бе в ареста в Шкодра. Те бяха напълно сигурни в твърденията си. Лицето на Задържания е толкова обикновено, разсъждаваше Разпитващия. Като бяла страница, върху която умът може да проектира свои собствени образи. Чертите му бяха деликатни и фини, но водачът на ловната група го бе описал като „тъпонос“, „набит“ и „звяр“ — възприятия, граничещи с абсурдното. Разпитващия плъзна поглед по тялото на Задържания. Приличаше на мраморна статуя на Микеланджело — твърда и изваяна, със сияйната аура на скрито движение, което очаква да бъде отключено с молитва.

— Какво е това?

Докторът го погледна.

— Кое?

— Белегът.

— Имате предвид тази вдлъбнатина? Вероятно следа от трахеотомия.

— Не, не на гърлото. На ръката му.

Разпитващия посочи.

— О...

Очите на доктора откриха пролука в прашния слой и се спряха върху белега под лявата мишница на Задържания. Беше петно без косми, където кожата бе сбръчкана и заобиколена от тънка бяла линия, широка няколко сантиметра. Кожата изглеждаше подута и грапава.

— Какво е това? — попита Разпитващия.

— Не знам.

— Рождено петно?

Думите звучаха неясно, като пътници, лишени от паспорта на мисълта.

— Не, не е рождено петно — отговори докторът.

— Или пък огнестрелна рана?

— Вероятно. Може да е всичко. Не знам.

Разпитващия не сваляше очи от белега. Нещо го караше да мисли, че той има някакво значение. Инстинктът му беше тревожен, но

неясен. Реши да го пренебрегне.

— Ако смятате, че е важно — промърмори докторът, — попитайте специалистите. Моите методи са съвсем обикновени. — Той извади слушалките от ушите си, сгъна стетоскопа и го прибра в чантата. — Тук нямам повече работа — добави той. Взе чантата и се върна на поста си. После се завъртя и обяви от мрака: — Здрав е.

Мъчителите се прегрупираха около масата.

— Не — спря ги Разпитващия. — Клетката.

Погледът му улови блесналите очи на Ангела и леко присвитите ѝ устни. В Клетката беше невъзможно да протегнеш крак, да се обърнеш или да се изправиш. Можеше само да клечиш. Изтезанието бе непоносимо, дори само за един ден. Ако престоят се удължеше, затворниците преживяваха истински срыв. Дали Ангела не предвкушаваше бъдещата наслада? Усмивката ѝ обаче не беше в хармония с мъртвия ѝ поглед. Разпитващия насочи безизразното си лице към своя син. Той не се смееше толкова двусмислено. Очите му пламтяха от сладко очакване и нещо смуцаващо, което наподобяваше похот. Вълора се обърна отворен и бързо излезе от стаята. Двамата пазачи отвън му козируваха и удариха прикладите на пушките си в пода. После единият присви длани около устните си и изсъска силно, за да даде знак на другите пазачи, че приближава личност с висок ранг. Обзет от мрачни мисли, Вълора напредваше навъсено по тъмния коридор, съпроводен от ехото на странното потропване и сумтене.

Адът в стаята продължаваше.

Секретарката на Разпитващия чу стъпките му. Ленивата и тъмноока жена на трийсет и няколко години пушеше турска цигара. Извади една кибритена клечка и я сложи в средата на книгата си, за да отбележи докъде е стигнала.

— Имате няколко обаждания, полковник Вълора.

Тя му подаде листчетата, на които ги беше записала, и се втренчи безизразно в него, докато той бързо ги преглеждаше. Очите му все още бяха напрегнати, а ръцете му леко трепереха. Ако можех да го имам сега, помисли си секретарката.

— Нищо спешно — промърмори смутено тя. Дръпна още веднъж силно от цигарата, задържа дима и го изпусна деликатно встрани.

Вълора ѝ върна листчетата, без да продума. Забеляза купчината фасове, натрупани в лилавия стъклен пепелник на бюрото. С напукани

зелени букви пишеше: „Сувенир от Добрачи“.

— Този лош навик ще те убие, Леда — скара ѝ се Вльора.

Тя кимна и сведе поглед.

— Знам — отвърна и загаси цигарата.

— Въпрос на воля е — настоя той.

Телефонът иззвъня. Благодарна, Леда вдигна слушалката.

— Секция четири — каза енергично тя. Изслуша отсрещната страна и вдигна въпросителен поглед към Разпитващия, който поклати глава. Тя кимна с разбиране.

— Полковник Вльора не е в кабинета си. — Тонът на секретарката бе леко раздражен и хладен, сякаш отхвърляше неприлична молба. Използваше тази тактика, за да избегне допълнителни въпроси. — Желаете ли да предадете нещо? — добави кратко тя.

Разпитващия се обърна и се отдалечи. За момент секретарката огледа мрачно гърба му, след което посегна към бюрото за нова цигара.

Когато влезе в кабинета си, Вльора трепна, заслепен от ярките лъчи на обедното слънце. Те проникваха през малките квадратни прозорчета като огнени благословии на някой разюздан светец. Вльора беше прекарал часове в мрачната стая за мъчения. Сега отиде до старото дървено бюро и седна с гръб към ярката безмилостна светлина. По никакъв друг начин не можеше да защити илюзиите си. Отпусна се за кратко в очакване на покоя. После, сякаш за да си вдъхне повече увереност, отвори чекмеджето на бюрото и огледа медалите си — „Партизанска звезда“, ордениите „Скендербег“ и „Национален герой“. Взря се изпитателно в тях, затвори чекмеджето и се втрени в дланите си. Видя, че не треперят. Поне беше спокоен. Взе телефонната слушалка, натисна бутон за свободна линия и набра някакъв номер.

Следвайки произволното си чувство за равновесие, което се менеше всеки ден, той размести предметите на бюрото си — купичка с кламери, букет прясно набрани цветя в чаша вода, поставка за входящи писма, препълнена с доклади за Задържания, и стара снимка в рамка. На нея се виждаха възрастна меланхолична жена — майка му — и петгодишно момченце със зелени очи. Под грубия ретуш усмивките им изглеждаха замечтани и отнесени като бледи, размазани спомени от отминали времена. Върху купчината документи имаше глинено преспание с формата на сърце, обагрено в ярки цветове. В долната му

част беше изписано името „Кири“ с малки букви. Букетът и сърцето представляваха единственият живот в стаята, въпреки че видът на цветята напомняше приближаваща смърт. Вълора беше забелязал, че всичко в тази сграда изглежда по този начин. Нещо витаеше във въздуха.

Съпругата на Разпитващия се обади.

— Ало?

Вълора погледна посърналите цветя, попивайки тъгата, която долиташе по телефонната линия. Намести една теменужка, бореща се за глътка въздух сред сноп червени макове.

— Аз съм — каза той уморено.

— Досетих се.

— Как е малката ми Кири?

— По-добре.

— А температурата?

— Свали я. Изглежда е само лек грип.

— Кажй й, че татко й праща милион целувки.

— Ще го направя.

— И прегръдки, Моричани.

— Разбира се.

Разпитващия впери очи в стената срещу него, докато чакаше болката да заговори отново. Гласът на жена му бе станал още по-мъртъв и отчаян. Трябва да й кажа нещо мило, помисли си той. Но какво? Внезапен мрак заля стената и той чу тракането на дъждовни капки по прозорците. Протегна ръка към ключа на бежовата настолна лампа и върху бюрото се разля петно ярка светлина.

— Тя ще се зарадва много — отбеляза тихо жена му.

Думите й прозвучаха като упрек.

Разпитващия намести лампата така, че да освети цветята в чашата като прожектор.

— Добре — отсече Вълора. Чувството за вина отстъпи на гневното негодувание и той се почувства напълно безпомощен. Изненада се как думите на утеха, които беше търсил, постепенно се отдалечават. Приличаха на корабкрушенци в спасителна лодка, превърнали се в малки точици на сред леденото море.

— Трябва да затварям — каза той сдържано. Не можеше да се владее. Спомни си за изкуствения гняв на мъчителите.

— Не, почакай! — спря го тя веднага.

— Да. Какво има, Моричани?

— Става въпрос за Елез, новия бакалин на площада — започна съпругата му. Разпитващия се втренчи в документите на бюрото. Отново погълнат от мисълта за Задържания, той слушаше с половин ухо. — Знам, че лъже — долетяха смътно думите ѝ. — Личи си, когато не е искрен. Лявото му рамо започва да трепери.

Вълора полагаше усилия да се съсредоточи върху словесния порой. Жена му говореше за някакви консерви с бакла.

— Чу ли какво казах? — попита тя.

— Бакла.

— Да, баклата. Твърди, че е свършила, но лъже. Отзад има кутии. Иска подкуп. Ако отидеш, ще ти ги даде с радост, защото ще се изплаши.

— Не мога, Моричани.

— Не можеш?

— Не е почтено. Не бива да използвам положението си за лично облагодетелстване.

Той се вслуша в тишината и тежестта на нищото.

Сега вече нямаше как да я прекъсне. Тя сама трябваше да го освободи.

— Любимото ядене на Кири е — заговори жаловито Моричани. — Студена бакла с много зехтин, лимонов сок и чесън. Надявах се да ѝ направя довечера...

Вече беше загубил.

— Нищо не обещавам — предупреди я уморено той. — И няма да издам кой съм.

— Разбира се. — Изведнъж гласът ѝ стана мелодичен. — Ако си има работа с мъж, ще се държи различно. През цялото време лъже жените. Това е положението.

Моричани бе наясно, че хората познават съпруга ѝ и се страхуват от него — факт, известен на всички албанци освен на самия него. Колко наивно разсъждаваше мъжът ѝ. Заключение високо в кулата на огнените си идеали, той или беше много добър човек, или просто дете. Искаше хората да бъдат третираны еднакво и да са щастливи! Трябваше да стане монах в някой отдаден на съзерцание орден, мислеше си тя. Да потъне в мълчание, докато прави вкусно сирене.

— Наблюдавай рамото му — заяви накрая тя. — Там е ключът.
— Няма да забравя, Муки.

Вльора използва галения прякор, който ѝ харесваше. Милият тон му костваше усилия. Струваше си — щеше да е свободен поне до следващия тъжен поглед. Тогава щеше да я попита: „Какво има?“, а Моричани да отговори: „Нищо, абсолютно нищо.“

— Не закъснявай — настоя енергично тя.
— Няма.

Вльора затвори с облекчение и благодарност и дочу бегло, че Леда разговаря по телефона. Изведнъж го връхлетя яркият спомен за съня от предната вечер. Първо го бе сполетял хроничният кошмар за едно ужасено дете, изоставено само в непрогледната нощ. После се сети за друг, по-неприятен сън, от който помнеше само откъслечни образи. Руснаци. Хо Ши Мин. Банкет в Тирана. Смърт.

Какво означаваше всичко това?

Нямаше представа.

Погледна докладите пред себе си и ги извади от поставката. Те зашумоляха двусмислено — звук, който понякога, в тишината на зазоряване, кара човек да си мисли, че някой е прошепнал името му. Вльора сложи внимателно документите на бюрото. Чувстваше, че отговорът се крие в тях, макар и често да беше размишлявал над съдържанието им. Знаеше, че ако се вторачиш твърде дълго в червения цвят на дадено нещо, няма да видиш зеления. Нуждаеше се от правилната гледна точка. Най-отгоре на купчината имаше бяла лична карта, изпоцапана и протрита от пипане. Гербът с орела и житния клас беше избледнял и приличаше на безкръвен призрак. Разпитващия я разгъна внимателно и зачете двете колони с данни — бащино и майчино име, местожителство, професия, очи, устни, отличителни белези. Замисленият му поглед се плъзна към снимката, залепена най-долу под лявата колона. Задържания го наблюдаваше с простосърдечно доверие.

Беше издокаран със сако, риза и вратовръзка. Главата и раменете му бяха изпънати в горда и самодоволна стойка, типична за селяните, които позират за такава снимка. Прекалено тясното му сако, закопчано и впито, приличаше на взето под наем за случая. Усмивваше ли се? Да,

малко, реши Вльора. Задържания излъчваше трогателна детска невинност. Как би могъл изкуствено да си даде подобен вид? Разпитващия се замисли за „Братя Карамазови“ и предсмъртните думи на малкия Илюша: „Тате, не плачи... а когато умра, ти вземи едно добро момче, друго... Сам си го избери между тях, между всички, добро, наречи го Илюша и го обичай вместо мене...“ Понякога този пасаж го караше да плаче. Защо си го спомняше сега? Каква ли асоциация го бе отключила? Той сложи личната карта настрана и продължи да чете мълчаливо. С часове полираше всеки факт и загадка, след което ги обръщаше наопаки и ги оглеждаше на светлината на разума. Въпреки това не достигна до някакво прозрение. Никой прикрит факт не изкрещя тайното си име. Накрая се възцари същата непрогледна мъгла, както в самото начало.

Вльора усети лек полъх на страх.

Остави докладите и се заслуша в успокоителното тропане на дъжда. Може би пък всичко беше наред? Дали безпокойството му не бе въображаемо или сънувано? Зад гърба си той дочу далечен грохот на мълния, отекващ някъде високо в планините на Селча Дечани. Изведнъж се надигна вятър и по прозорците заблъска пороен дъжд. Тайнствени проблясъци заиграха по очилата му. Далечни светкавици, спомен за слънцето. Внезапно вятърът утихна и дъждът спря. Вльора се заслуша и остана неподвижен дълго време, вперил очи в най-долното чекмедже на бюрото. Отвори го и извади отвътре пожълтяла картонена кутия от обувки. Постава я внимателно върху бюрото, сякаш съхраняваше в нея безценна реликва. Кутията беше стегната с дебел гумен ластик. За момент Вльора замислено поглади с палец възела, където ластикът се беше скъсал и бе завързан повторно. Той го свали, вдигна капака на кутията и се загледа в предметите — парче молив, кибрит, протрит кафяв портфейл от евтина напукана кожа, петдесет и седем леки на банкноти и монети, малък орфан бележник, в който с дребен сбит почерк бяха изброени продажбите на сирене, снимка на жена и лично писмо, написано набързо, но красиво. Това бяха нещата, открити в джобовете на Задържания при залавянето му в Келеза.

Вльора се втренчи в снимката на жената. Беше протрита и избеляла, с неравни краища, като че ли бе отрязана от по-голяма фотография. Жената изглеждаше млада, на двайсет и няколко, макар че

чертите ѝ бяха размазани от мекия фокус. Иззад воала, от място, на което въздухът беше наситен със сълзи, блестяха две големи тъмнокафяви очи, изпълнени с гняв. Вльора остави снимката близо до преспапието във формата на сърце. После бръкна боязливо в кутията, улови едното ъгълче на писмото и бавно го вдигна. Състоеше се от един-единствен малък лист, сгънат няколко пъти. Бяха го открили между страниците на бележника. С опакото на ръката си Вльора бутна кутията настрана и намести лампата. Разгъна предпазливо листа и прочете:

Моя любов! Кой знае дали това писмо ще стигне до теб? Енвер умря. Дано Бог е добър с него, защото той се отнасяше мило с мен. Но сега трябва да дойдеш, сърце мое! О, Селча, зора моя, ангел мой! Ужасно ми липсваш! Ела при мен! Веднага, мое сладко момче! Ти си моята любов, младост и душа! Копнея да те прегърна. Ела бързо. Свободна съм, но не съвсем.

Морна

Всички селяни от Тети разказваха една и съща история — как Селча Дечани и Морна Алтамори се обичали безразсъдно от най-ранните дни на тяхната младост. Нито родителските заплахи, нито наказанията можели да засенчат смеха им. Но когато Морна навършила седемнайсет, я омъжили за друг — мълчалив специалист по поливно земеделие с безизразен поглед, който работел на удобна държавна служба. Душата на младия Селча Дечани била изтръгната от тялото му. Съсипан и потънал в скръб, той напуснал селото и се установил далеч, край блатата на юг. Скоро времето заличило дори спомена за имената на влюбените. Тогава обаче се намесила Смъртта. Първо мъжът на Морна бил убит от мълния, когато буря го изненадала на полето. Почти година преди този удар скърбящата Морна започнала да чезне в ноктите на непозната болест, която тихо и неотклонно стопявала силите ѝ. След смъртта на мъжа си Морна изпратила знак на Дечани. Той се върнал в Тети, но я заварил мъртва. Въпреки огромната си тъга младежът останал да живее в селото. Съвсем скоро обаче и той

бил покосен от болест, за която лекарите нямали име. Хората в Тети твърдяха, че е умрял от разбито сърце.

Свободна съм, но не съвсем.

Вльора се втренчи в думите. Какво означаваха? Обърканите му мисли бяха прекъсвани от дъждовните капки, тракащи колебливо по прозорците като бастун на някой слепец. Комплексният анализ показваше, че писмото често е сгъвано и разгъвано. Всъщност безброй пъти. Кой друг би го боготворял и препрочитал, ако не човекът, до когото е било адресирано?

Мъртвецът. Призракът. Селча Дечани.

Вльора вдигна очи. Зад него се вихреше силен вятър, стенеше леко и удряше стъклата. Разпитващия усети, че е объркан. Имаше усещането, че го наблюдават. Завъртя се на стола и погледна през прозорците към блещукащия север. От планините към града се носеха гъсти черни облаци. Приличаха на разгневени фанатични орди. След миг щяха да затъмнят площада отдолу, анонимните правителствени сгради от гранит, мрачните широки улици, водещи за никъде, и мократа статуя на Ленин, властваща над празните витрини на магазините, пълни с призраците на милиони копнежи, прахоляк и бегли остатъци от надежда. Раздрънкани и безцелни, два стари автомобила пълзяха сред потоците от забързани велосипедисти, които намръщено си проправяха път напред — подгизнали, парцаливи души, скрити под ярките дъждобрани. Пешеходците се влачеха с опърпани дрехи под плакати, заклеяващи „враговете“ и „предателите“. Евтиното мастило се стичаше от големите печатни букви на тъжни червени и черни ивици. Разпитващия различи една колона с деца, които маршируваха две по две към Двореца на културата или някой от другите монолитни музеи на площада. Минаваха пред хотел „Дажти“ и за момент на Разпитващия му се прииска да беше юни. Мечтаеше да седне в кафенето на тротоара и да си поръча бира и плато вкусни мезета под звуците на танго или „На хубавия син Дунав“, носещи се в уморения вечерен въздух.

Вльора сбърчи чело. Децата спряха. Какво зяпаха така? Нещо извън полезрението му. Други пешеходци също се обърнаха натам. Мълчаливи и неподвижни в ситния дъжд, те стърчаха от тротоарите като мъртви сиви души. Коленете на Разпитващия изпукаха, когато той стана от стола, за да погледне мокрите улици отдолу. И го видя. Насред

потъналото във вода кръстовище се търкаляше окървавеното тяло на йезуитски свещеник. Имаше оловна кожа и безжизнени очи, застинали в недовършена молитва. Докато бе лежал в трудов лагер, той бе покръстил едно новородено. Бяха го осъдили на смърт и наказателният взвод го бе разстрелял тази сутрин. Сега трупът му, увит в монашеско расо, беше проснат на улицата като купчина месо. Щеше да остане там три дни, за да покаже на хората, че ръката на Бог не стига толкова далеч, колкото куршумите.

Очите на Разпитващия доловиха бързо движение на нечия ръка. Един човек в тълпата се прекръсти. Кръвта запулсира в белега, разсичащ устните на Вльора. Той побесня и изскочи от кабинета си. Забърза надолу към мократа улица без шапка, палто и придружител. Усещаше само гняв и силна болка в устните. Когато излезе от сградата обаче, завари само безжизнените тротоари и дъжда. Под безмилостното бушуващо небе лежеше трупът на мъжа, който си беше купил смърт срещу няколко пръски вода. Двама китайци с маоистки униформи излязоха от хотела, скрити под блещукащи черни чадъри с малки жълти дракони по краищата. Те тръгнаха по тротоара и се втренчиха в мъртвия. После се обърнаха и погледнаха към Вльора. Той джапаше с ботуши в локвите и спря едва когато стигна до трупа на свещеника. Освен двамата учудени китайци улиците бяха пусати. Нищо не помръдваше. Но Вльора знаеше, че са там. Наблюдателите. Криеха се. Усещаше ужасените им погледи върху гърба си. Пареха като изгарящи грехове.

— Мислите, че тази свиня е герой? — изрева той. Думите му прокълтяха в бетонната пустош. — Нима предполагате, че ви е обичал? Не знаете ли, че именно заради лъжите му сте толкова бедни, а децата ви са неграмотни и болни? Още ли вярвате в Дявола? Е, ето го вашия Дявол! Ето го, тук!

Той посочи обвинително трупа и продължи да крещи, докато накрая умората не натежа в краката му. Гласът му секна и ръката му се отпусна надолу, останала без сили. Дватама китайци го изгледаха безизразно и се ухилиха, когато погледите им се срещнаха. Без да вижда нищо друго освен огромните им предни зъби, Вльора бавно се обърна и наведе глава. С подгизнали дрехи и продрано гърло, той се заслуша в меките дъждовни капки, впиващи се в твърдостта на сивите, непобедени улици.

На следващата сутрин, 20 март, Вльора нареди Задържания да бъде преместен в тясна и пренаселена килия, сякаш лишена от пропорции. Приличаше на мрачно, обладано от призраци море, пропито от стенания и безспирен шепот, които се носеха над звуците от неспокойното мятане на телата върху наровете, над риданията и копнежа по отминалите дни. На жица от тавана висеше електрическа крушка, която осветяваше килията в кехлибарен цвят. Храната — студено фиде с маково семе и мухлясал хляб — се подаваше през процепи, а от един кран от време на време прокапваше вода. При преместването на Задържания в килията имаше тринайсет мъже и шест жени, но надзирателите идваха често и измъкваха по някой навън. Така на 22 март останаха само петима, сред които Задържания и един луд едноок свещеник, който очевидно помнеше, че е неделя.

— Преди Големия взрив — започна проповедта си той — цялата Вселена била точка с нулеви размери и безкрайно тегло. В даден момент тя експлодирала, създала пространството и неговия близък, хаоса. Но за да може да възникне Космосът, насочената навън експлозия трябвало да съответства на силата на гравитацията. И то с точността да се улучи с куршум миниатюрен обект, намиращ се на противоположния край на видимата Вселена, тоест на 20 милиарда километра разстояние.

Изведнъж от тъмнината полетя юмрук и се стовари върху бузата на свещеника. Чу се характерният звук на счупена кост и разкъсана плът.

— Казах ти, че искам да *спя!* — изръмжа нечий дрезгав мъжки глас.

Свещеникът се вслуша в звъntenето в ушите си и пляскането на ръце по пода, докато нападателят пълзеше назад. Раздразнителният мюсюлманин още с пристигането си бе обявил пред всички, че макар и да е „убил много други“, е „напълно невинен“ за „безобразието“, довело го на това кошмарно място — бруталния побой и смъртта на монтьор на велосипеди на площад „Шкодра“.

— После се появила живата клетка — продължи свещеникът с упорито непокорство, макар и благоразумно снишил глас. — Но как се е случило? А, да. Учените твърдят, че преди е имало химически

бульон, в който благодарение на прословутата „случайност“ най-сетне се образувал вирус. После още един и още един. Да продължавам ли? Но оставете бульона. В крайна сметка научихме, че той не е съществувал. Вероятността да се получи дори само един такъв вирус за милиард години не е по-голяма от шанса да хвърлиш монета и тя да показва „тура“ шест милиона пъти поред. Популярното обяснение е: „уникално събитие“. Невъзпитано ли е да се твърди, че при такива мащаби разликата между уникално и свръхестествено губи смисъла си?

Отнякъде се чу пъшкане на двойка, която прави секс.

Свещеникът погледна в посока на звука.

— Съвкуплението носи най-голямо удоволствие — отбеляза той.
— Защо ли? Защото гарантира продължението на вида. Това е целта. Тя обаче е дело на *ума*! И така, ние виждаме, че...

Ударът се стовари отстрани на главата му. Свещеникът се олюля, опита да се задържи на крака, но падна и остана да лежи по гръб. Дишаше затруднено.

— Подготвих специално богослужение на тема Вселената — промърмори той замаяно. — Проповедта бе насрочена за тази неделя... Днес неделя ли е? Няма значение. И без друго нямаме вино.

Свещеникът почувства, че отнемат светлината от очите му. Вдигна треперещата си ръка, сякаш за да благослови дете. Тънка струя кръв се стичаше от ъгълчето на устата му. Миг преди да загуби съзнание, той промълви:

— Вървете! Богослужението свърши!

Минути по-късно — или може би часове, ръцете на болката прекършват времето както си пожелаят — свещеникът дойде на себе си, сепнат от тишината. Надигна се и се озърна.

— Значи другите лунатици са си отишли — въздъхна той в мрака. — Несъмнено са ги откарали в лудницата. Майтапя се. Сигурно всички са мъртви.

Погледна към Задържания, който седеше на пода близо до него. Беше навел глава и подпрял лакти на повдигнатите колене, така че дланите му висяха свободно и излъчваха някакво изящество. Все още не бе отронил и дума.

— Здравей — поздрави го свещеникът. — Как се казваш? Какво е тежкото ти престъпление? Освен, разбира се, факта, че си изгубил

разсъдъка си. Това определено е криминално действие, особено ако е предизвикано от спомени за рая. Кажи ми, какво си направил?

Задържания не отговори. Не помръдваше.

Свещеникът го огледа мрачно.

— Моля те, не ми обръщай внимание — продължи сухо той. — В края на краищата аз съм само един жалък поп реакционер, слуга на Ватикана и завършен враг на народа. Недей да се замисляш много над нещата, които говоря. — Свещеникът замълча и извърна лице. — Заради бебетата е — промърмори тайнствено той. — Съжалявам. Аз не съм Стефан Курти. Той се би с войниците с голи ръце и юмруци, когато отидоха да разрушат църквата му в Дрин. Изпратиха го в затвора и после в трудов лагер, където тайно покръстил дете. Заради това наказателният отряд го екзекутира. Дали някой светец се е страхувал от Бога така, както хората се ужасяват от тези злодеи? — Той наведе глава към гърдите си и продължи: — Не, не съм Курти. Тялото ми е изтъкано от болка. Аз се измъчвам и съм безнадеждно побъркан. Същинска река от страдание. И въпреки всичко не мога да изгася копнежа си за живот. Живея заради студентите лигави фиденца, които ни дават.

Свещеникът вдигна рязко глава и погледна към вратата. По коридора отекнаха неумолими железни стъпки. Приближаваха килията с убийствена целеустременост. Отминаха бързо и постепенно заглъхнаха. Свещеникът отново сведе глава.

— И отец Лазар Шантоя, известният писател... — продължи тъжно той. — След години тежък физически труд го освободиха. Знаеш ли какво направила майка му, когато видяла любимото си момче за първи път след толкова години раздяла? — Той се обърна и пак погледна към Задържания. — Започнала да танцува. Да! Разбрала, че не може да говори и затова започнала да танцува. Съвсем необуздано. Няколко месеца по-късно отново арестуваха Шантоя. Отрязаха дланите му, счупиха костите на ръцете и краката му. Едва тогава позволиха на майка му да го посети. Той влезе при нея по единствения начин, по който можеше — като се подпираше на лакти и колене. Тя се разпищя и поиска от надзирателите да проявят милост и да го убият. Изпълниха желанието ѝ. Видях как го влачат за краката надолу по стълбите, а когато стигнаха до втория етаж, черепът му беше разбит. Щом разбраха, че съм станал свидетел на всичко, ме хвърлиха в

изолатора за един месец. Пуснаха ме по-рано, за да играя във волейболен мач.

Той вдигна глава и погледна встрани.

— О, някога бях смел. Когато ме хванаха за пръв път, започнаха да ме разпитват. Истина ли е, че съм агент на Ватикана? Ще се предам ли? Ще се закълна ли в лоялност към новата Албания, първата официално атеистична държава в света? Отказах да го сторя. Тогава започнаха мъченията. Сложиха електроди на главата ми и синьо-бели мълни изпълниха черепа ми. Имах чувството, че ще умра. Разпищях се и си прехапах езика. Изведнъж почувствах как по лицето ми се стича нещо топло. Реших, че е вода, служеща за проводник на електричеството, но мъжете се смееха. Отворих очи и видях, че един от тях пикае върху мен. Няколко дни след това полудях от жажда и натопих главата си в мръсната воняща тоалетна. Гълтах като обезумяло куче. Крясъците, заплахите и ритниците по цялото тяло не можах да ме откажат... Нищо, никаква сила или ангел не успя да спре бясното сърбание и близане, докато най-накрая не бях отскубнат от трима силни мъже. Така, струва ми се, започна отвращението от собствената ми човешка същност. До този момент не ме бяха пречупили. Дори един ден надзирателят донесе новината, че възрастната ми майка е много болна. Качили я в линейка, но шофьорът и младият му помощник закъсняха за вечеря. По пътя решили, че цялата работа е голямо главоболие, така че спрели и хвърлили майка ми в пропаст край шосето. Между другото помощникът на шофьора бил синът на Вълора. Мъчителят. Надзирателят ми поднесе своите съболезнования и за утеха ми даде една кайсия. Кайсия вместо майка ми.

И все пак същата нощ, докато тъгувах сам в студената килия и се питах дали Бог съществува, щом толкова невинни страдат, чух гласа Му. О, да, наистина беше *Неговият глас!* „Яков, кога съм искал от теб да решиш проблема за Злото? — скара ми се той. — Това е *мой* проблем. От теб очаквам само да си най-добрият свещеник, който можеш да бъдеш.“ Звучеше доста троснато, като Бога на Йов. Може би забеляза, че се озъртам крадешком в килията, за да видя дали някой не е поставил микрофони и високоговорители. После добави: „Вярвай ми. Остави мисленето и теологията на мен.“ О, да, това несъмнено беше Бог. Очевидно се чувстваше самотен, докато се явяваше под формата на облак или като горящ храст в пустинята. Поиска ми се да възразя,

но благоразумно замълчах, защото не желаех да слушам порицания, докато Той полагаше основите на света. Какво мъчение само! Но както и да е. Всичко свърши добре. Признавам, че се разтревожих, когато каза „Вярвай ми“, но, общо взето, думите Му имаха чудесен ефект. От този момент нататък реших да стана прекрасен свещеник, да утешавам и да се грижа за другите затворници. Да ги окуражавам и да давам от себе си колкото мога. „Ще се приближа до Божия жертвеник — пееше сърцето ми, — до Бога на радостта и на моето веселие.“ Тогава видях как върху лицето ми се излива топла пикня. След тази случка най-накрая прозрях, че дори и да съществува, Бог просто не ме обича.

После изнесох проповед в трудовия лагер в Мали, където работехме в блатата. Безбройна армия от мъже в парцали, затъващи до гърдите в тиня. Дори изслушах няколко изповеди. Можеш ли да си представиш колко оскъдни са греховете на такова място? Не си мисли обаче, че съм бил храбър. Те просто не се интересуваха от подобни неща. Признаваха единствено кръщението. Мразеха го и се страхуваха от него. Но аз не покръстих никого. Нито едно новородено в лагера. — Свещеникът сниши глас и сведе глава. — Тук съм, защото не успях да изпълня трудовата норма. — За миг той остана мълчалив. После изведнъж заридна отчаяно и започна да се удря с юмруци в гърдите. — *Mea culpa, mea culpa!* — повтаряше той непрекъснато. Когато се съвзе, се облегна на стената и се обърна към Задържания.

— Свещеник ли си? — попита го тихо в тъмнината. Изчака малко и продължи: — Усещам мириса на свещено масло по ръцете ти. Ще изслушаш ли изповедта ми, отче?

Той не получи отговор. Единственият звук идваше от капещия кран.

— Скоро ще дойдат да ни вземат. Няма нищо. Целият ни живот е подготовка за смъртта. Въпреки това се надявах да застана пред Бог с всичките бебета, които съм скрил от очите Му...

Гласът му заглъхна, а сълзите се стекоха по лицето му. Свещеникът се свлече на безмилостния каменен под с приглушен стон, съставен от всички молитви, на които не бе получил отговор.

— *Меме, меме* — зовеше той майка си. Постепенно тихото ридание и молбите му притихнаха, погълнати от постоянния поток на дишането му.

Задържания го погледна и бавно вдигна ръка.

След малко по коридора затропаха тежки стъпки. Свещеникът скочи, сграбчи Задържания за раменете и го разтърси с викове:

— Идват! Идват да ни вземат! За бога, дай ми опрощение! Съжалявам за греховете си! Опрости ги!

Вратата на килията се отвори рязко и електрическата крушка изгря неочаквано ярко. Свещеникът продължаваше да пици:

— Дай ми опрощение! Моля те!

Сърдитите надзиратели го измъкнаха с ругатни от килията.

— Не, не е свещеник.

— Сигурен ли си?

— Да, напълно.

Седяха на десетметрова Т-образна маса в просторна стая с високи тавани. Вълора се бе разположил в единия край, а мюсюлманинът и едноокият свещеник — в другия. Свещеникът беше гладко избръснат и с превръзка на окото. Носеше кафяви панталони от туид и яркозелено поло от агнешка вълна. Дръпна си от зле натъпканата евтина цигара, погледна встрани и изпусна неравен облак дим.

— Ако беше свещеник, щеше да изслуша изповедта ми — продължи той, хвърли неодобрителен поглед на мюсюлманина и добави с леден глас: — Можеше да смекчиш ударите си. — После махна горчиво листенце тютюн от устата си.

Мюсюлманинът неуверено сви рамене и извърна лице.

— Такъв ми е методът — заяви той.

— Страшен метод, няма що!

Всичко беше нагласено. Килията бе населена с актьори.

— Не се жалвай, нали получи свободата си — каза Вълора на свещеника. — Какво друго? Някакви впечатления?

— Болката ми — отвърна замислено свещеникът.

Отнесенният му поглед се спря върху една драскотина на тъмната маса. Напомняше буквата омега.

Вълора се намръщи.

— Болката?

Свещеникът вдигна очи.

— След всичките удари по главата имах силна болка. Непрекъсната. Не спираше. Онзи сложи ръка на челото ми и тя изчезна.

За момент очите на Вльора останаха безизразни. После устните му се извиха в подигравателна усмивка.

— Още ли вярваш в магии, отче? — изръмжа той. — Уморен си. Прибери се у дома при жена си.

Думите на Вльора прикриваха изненадата, страха и безсилието му. В нощта, преди да измисли номера с килията, беше сънувал отново банкета в Тирана, Хо Ши Мин и смъртта, но сега в сцената участваше призрачен слуга — работник в кухнята, чието лице нямаше определени черти. После Вльора се бе върнал в стаята за разпити, където Задържания беше окован за стената с разперени ръце, а Ангела, мъчителката, стоеше пред него и накланяше чаша студена вода към устните му.

— Елена — извика я Разпитващия с истинското ѝ име.

Тя се обърна, усмихна се и отиде при него. Двамата заговориха за Задържания със спокоен, приятелски тон.

— Кой е той? — попита я любезно Вльора.

А тя отговори мило:

— Твоят спасител.

В следващия момент Вльора се бе озовал на улицата, вперил поглед в ексекутирания свещеник, неговия подгизнал и заблуден потисник в дъжда. Когато мъртвецът отвори широко очи и се втренчи заплашително във Вльора, полковникът се събуди с ново подозрение. Дали Задържания не беше поредният досаден мъченик, чиято смелост беше достатъчно нечовешка, за да се превърне в омраза? Дали човекът, който носеше документите на Селча Дечани, не беше свещеник, обикалящ северните планини, за да изнася проповеди и да дава прошка и причастие, преобразен като амбулантен търговец на трошливо бяло сирене? Като се изключеше провалът на опита в килията, хипотезата му съвсем скоро беше напълно отхвърлена от доклада на патолозите. Той се отнасяше до белега върху ръката на Задържания:

Касае се за прецизна операция, осъществена най-вероятно от пластични хирурзи. Най-очевидната характеристика е отсъствието на

фоликули и мастни жлези. Тъй като от вътрешната страна на дясното бедро се наблюдава задебеляване на кожата и депигментация, смятаме, че е извършена процедура на присаждане. Доказателство за това е белегът на ръката, където присадената кожа се съединява с другата, както и различната структура на двете тъкани. Установихме видимо изтъняване на повърхностния слой и увреждане на тъканите под него. Налице е и натрупване на възпалени клетки. Изхождайки от тези данни, предполагахме, че целта на процедурата е била да прикрие следи от ваксинация.

Седнал в хладния си кабинет призори, Разпитващия прочете последното изречение и премигна. Да прикрие ваксинация ли? Кой би направил такова нещо? С каква цел? Той се намръщи и хвърли доклада настрана. Докато розовите и сините цветя в чашата на бюрото бавно умираха, умът му се нахвърли гневно върху озадачаващата изостаналост на албанците. Не можеше да приеме тяхната неграмотност, кръвните вражди, бракосъчетанията между малолетни и мисълта за ужасените малки деца, затворени на тъмно през първите дванайсет месеца от живота им, за да не им навредят демоните. И това беше само едно от безбройните осакатяващи суеверия, които изглеждаха почти достоверни и смислени благодарение на вярата в страдащия, кървящ Бог. Вълора погледна дланта си върху бюрото. Беше я свил в юмрук. Полковникът разпусна пръстите си. Продължаваха да треперят. Самият той беше едно от децата в тъмното.

Вълора впери очи навън, в зазоряващата се улица и сребрилата светлина на утрото, която се прокрадваше тихо и огряваше мъглата, обгърнала града. Тук-там стърчаха сгради като отражения на призрачни отломки. *Защо му бяха хрумнали тези неща?*, чудеше се той. Объркан, Вълора погледна доклада на патолозите: „... да прикрие белег от ваксинация“. Какво би могло да означава това? Не знаеше. Когато обаче премести очи към снимката на жена си и детето си, изгубени във времето, дъхът му секна при един внезапен спомен. Едва след като епидемията от едра шарка се бе развилняла из страната преди трийсет и пет години, в Албания бяха започнали да ваксинират бебетата. Задържания, прехвърлил четирийсетте, беше роден няколко

години преди това. Следователно, ако беше албанец, нямаше как да е ваксиниран!

Вльора потрепери. Кабинетът му се стори по-студен. Кой би имал нужда да прикрие издайнически белег от ваксинация освен някой страховит вражески агент, изпратен на важна и коварна мисия? Той се замисли над странните думи на слепеца и свършената имитация на лоша албанска стоматология. Спомни си за удушеното куче в гората и за призрачния Селча Дечани. Ако Задържания не е чужд агент, заключи Вльора, трябва да е дявол.

— Или и двете — промърмори той.

Някога бе чул за легендарния агент от ада.

Тази нощ Вльора спа с демоните.

После събитията поеха в свършено нова посока. Рано сутринта на 3 април, след като съкрати посещението при болния си баща, по спешно настояване на Вльора в Тирана пристигна висок и слаб лекар от китайската армия. Майор Лиу Нг Дзь беше експерт по разпитите под хипноза. Работеше като съветник на Държавна сигурност. На трети и четвърти април Вльора го инструктира и го остави да се запознае с материалите по случая. На пети пристъпиха към действие. Задържания, оставен без сън в продължение на трийсет и шест часа и лишен от вода цяло денонощие, беше поставен по гръб върху носилка на колелца. Завързаха го с кожени каиши и го откараха в тясна стая, покрита с бели плочки. Безупречно чистото помещение, ярко осветено от лампи за операционни, беше известно като „Вълшебната стая“. Тук можеха да се правят всевъзможни фокуси. Първо инжектираха на затворниците натриев пентотал. После продължаваха с хипнозата и илюзиите: „Сега ще усетиш как ръката ти се затопля.“ Така непокорните обекти често бяха принуждавани да повярват, че са изпаднали в хипнотично състояние и че всякакви опити за съпротива са безполезни. В действителност ръцете им реагираха на въздействието на скрита диатермична машина. Понякога използваша тайни холографски проектори. „Виждаш ли плътната стена пред себе си?“ „Да.“ „Погледни през нея. Във въздуха се носят рози.“ Такива бяха игрите. Когато приключе, инжектираха на задържаните метамфетамини, за да предизвикат непреодолимото им желание да изляят всичките си мисли, идеи и спомени. Обектите нямаха време да

разсъждават. Понякога към самия край на процедурата се появяваше онова изкривено и хлъзгаво нещо, наречено истина.

— Хайде, започвайте! Какъв е проблемът?

Изтощен и нетърпелив, Вльора се втренчи гневно в Дзъ, който стоеше до носилката срещу него. Беше се привел напред, за да инжектира пентотала. Незнайно защо, той се поколеба. Спринцовката увисна във въздуха, а специалистът мълчаливо огледа лицето на Задържания.

Вльора се разтревожи.

— Какво има?

Дзъ поклати глава, без да помръдне, и отговори:

— Нищо.

Наведе се по-ниско и постави инжекцията.

— За момент ми се стори, че съм виждал този човек някъде.

В стаята влезе експерт, носещ полиграф. Беше нисък, на средна възраст, с близко разположени очи. Протритият му костюм беше с няколко размера по-голям от необходимото и панталоните му висяха като торба.

— Тук съм — промълви кисело той.

Бяха прекъснали закуската му. Намръщен и нервен, експертът разгъна метална масичка и стол и ги стовари шумно до горния край на носилката. После сложи детектора на масата, закачи проводниците по тялото на Задържания и се настани сърдито на стола. Подсмърчайки, намести слушалките си и заяви с многострадален тон:

— Готов съм.

— Ако ни помогнеш, ще може да изпиеш това. — Дзъ опря запотена чаша студена вода до бузата на Задържания. — Прясна изворна вода — каза добродушно той. — Изпълниш ли следващата ми инструкция, ще ти дам да я изпиеш. Става ли? Не е нищо особено. Просто отвори очи.

Вльора поклати глава и заяви:

— Няма да стане. Съмнявам се, че ще свърши работа.

Загледан съсредоточено в лицето на Задържания, изведнъж го обзе вледеняващо подозрение относно самоличността му. Мъжът отвори очи.

Вльора отстъпи бързо назад.

Дзъ надигна главата на Задържания с една ръка, а с другата поднесе чашата към устните му.

— Само една-две глътки сега — предупреди го тихо той и добави: — След това повече.

Задържания най-после проговори:

— Благодаря.

Вълора се уплаши и потрепери, а Дзъ посрещна с усмивка изумения му поглед. Така започна поредицата от действия и събития, които доведоха до убеждението, че Задържания се е събудил. Когато обаче протоколите на случилото се във Вълшебната стая бяха анализирани, това впечатление се превърна в най-невероятната и смъртоносна илюзия, съществувала до момента.

Всички първоначални ходове бяха рутинни. Намалиха светлините до призрачен полуздрач и продължиха с обичайната процедура на хипнотизиране, прилагайки постоянния, монотонен ритъм на метроном. Задържания гледаше махалото, докато то се поклащаше насам-натам. Този метод винаги бе показвал висока ефективност срещу желанието да не бъдеш хипнотизиран и да запазиш бдителността на волята си. След това приложиха любимите фокуси на стаята. Когато се убеди, че най-накрая магията е подействала, Дзъ инжектира на Задържания метамфетамини в по-голяма доза от обичайната — 6,4 милиграма на килограм телесно тегло, количество, подходящо за интровертни невротизици. Тогава с най-обикновен глас и безупречен северняшки акцент Задържания не само проговори, но и отвърна на всички въпроси.

За хората, които го разпитваха, може би щеше да е по-добре, ако не беше казал и дума.

Задържания повтори твърдението си, че е Селча Дечани, търговец на сирене и любимият на Морна Алтамори. Той обясни, че всъщност изобщо не е умирал, а просто е избягал на Запад. Съобщенията за смъртта му били целенасочена заблуда, целяща да предпази семейството му от репресии. Завърнал се в Албания, защото очаквал смъртта на болната си майка. Последното в общи линии представляваше версия номер едно.

Имаше и други.

Беше известно, че най-опасните вражески агенти използват наркотици и хипноза като средство за защита, прилагайки

„пентоталови блокади“. Обектът, подложен на изтезания или разпити чрез този метод, повтаряше думи, програмирани в състояние на хипноза. В случай че разпитващите проникнеха по-надълбоко, като атакуваха блокадите с още упойващи вещества, под първата версия можеше да се появи втора, която също е била програмирана и внушена. Носеха се слухове, че е открита и трета блокада, но тя се срещаше в много редки случаи. Всички параноични страхове и подозрения се потвърдиха при по-нататъшния разпит, когато Задържания драстично промени първоначалната версия. Макар и да запазваше конструкцията на първата, новата история се различаваше от нея в някои дребни, но съществени аспекти. Този път Задържания призна, че Селча Дечани наистина е мъртъв, а самият той се казва Сабри Мелчани. Преди години избягал в Югославия и от там се прехвърлил в Гърция, за да избегне обвинения в убийство на мъж от вражески клан. След като научил, че въпросният човек не е умрял, а се е възстановил и щастливо крачи по майката земя, Мелчани се почувствал принуден от измъчващата го съвест да се върне и да опита отново да го убие. Това по същество беше версия номер две. Ако бе останала такава до края, нямаше да има нищо тревожно. Само че после се появиха версии номер три, четири, пет и шест, които за огромно разочарование на присъстващите се оказаха пълно копие на първата. Следователно — стига Задържания да издържеше на допълнителните инжекции с опасни вещества — ги очакваше един безкраен омагьосан кръг. Но не това беше най-ужасяващото. Тази чест бе запазена за детектора на лъжата.

Той потвърди *всички* версии на Задържания.

Трудно е да прецениш накъде да тръгнеш при подобен кръстопът. Естествената посока за огромно облекчение на онези, които копнееха по познатото, водеше директно и незабавно към хаоса. Отчаян, Вльора бе принуден да прибегне до нова тактика, която не беше нито в природата му, нито подлежеше на неговия контрол. От начало до край всичко бе инсценирано от Дзъ.

Нещата започнаха много спокойно. Всъщност дори приятно. Задържания беше заведен в комфортно помещение, където получи медицински грижи и в продължение на седем дни имаше възможност да се къпе. Даваха му храна, вода и чисти дрехи и му позволяваха да спи на пухено легло, без да го будят. Междувременно майор Дзъ

инструктира всички, които контактуваха със Задържания, да не говорят в негово присъствие. На осмия ден — понеделник — действията бяха подновени. Въръжена охрана съпроводи Задържания до кабинета с Т-образната маса. Там го чакаше Вльора. Беше сам. Черните кадифени завеси бяха дръпнати встрани и откриваха големите високи прозорци на източната стена. Слънчевите лъчи проникваха вътре на димни колони, уловили пращинките и страха в своя танц. Двама от надзирателите оставиха Задържания до долния край на масата. После всички напуснаха стаята. Той стоеше с наведена глава и сключени отпред ръце, сякаш оковани с невидими белезници. От високоговорителите на стената долиташе музика, а прозорците бяха отворени, за да се чуват звуците от улицата. От време на време в стаята отекваше детски вик или силен смях.

— Ето че отново се срещаме — започна най-спокойно Вльора. — Новата обстановка може да бъде много освежаваща понякога, като ободрителна напитка. Тя ни откъсва от рутината, от закоравелите ни навици и мислене. Между другото седни, ако желаш. Моля те, чувствай се комфортно. Добре, все едно. Както искаш. Допада ли ти музиката? Ако не, ще я сменим. Да го направим ли? В момента слушаме Щраус. Чудесно, ще я оставим. Нека ти обясня какво става тук. Първо, благодарим ти за увлекателните истории, които ни разказа. Аз самият обичам и силно се възхищавам на великите произведения на въображението. Много от тях съм превел на албански: „Макбет“ на Шекспир, както и „Хамлет“ и „Отело“. Също „Ингер от Йостерод“ на Ибсен и „Дон Кихот“. Изненадан ли си? Да, аз лично свърших работата, когато преподавах в колежа. Наградиха ме с орден „Партизанска звезда“. Но няма значение. Много се разприказвах. Защо винаги чувстваме тази разяждаща необходимост да се оправдаваме пред всеки непознат? Знаеш ли за какво говоря? Може би не. Е, добре, стига вече. Да се залавяме за работа. Слушай, ще ти кажа какво решихме. Съгласен ли си? Искаме да установим нови отношения с теб. Старите, както ти е известно, не бяха плодотворни. — Вльора посочи към края на дългата маса, където имаше плетен панер със свежи плодове. — Между другото опитай една кайсия — предложи той. — Сега им е сезонът.

В стаята влязоха трима мъчители, зверове с едро телосложение. Сред тях беше и Присмехулника, който ги въведе вътре. Стискаше

куфарче от лъскава синя кожа и водеше за ръка десетгодишно момче с деформиран крак. То бе облечено с масленозелена униформа, каквато носеха затворниците. Китките му бяха завързани отпред, а лактите — встрани, до тялото. Когато стигна до средата на масата, синът на Вльора бутна момчето, докато не го огря сноп слънчева светлина. То се изплаши и премигна.

— Е, вече всички сме тук — започна Вльора. — Чудесно. В такъв случай няма да губим повече време. Това момче е циганче, недъгаво по рождение. Освен че има проблем с крака, лявата му ръка е парализирана. Тя е напълно безчувствена и не реагира на болка. Момчето е умствено изостанало и не може да говори. Убило е родителите си, докато спели — разбираемо действие, но не и оправдано. Най-вероятно ще е по-добре, ако умре. Ние обаче няма да го убием. Не. Не е наше право да решаваме подобни неща. Всъщност не смятаме да му правим каквото и да е. Всичко зависи от теб.

По сигнал на Вльора Присмехулника постави куфарчето върху масата, щракна ключалките и извади отвътре прозрачна найлонова торба, която можеше да се стегне с кожени връзки. Очите на момчето се разшириха от страх и объркване, когато сложиха торбата на главата му. Вльора погледна часовника си, сякаш за да види колко време му остава до следващата среща.

— Задушаването е кошмарна смърт — отбеляза небрежно той. — Още по-лошо е да го изпиташ многократно. Отново и отново, без обозрим край. Докато не разкриеш истинското си име и мисията си, както и данните, които ще ги потвърдят, многократно ще довеждаме това момче до ръба на смъртта. Съдбата му е в твоите ръце. Не се чувствай притиснат. Не бързай. Вече споменах, че си страдал достатъчно.

Единият от мъчителите пристегна кожените връзки. Друг обгърна с ръце момчето и го задържа в обхвата на светлината. То се мяташе бясно, очите му изскочиха и устата му застина в беззвучен писък, докато от високоговорителите се носеше „На хубавия син Дунав“.

— Много жалко — каза тъжно Вльора. — Наистина. Но опасността за хиляди е по-важна от болката на един.

Той стана, отиде до вратата и я отвори.

— Елате! — изкомандва полковникът, за да привика майор Дзъ и скърцащия стар доктор с черната чанта от тъмното преддверие. Лекарят веднага се оттегли в най-близкия ъгъл, а Дзъ седна на стола на Вльора.

— Майор Дзъ ще заеме мястото ми — обяви Вльора. Гледаше Задържания с бащинско търпение. — Очевидно прекалено много си свикнал с мен. Чувстваш се твърде комфортно. Да. Майор Дзъ ще изостри отново интереса ти. Между другото не си мисли, че това момче е актьор. Не е така. За да не се съмняваш, веднага ще ти дам доказателство.

Вльора кимна по посока на момчето и Присмехулника извади от джоба си ножче. Разтвори го и отрязва кутрето на пищящото момче, като лениво го подхвърли на масата пред Задържания. Пръстът падна до панера с плодове.

Разпитващия се втренчи в сина си. Изглеждаше бесен.

— *Проклет* да си! — изрева той гневно. — *Проклет* да си!

Въпреки заповедта да отреже пръст от безчувствената ръка синът на Вльора бе избрал кутрето на здравата. Вльора се обърна и гневно излезе от стаята. Както се случваше понякога, го връхлетя пронизващото съмнение, че хиляди хора не биха могли да бъдат спасени посредством изтезанията над един-единствен човек.

Вльора беше свикнал да пропъжда и потиска подобни мисли още в зачатък.

Този път не го направи.

Случилото се след това бе анализирано внимателно, но никой не го разбра напълно. В крайна сметка неоспоримите факти бяха малко. Когато Вльора излезе, двамата въоръжени надзиратели пред вратата козируваха. После той отиде направо в кабинета си, като по пътя мина покрай много други пазачи. След трийсет и седем минути Вльора внезапно реши да прекрати експеримента на майор Дзъ. Той изхвърча от кабинета като човек, готов да се скара с някого, и бързо се отправи към стаята, където се провеждаше разпитът. Двамата надзиратели не бяха на поста си. Вльора ги откри вътре, съблечени и без оръжие. Лежаха в безсъзнание, дрогирани с медикаменти, взети от медицинската чанта на доктора. Самият старец, макар и недокоснат, изглежда бе преживял фатален сърдечен удар. Момчето беше живо. Следователно броят на убитите възлизаше само на четирима, а не на

петима, както се смяташе първоначално. Сред тях бяха и мъчителите. Единият бе загинал от мощен саблен удар, който моментално бе смачкал гръкляна му, а другият беше със счупен гръбначен стълб. Черепът на Дзъ се бе отворил поради силата, с която тялото му бе запратено към стената. Присмехулника — синът на Вльора, бе посрещнал смъртта почти без забележима промяна в изражението, ако не се брояха очите, в които завинаги беше замръзнал някакъв странен, едва доловим блясък. Никой не успя да разтълкува погледа му, но в него определено се четеше изненада. Врагът му беше счупен.

Двамата оцелели надзиратели не можаха да кажат кой знае колко. Единият чул „драскане“ по вратата, влязъл сам в стаята и „за миг“ успял да зърне Задържания, който го уловил за гърлото. Той веднага изгубил съзнание заради „някакъв натиск, който непознатият оказваше на нервите ми“. Вторият надзирател, последвал колегата си, разказа подобна история. Тя бе потвърдена от още четирима пазачи от други етажи. На въпроса защо Задържания бе пощадил живота им, никой не можа да даде еднозначен отговор. Последваха обиски, разпити, следствени доклади, но в крайна сметка те не показаха нищо. Когато тъмнината, шепотът и параноичният страх изпълниха сградата на Държавна сигурност, сърцата спряха да туптят в нормален ритъм. Задържания беше избягал.

* * *

Три вечери по-късно, на 17 май, точно четирийсет минути след залез-слънце, седем млади мъже се събраха в една покрита със сено плевня в планинското село Домни. Срецаха се там всяка неделя в продължение на много месеци. Бяха груби селяци на по двайсет и няколко години. Говореха малко и шепнешком, за да не ги открият кошмарните агенти на „Сигурими“. В началото се вълнуваха от мисията си и страховитите опасности, съпровождащи тайните им срещи, но ударите на времето бяха притъпили сетивата им и сега чувстваха предимно отегчение. Мъжете клечаха на глинения под на плевнята и чакаха човека, който така и не идваше.

— Е, какво мислите?

Хрипливият шепот проряза тишината.

— Смятате ли, че е бил заловен? — продължи говорещият, едър ковач от съседното село. — Дали е мъртъв?

— Радвам се, че ви заварвам в добро здраве.

Селяните се сепнаха. Гласът звучеше непознато. Не принадлежеше на никого от тях.

Те скочиха, обзети от внезапен страх. Кой беше човекът в тъмното? Откъде бе дошъл? Не бяха видели и чули нищо. Нито скърцане на врата, нито шум от стъпки.

Младият ковач бързо възвърна самообладанието си.

— Бог те праща при нас — заговори той с предпазлив глас, изпълнен с надежда. Усети как слепоочията му започват да пулсират, щом изрече думите, с които поиска паролата: — Кажи ни, дойде ли по по-запустелия път?

Задържания пристъпи напред и прошепна:

— „И тварите с нетърпение очакват прославянето на синовете Божии.“

Ковачът пое дълбоко въздух.

— Епископе! Това си ти! Най-после дойде!

В следващия момент младите мъже коленичиха в редица на пода на плевнята и се приведоха напред. Задържания се приближи бързо и безшумно, сложи длани върху главата на ковача и изрече католическата молитва:

— Всемогъщи Отче, благослови...

Ритуалът приключи за по-малко от минута. Задържания отиде при следващия младеж, докосна главата му и повтори молитвата. След седмия път плътният му ясен глас затрепери, той се свлече на колене и заплака конвулсивно пред погледите на новоръкоположените свещеници. Пръстите на ръцете му без нокти също трепереха неудържимо.

Вълора стоеше в кабинета си, вперил очи в непрогледния мрак. Вдъхна призрачния мирис на цветята, изсъхнали в чашата. Чу грубото щракване на металния ключ, когато пусна бежовата настолна лампа, за да разгледа на светлината тайнствения предмет, открит невредим в устата на убития му син. Една златиста кайсия.

— Димитър — промърмори сковано Вълора.

Името на агента от ада.

**ВТОРА ЧАСТ
ЙЕРУСАЛИМ, 1974 Г.**

1.

Доктор Моузес Майо започваше всеки ден така, сякаш краят на света щеше да настъпи същата вечер. Не намираше друг начин да изтърпи мъките и тихия ужас на живота в човешко тяло. Будеше се винаги с хладното докосване на зората, а към седем часа вече беше закотвен на бюрото си, хапваше макова кифла с подсладен чай и посрещаше мрачните заглавия в „Джерусалем Поуст“, мърморейки: „На кого му пука?! Светът и бездруго ще свърши довечера.“ Тази ранна мартенска сутрин обаче беше различна. В тясната стая за персонала на Медицинския факултет към болницата „Хадаса“ неврологът се събуди в тунелите на нощта със странно усещане. Разсъни се изцяло, впери очи в тъмнината и се заслуша в свистящия поток на мислите си. Беше сънувал нещо необичайно. Но какво? Той се изправи, светна лампата на нощното шкафче и погледна кръглият часовник, който тиктакаше шумно под тихия лъч светлина. Майо изстена. Беше малко след два сутринта. Неврологът въздъхна, спусна крака на пода и подпря глава на дланите си. Изведнъж го връхлетя дълбока тъга. *Какво ми става?*, запита се той. Да не е от съня? Втрещен унило в кокалестите пръсти на краката си, Майо ги раздвижи нагоре-надолу. Един от пациентите му беше починал предната нощ. Знаеше, че подобни събития винаги пораждаат у него отчаяние и чувство за вина. На това ли се дължеше мрачното му настроение? Или продължаваше да го измъчва онзи ужасен инцидент в психиатричното отделение, шокиращото убийство, което никой не можеше да проумее? Майо почеса кльощавите си гърди през пижамата на червени и бели райета. Не, помисли си той. Нито едно от двете. Стана и зашляпа с боси крака към покритата с бели плочки баня, където запали лампата, завъртя крана и наплиска лицето си със студена вода. Въздухът в тръбите изръмжа и засвири, след което утихна. „Да, млъкни — каза си Майо. — Тук има болни хора, които спят.“

— За разлика от мен — промърмори на глас той. — За разлика от мен.

Докато се бършеше с избелялата синя кърпа, Майо спря за момент и срещна собствения си поглед в огледалото на шкафа. Тъжните зелени очи, разположени върху скулесто лице под щръкнала сребриста коса, го наблюдаваха с укор.

— Некомпетентен — промърмори горчиво Майо. — Бездарник! — Мислеше си за починалия пациент. Закачи кърпата на куката и се загледа в мълчаливото рождено петно — бяла вдлъбнатина до ъгълчето на умореното му дясно око. — Хайде, какво сънувах?! — запита се той за пореден път. Нищо не се получи и Майо се обърна.

Тогава, съвсем спонтанно, сънят се разкри пред очите му. Всичко започна с малкия Христос. Беше на около пет години. Носеше само препаска около кръста и сандали от кафява кожа. На шията му висеше стетоскоп. Детето водеше тържествено голямата визитация в неврологичното отделение, следвано от любопитни студенти по медицина. Те спряха край леглото на прочутия слепец, когото Христос успешно бе излекувал край Витсаида. Изражението на детето беше кротко и мило, а тялото му бе обгърнато от бледо сияние. То кимна окуражително на слепия.

— Пак се срещаме — каза му с усмивка.

Облегнал назад глава, обектът на чудото не отговори. Остана да лежи неподвижно, с разширени от подозрителност и тревога очи. Детето взе болничния картон от таблата на леглото, прегледа го и го върна на мястото му. После се обърна към студентите, които вдигнаха бележниците и се приготвиха да си водят записки.

— Тук имаме истинско чудо — обяви Христос и посочи пациента с показалец, превързан с лепенка. — Този човек беше сляп по рождение. Сложих малко слюнка върху очите му и го попитах дали вижда нещо. Мъжът отговори: „Да, виждам. Виждам хора, но те приличат на дървета, които се разхождат наоколо.“

В този миг слепият някога мъж се отпусна, като че ли най-после разбра, че групата не е дошла, за да го обвинява в престъпление или липса на благодарност. Осъзна, че никой няма да му отнеме зрението. Затвори очи, сякаш за да потвърди чутото.

— Тогава продължих с втори сеанс — каза детето, — този път без слюнка. Само докоснах очите му с пръсти. И той веднага видя всичко, без изкривявания. Моля да отбележите, че именно *това* беше истинското чудо. *Вторият* път, когато положих ръце върху очите му.

Момчето огледа студентите, които трескаво записваха всичко в бележници и тетрадки.

— Някой може ли да каже защо? — попита ги любезно то.

Една млада жена с виолетова коса вдигна татуираната си ръка, свита в юмрук. Разтвори я и от нея излетя снежнобял гълъб.

— Да? — подкани я детето и вдигна веждите си в очакване.

— Ами дори слепотата да е била психосоматична... — започна тя.

В същия момент бившият слепец отвори гневно очи и студентката млъкна.

— Лъжец ли ме наричаш? — попита ядосано той.

Белият гълъб кръжеше над младите лекари, като ги кълвеше хаотично. От раните им закапа кръв.

— Не — отговори студентката. — Казвам само, че причината не е от значение. След дълги години слепота човек не би могъл да има нормално възприятие за дълбочина или да разпознава форми и силуети. Помниш ли как те болеше, когато отвори очи? Виждаше само хаотична маса от светлини и ярки цветове, нали? Естествено, очите ти са се излекували, но мозъкът все още не е бил научен да обработва данните от тях. Обикновено отнема цял месец сериозни усилия, за да започнеш да различаваш няколко прости предмети.

Слепият сякаш се умилюсти, сведе поглед и кимна мълчаливо в знак на съгласие.

— Разбира се, че не лъжеш — обобщи студентката. — Само ако зрението ти наистина е било възстановено при първия опит, щеше да виждаш хора, които приличат на дървета. Ако лъжеше, би казал, че си видял всичко ясно още след първия опит да те излекуват.

В този миг гълъбът внезапно се спусна надолу със смайваща скорост и кълвна малкия Христос по меката буза. От раната рукна кръв, изпръска бялото легло на слепия и потече по пода на потоци. Гълъбът се превърна в окървавена спринцовка с криле, която бързо отлетя към края на коридора, сви зад ъгъла и изчезна с блясък. Студентката с виолетовата коса внезапно сложи край на съня, като застана пред Майо, облечена във викторианска траурна рокля. Тя вдигна ръка и разтвори дланта си. В нея държеше три яркозелени плода, блестящи от роса. С другата ръка размаха сгънат вестник.

— Братовчедке Хариет — отрони тъжно тя, — ето ти последния брой на „Бостън Ивнинг Транскрипт“ и няколко прекрасни отровни смокини.

Майо сложи пръст на устните си и кимна, предполагайки какво може да е отключило съня. Неотдавна беше размишлявал върху същия епизод в Евангелието от Марк, в който слепецът, излекуван край Витсаида, в началото вижда „човеците да минават като дървета“. Той проглежда ясно едва когато Христос повтаря лечебната процедура. Като заклет агностик — макар че мистерията на човешкото тяло го бе принудила да повярва в някаква аморфна интелигентност, която понякога наричаше „Морис“ — Майо намираше този пасаж от Евангелието за озадачаващ и страховит. По времето на Христос не са били известни медицински методи за лекуване на слепотата. Следователно, ако изцелението край Витсаида не се е случило наистина, откъде Марк е познавал синдромите на проглеждането? Майо вдигна ръка и се втренчи в ноктите си, като леко наклони глава. Да, сънят беше отключил отново тези разсъждения.

А крилатата спринцовка? Кръвта? Отровните смокини?

Неврологът приключи ритуала по разсънването, облече се и свари вода на газовия котлон. Направи си силно подсладен чай в огромна порцеланова чаша, взе я и излезе в слабо осветения коридор. Известно време той постоя там тихо и неподвижно, навел замислено глава. Беше пъхнал ръка в джоба на медицинската престилка, която подобно на торбестите панталони беше твърде голяма за хилавото му тяло. Майо като че ли не носеше дрехите, а ги населяваше.

— Чудеса — промърмори лекарят.

Изведнъж те бяха станали толкова обичайни в стерилните коридори, колкото и стенанията на войниците в отделението по изгаряния. В понеделник една уплашена сестра на име Самия Марун му бе съобщила, че е видяла привидение. А после се случи и онова нещо с двегодишното момче от детското отделение, което страдаше от рабдомиосарком — бързоразвиващ се, фатален рак. Седмици наред рентгеновите снимки на момчето показваха тумор в гръдния му кош, нарастващ със застрашителна скорост. После той изчезна за една нощ. Разглеждайки снимките, стъписаният невролог бе промърморил: „Как е възможно, за бога!“ Момчето имаше и дизавтономия — мистериозно поражение на нервната система, което засягаше само ешкеназите,

потомци на евреите от Източна Европа. При него пациентът не можеше да плаче или да изпитва болка. Подобно на рака, симптомите на заболяването също бяха изчезнали. „Морис! — си бе помислил Майо. — Смахнатият мошеник не играе по собствените си проклети правила!“ А за привидението, видяно от сестрата, си бе казал: „Невероятно!“

Забил поглед в чая, неврологът въздъхна и доби тъжен вид. В този час не можеха да се намерят макови кифлички.

— Вече не падат от небето — въздъхна той.

Тръгна напред, мина безутешно през отворената двойна врата до гишетото на банка „Леуми“ и излезе от Медицинския факултет. Прекоси тъмната каменна пътека на двора и влезе в главната приемна на болницата. Две едри жени миеха пода, като унесено търкаха с вода и сапун плочките на бежови и черни точици. Големият кънтящ коридор, който денем се изпълваше със суматоха и шумотевица, сега беше пуст, ако не се брояха двете чистачки. Майо с тревога забеляза още един човек. Сбръчкан стар арабин с протрит тъмносин костюм, набола брада и изпито лице седеше на една от кедровите пейки, където пациентите чакаха реда си. Изпънал кльощавото си тяло, възрастният мъж гледаше Майо с надежда и очакване. „Откачалка — помисли си Майо. — Напълно изгубен в пространството.“ С меко пъшкане Майо отиде до пейката и седна.

— Добро утро — тихо поздрави той на арабски.

— Утро на рози.

— На рози и злато. Каж ми, защо си дошъл толкова рано, братко? Вече го обсъдихме, нали?

Майо неотдавна бе попаднал на арабина, докато се връщаше от нощно посещение при пациент, който се оплакваше от силна фантомна болка в крайниците. Старецът твърдо вярваше, че ако не е първи на опашката, няма да бъде лекуван, защото е арабин.

— Чичо, не беше ли при доктора миналата седмица?

— Да.

— Той лекува ли те?

— Да.

— Тогава защо пак си тук?

— Защо не?

Майо присви устни. Изглеждаше стъписан. „Защо не“ в разговорния арабски доста се доближаваше по смисъл до думата *ни* на идиш — неясен и многозначен отговор с безброй отънъци. Преди обаче неврологът да осмисли последното, арабинът докосна тавата си и жално обяви:

— Моля те. Това е ново. Имам главоболие.

— Не е необходимо да идваш толкова рано, чичо. Наистина. Няма значение дали си еврейн или арабин. Още ли не си го разбрал?

— Заради войната е.

Погледът на Майо се спря върху болничния формуляр на пациента, свит на руло в лявата му ръка. Хартията леко изшумоля, когато смутеният арабин стисна по-здраво листа.

Майо се втренчи в него.

— Попълни ли формуляра? — попита го тихо.

— Да.

— Пак ли написа, че си пуерториканец?

Очите на арабина заблестяха от вина и упорство.

— Защо не?

Майо наведе глава за момент, после погледна напред.

— Ти фермер ли си, чичо?

— Имам магазин.

— Какво продаваш?

— Сувенири.

— Разбирам. И бизнесът не върви?

— Не, никак. Заради войната.

Майо се вгледа в лицето на арабина и рязко стана.

— Горے по всяка вероятност ще ти направят рентгенова снимка на черепа — каза той. — Мисля обаче, че главоболието ти се дължи на стрес. Когато туристите се върнат, ще се справиш. Междувременно яж пържени зелени банани. Лекарско предписание. Богати са на калий, чичо. Вашите хора ги обичат. Те са пуерторикански специалист.

Майо се обърна и се отдалечи.

— Бог да бъде с теб! — извика арабинът.

— *Пържени банани!*

Майо заобиколи парцала на чистачката и бавно се запъти към асансьорите. Единият беше отворен. Той влезе в кабината и натисна кръглия черен бутон за третия етаж. Вратата се затвори. Последва леко

потрепване и безшумно изкачване. Когато стигна обаче, Майо не помръдна. Импулсивно натисна бутона на приземния етаж и слезе до него, след което пак се качи на третия. Тъй като обикновено асансьорите на болницата бяха претъпкани до задушаване, Майо се наслади на чувството за ненарушено пространство. В един момент промълви: „Към земята на играчките, моля!“, и напусна асансьора, изпълнен със задоволство.

Майо тръгна към кабинета си, но по пътя спря при дежурната сестра. Зад висок плот седеше хубавичка чернокоса сестра на трийсет и няколко години и записваше нещо в пациентски картон.

— Добро утро, Самия.

— Добро утро.

Сестрата не вдигна очи от картона. Тонът ѝ беше равен и хладен. Майо въздъхна и поклати глава. Неотдавна беше наранил чувствата ѝ, защото не се отнесе сериозно към историята ѝ за пациентка на име Исабел Лакме — възрастна жена с лека деменция, напълно обездвижена заради фрактура на бедрото.

— Около един през нощта отидох да погледна пациента с изгарянето в триста и четвърта стая — беше разказала сестрата. — Тогава чух как някой ходи в коридора. Надникнах през вратата и кой мислиш, че видях? Кълна се в Бог, не лъжа! Беше госпожа Лакме!

— Не говориш сериозно.

— Кълна се! Тя беше. Само че изглеждаше някак...

— Как, Самия?

— Ами... енергична и млада. Обърна се, погледна ме право в очите и се усмихна. Челюстта ми увисна на половин метър! Не можех да повярвам, че ходи! Извиках: „Хей, госпожо Лакме!“ Бях шокирана. Тя продължи нататък и се скри от погледа ми. Тръгнах след нея. Когато излязох в коридора, беше изчезнала. Там нямаше никой! Беше се изпарила!

— Самия...

— Не, не, почакай! Това не е всичко... Отидох право в стаята ѝ и...

— ... не си е била в леглото, нали?

— Напротив. Беше там и спеше.

— Накъде биеш, Самия?

— На следващия ден отидох в стаята ѝ. Дъщеря ѝ дойде на свиждане и...

— Каза ли ѝ какво си видяла?

— Ще престанеш ли да ме прекъсваш? Не, Моузес. Не обелих и дума. Дъщерята взе ръката ѝ и я целуна. Видях, че е разстроена. Сещаш се. За малко да заплаче. Каза на майка си, че ѝ се иска да не е постоянно „прикована“ за леглото. Тогава Лакме — кълна се пред Бог, Моузес, това е святата истина! — отвърна: „Не се тревожи. Изобщо не съм прикована за леглото. През цялото време се разхождам с млади хора.“ Обърна се леко към мен и добави: „Ти знаеш, че не лъжа, защото снощи ме видя, нали, сестро?“ Боже мой, Моузес! Щях да припадна! Можеш ли да повярваш?

— Не — отговори неврологът. — А и нямаш никакво право да халюцинираш, Самия. Тази привилегия е запазена за главния лекар и другите високопоставени членове на персонала.

Ето защо се държи така, размишляваше мрачно Майо. Заслуша се в шумоленето на писалката. Сестрата продължаваше да пише с наведена глава. Беше му казала, че е видяла и друго нещо онази нощ. Майо се втренчи в алената Давидова звезда, избродирана на голямата ѝ касинка. Опитите му да повярва на думите ѝ не бяха подкрепени от факта, че той я смяташе за невротичка, която не се бои да достига крайните предели на параноята. Веднъж тя горчиво се бе оплакала, че продавачите в бакалницата близо до Йерусалимските хълмове, нескъпия район, в който живееше, отказали да занесат покупките ѝ до колата, защото „целият гнусен персонал там мрази арабите“. Всъщност собствениците на магазина бяха палестинци. Майо зачака търпеливо с надеждата, че сестрата ще спре да пише, но накрая се отказа и се отдалечи с въздишка. Дращенето на писалката зад гърба му престана.

Майо поклати глава и продължи напред. От двете страни на коридора имаше легла с неспокойно спящи хора. Срив на главния болничен компютър беше забавил изписването на десетки пациенти, дошли само за рутинни изследвания. Майо отново поклати глава. Пред вратата на кабинета си извади ключа от джоба и докато го пъхаше в ключалката, погледна замислено към слабо осветения коридор. В тъмния му край едва доловимо блещукаше някаква примамлива тайнствена светлинка. Там, помисли си Майо. Там се е случило.

— Самия, ти си луда — промърмори той.

Извади ключа, пусна го в джоба си и след миг вече влачеше крака покрай дългата стена с големи прозорци. Подмина неизползваните кислородни бутилки и носилки, докато не стигна до дъното, където започваше детското отделение. Беше изрисувано с пъстри герои от анимационни филмчета. Майо спря. На пода пред него имаше нещо. Наведе се и го вдигна. Беше тясна готварска шапка. Майо реши, че е част от детски костюм за празника Пурим, и мека тъжна усмивка стопли очите му. Остави шапката върху една количка с лекарства, която безмълвно чакаше да възобнови обиколките си. Неврологът чу зад себе си леко дрънчене, сякаш някой бе изпуснал шевна игла. Обърна се, но не видя нищо. Коридорът беше пуст. Какво очакваше да види?

— Госпожо Лакме? — попита той със сух глас.

После отиде до стъклото за наблюдение, спря и огледа високите метални креватчета в отделението. Във всяко спеше по едно дете. Майо се втренчи замислено в чернокосото момче, чийто рак и дизавтономия бяха изчезнали. Двойната ремисия беше само част от загадката. Тук витаеше и друга мистерия — втората невероятна история, разказана от Самия.

Майо долови някакво движение, отмести очи и видя, че едно от децата е будно — двегодишно момиченце с розови, закръглени бузки, което лежеше на една страна с палец в устата. Гледаше Майо със закачлива усмивка, изпълнена с очакване. В момента, в който неврологът срещна погледа му, то се изправи, засмя се и склучи длани пред гърдите си. Известно време седя неподвижно и наблюдаваше Майо с присвити очи, докато усмивката постепенно не изчезна от лицето му. Детето лапна отново палеца си, легна с въздишка и се обърна на другата страна. Неврологът се втренчи озадачено в момиченцето, след което се отдалечи. Стискаше чашата с чай, който сега беше по-хладен от стремежа му да открие смисъла на живота.

Пред вратата на кабинета си Майо се поколеба. Усети странното движение на някакъв черен предмет в края на коридора, но когато погледна натам, не видя нищо. Майо поклати тъжно глава, отключи кабинета и влезе. „Смъртоносният вирус Самия се разпространява — помисли си той. — Трябва да уведомим Световната здравна организация!“ Майо отиде до въртящия се кафяв стол, който чакаше търпеливо зад бюрото, седна и огледа разхвърляното помещение.

Докато беше главен лекар — пост, който напусна по времето, когато теглото му започна да намалява драстично, — малкият кабинет на Майо беше отражение на ума му, мълчалив храм на реда и организацията. След оттеглянето му обаче уютното убежище постепенно се бе превърнало в смахнат зайчарник, където книгите и медицинските монографии се блъскаха за място по рафтовете с дрънкулки и сувенири. Голите някога стени сега се задъхваха под цитати в рамки, снимки и странни декорации като един избелял етикет от буркан с течна лилава субстанция, наречена „Сок от цвекло Носферату“ (точно под името се четеше думата „Внос“). До него висяха две сентенции на израелския хуморист Ефраим Кишон. Едната беше озаглавена „Съвет към пациентите“:

НЕ БЪДЕТЕ ТВЪРДЕ ПРЕТЕНЦИОЗНИ. АКО ИСКАТЕ САМО БУЛЪОН, А ПОЛУЧИТЕ СУПА С ФИДЕ, СЕСТРАТА ЩЕ ВИ КАЖЕ: „КАКВО ТОЛКОВА? ИЗЯЖ СУПАТА И ОСТАВИ ФИДЕТО.“

Другият цитат от Кишон гласеше:

КАКВО МОЖЕШ ДА СИ КУПИШ ЗА ЕДИН ДОЛАР В НАШИ ДНИ? РУГАТНЯ ОТ НЯКОИ ПРОСЯК.

Разположени централно между един туристически плакат от Кармел, щата Калифорния, и снимка на обвитите в мъгла влюбени от края на филма „Казабланка“, тези съвети вдъхваха кураж на Майо в несигурния свят.

Той се втренчи мрачно в хаоса на бюрото си. Писма. Доклади. Протоколи. Надраскани бележки. С върховете на пръстите си лекарят бутна няколко листа настрани и освободи част от чамовата повърхност на бюрото, която приличаше на къс бледо море сред множество айсберги. Майо остави чашата на разчистеното място и се замисли за предстоящата си лекция в десет часа. Нуждаеше се от сън, но

съзнанието му бе засенчено от смътно предчувствие. Спомни си за лепенката от съня си. Какво означаваше? Както обикновено той беше оставил вратата на кабинета си широко отворена — поредният странен навик от времето, когато бе започнал да отслабва. Майо вдигна глава и погледна навън с тъжно любопитно изражение, сякаш се надяваше да зърне отдавна изгубената си любима. Но коридорът оставаше пуст. Неврологът въздъхна. Копнееше да разсее мислите си със сутрешния вестник и да се потопи в блаженството на рутината. С нарастващо отчаяние той посегна към кошчето за боклук под бюрото и извади от там вчерашния брой на „Джерусалем Поуст“. Разгърна го пред себе си и бързо прегледа заглавията: „Сирия може да поднови Шестдневната война“, „Голямото жури в процеса «Уотъргейт» осъжда седем“, „Американската мания за разголване на публични места се разпространява в Европа“, „22 деца умират при атака на Виетконг“ и „Питон поглъща жена в Бангладеш“. Като прочете последните две заглавия, Майо изстена, но не продума.

Настроението му бе достатъчно мрачно и без подобни новини.

В търсене на по-жизнерадостни емоции, Майо се загледа в рекламата на парфюм „Чуцпа“, създаден от Авива Даян — дъщерята на прословутия началник-щаб на израелската армия. Така Майо успя да открие злъчната усмивка, която търсеше. С провокативно издути устни, Даян го гледеше изпепеляващо от снимката. Текстът на рекламата изброяваше достойнствата на аромата:

АРОГАНТЕН! ДИРЕКТЕН! ПРЕДИЗВИКАТЕЛЕН!

И СЪЩЕВРЕМЕННО ОСВЕЖАВАЩ И ЕСТЕСТВЕН,

КАТО ИЗРАЕЛЦИТЕ, ПО ЧИЕТО ПОДОБИЕ Е СЪЗДАДЕН!

В долния край на страницата се възхваляваше друг аромат:

„МАЗЕЛТОВ“ — ПАРФЮМЪТ, КОЙТО НОСИ КЪСМЕТ!

Шумоленето на вестника се сля с кикота на Майо, който обърна на страницата „Днес в Йерусалим“.

Еднодневна разходка в четвъртък. Четиринайсет спирки до Църквата на Божия гроб. Безплатен обяд в китайски ресторант „Мандарин“. Място на срещата: Параклисът на бичуването.

Майо се усмихна и намери още по-голямо удовлетворение в два репортажа на последна страница на вестника:

**ЛОНДОНСКАТА ПОЛИЦИЯ ИЗДИРВА СВОЙ СЛУЖИТЕЛ СЪС СТОМАШНИ ГАЗОВЕ,
КОЙТО ОТКАЗВА ДА СЕ ИЗВИНИ**

Лондон (Ройтерс): От сряда британски полицаи издирват свой колега, след като семейство се оплака, че той е изпуснал газове в лондонския им апартамент при обиск за наркотици. Служителят не се извинил. Говорител на Скотланд Ярд потвърди, че случаят се разследва от Службата за професионални стандарти.

Другият сериозен репортаж гласеше:

Разгонен лос в Норвегия помислил малка жълта кола за потенциална партньорка, но след като автомобилът не откликнал на желанията му, животното я изцапало с испражненията си.

— Ето го решението на проблема с фригидните жени — промърмори безизразно Майо.

Погледът му се плъзна към две по-скромни заглавия, които бяха уловили вниманието му предния ден, въпреки че не знаеше защо. В едната статия се съобщаваше, че съветски части са пристигнали, за да заменят албанските войници от ротационните мироопазващи сили на ООН, патрулиращи в Голанските възвишения. Другата разказваше за труп на мъж, открит под Кулата на Възнесението. Макар че аутопсията още не бе завършила, се смяташе, че мъжът е паднал по стръмните стъпала на кулата — предположение, което изхождаше от „травмите по тялото на мъртвия“. Версията за убийство не се изключваше.

Причината за смъртта беше счупен врат.

Майо вдигна очи от вестника, след като долови странно скърцане. Вгледа се в другия край на стаята, където на стената беше подпряна цигулка в пращен черен калъф. За момент Майо я разучи озадачено. При толкова много свръхестествени събития, наблюдавани в болницата напоследък, беше ли възможно из коридорите да броди призрак? „Не, глупако! Калъфът с цигулката се е плъзнал надолу и е издал този звук!“ Не бе изключено и да е предупреждение от Морис, помисли си Майо. След като не бе изсвирил и нота през последните няколко седмици, трябваше да се упражнява по-съвестно. Осъзнал, че има задължения, Майо сгъна вестника и го пусна обратно в кошчето за боклук. После прерови купчината документи на бюрото си, докато не откри двете статии, които щяха да го подготвят за сутрешната лекция.

Едната беше посветена на педункулярната халюциноза — рядко неврологично разстройство, при което напълно здрави хора виждат познати анимационни герои като прасето Порки и патето Дафи, облечени във военни униформи (често на нацистки есесовци). Втората статия се отнасяше за болката и един забележителен експеримент, проведен неотдавна в Центъра за контрол на болката към Калифорнийския университет в Лос Анджелис. В него участвал „белокос мъж“, прехвърлил шейсетте, и една много тънка дъска с размери метър на метър. Отгоре били заковани стотици пирони, чиито остри върхове стърчали три сантиметра над повърхността. За да се подсигурят, че няма измама, членове на Медицинския факултет опрели длани в пироните и се уверили, че и при най-минимален натиск те биха пробии човешка плът. След това белокосият обект свалил ризата и фланелката си, легнал до дъската и се претърколил по гръб върху остриетата на стърчащите пирони. Без да показва и най-малкия

признак на болка, мъжът останал да лежи така в продължение на няколко минути, след което „се изправил, а из стаята се разнесъл отвратителен звук от изваждането на пироните от плътта му“. Само на едно място на рамото имало кървене, но и то престанало веднага щом мъжът видял раната. Съществуваха индивиди с „вродена нечувствителност към болка“ — много рядко неврологично разстройство, при което поради все още неизвестни причини отсъства връзката между рецепторите за болка и мозъка, където тя се разпознава. Белокосият мъж обаче не бе страдал от подобно заболяване.

— Ти си интересна личност, Морис — промълви Майо с едва помръдващи устни. — Някои от създанията ти не могат да ронят сълзи, а други са устроени така, че да не чувстват болка. Как да го разбирам? Като благословия или като ужасно проклятие?

— Трябва ли ви нещо, доктор Майо?

Стреснат, Майо вдигна поглед.

Пред бюрото му стоеше висок рус мъж с грубовато лице и брада. Беше облечен в бяла болнична престилка и го гледаше добродушно. Работеше като санитар доброволец и изпълняваше всякакви задачи, но през повечето време четеше на глас на пациентите.

— А, Уилсън, не чух, че си влязъл.

— Минавах и реших да проверя дали нямате нужда от нещо.

— Да, научи ме да се телепортирам.

— Моля?

Откъм коридора долетяха стъпки.

Уилсън стрелна очи по посока на звука.

— Не съм те виждал от седмици — каза Майо със закачлива усмивка. — Да не си бил в отпуск, Уилсън? Носил си се по повърхността на живописното Мъртво море, размазвал си хумус по физиономията си, пийвал си отлежало вино „Манишевиц“ и си мислел: „Ето това е живот! Така трябва да се живее!“

Майо погледна към коридора, по който мина забързан францискански свещеник с рижа брада и кафяво расо. На възжения му колан подрънкваше броеница от маслиново дърво. Беше Денис Муни, веселият, дъвчещ пури отец, който отговаряше за Църквата на Полето на пастирите в градчето Бейт Сахур, недалеч от Витлеем. При посещенията си в Йерусалим той се отбиваше и в „Хадаса“. Майо го

намираше за отегчителен и изпита дълбоко облекчение, когато свещеникът не спря да си побъбрят.

Погледът на Майо се върна към санитаря.

— Какво ти има на ръката? Изгорил ли си я?

— Гореща печка.

— Печка-мечка! Разбери нещо, Уилсън. Не можеш да палиш огън за печене на сладкиши, като полееш парче *маца* с керосин и драснеш клечка кибрит. Хлябът, с който постъпваш така, неизбежно ще си отмъсти. И престани да си гризеш ноктите, за бога! Защо бродиш тук по това време? На кого четеш? На прилепите ли?

— Бях в отделението по изгаряния. Понякога пациентите заспиват трудно.

Майо сведе поглед и кимна.

— Да, знам — промърмори мрачно той.

— Отивам в лабораторията. Искате ли нещо?

— Не, не, Уилсън. Благодаря ти.

Майо отново стана сериозен. Яркият щит на хумора беше станал твърде тежък, за да го вдигне високо. Уилсън го изгледа съсредоточено за момент, после се обърна и излезе. Майо вдигна глава и го проследи с очи. Веднъж месечно неврологът отиваше с кола до Рамала, където помагаше като доброволец в един лепрозариум, поддържан от австрийски монахини. Няколко пъти беше заварил там Уилсън да чете книги или новини на неграмотните и слепите прокажени. Последното напомни на Майо за друго „чудо“ — този път се касаеше за възрастна прокажена жена от село, която постепенно беше загубила зрението си. Седеше сама в тъмна килия и надаваше остри писъци всеки път, когато неочаквано я изложеха на светлина. Преди два месеца зрението ѝ се бе възстановило. Тя не се бе излекувала от проказата, но в голяма степен се бе спасила от самотата.

— Трябва да си коригирам носа!

Самия нахълта в стаята, размахвайки ръце. Колосаната ѝ престилка шумолеше. Тя се отпусна на протъркания стол от зелена изкуствена кожа.

— Ето, виждаш ли? — Сестрата обърна глава на една страна и повдигна с пръст върха на носа си. — Трябва ми някой добър лекар. Страшно добър.

Майо гледаше стъписано как сестрата се стоварва на стола. Краката ѝ увиснаха на няколко сантиметра над пода, а огромните ѝ обувки щръкнаха нагоре.

— Другата седмица ще имам гости от Америка за вечеря — продължи тя. — Как да се подготвя? Каква храна да им сервирам? Израелска или арабска? Каква?

Тя не спираше да жестикулира ожесточено, а големите ѝ тъмни очи блестяха. Впусна се в задъхан монолог, който преминаваше хаотично от тема на тема — предстоящата вечеря, Голанските възвишения и точното количество лимонов сок в рецептата за хумус. Най-накрая, когато кутията с безсмислени теми се изчерпа, тя скочи на крака и започна да разглежда снимките и цитатите по стените.

— Виждам, че си закачил много нови неща — отбеляза Самия.

— Защо не?

— Уилсън ли излезе от тук преди малко?

— Да.

— Около него винаги е толкова спокойно. Забелязал ли си, Моузес?

— Не.

— Ти си от камък. Малко е муден, но... тази усмивка! Направо е убиец! Не разбирам само защо не вземе да си обръсне брадата. Знаеш ли, че живее на нашата улица, срещу мен? Виждам го непрекъснато.

— Желателно е да носиш брада по тези места, Самия.

— Да, да. И е хубав. Само че е твърде млад за мен, Моузес.

Майо я изгледа озадачено.

— Твърде млад? — учуди се той. — Уилсън е *по-стар* от теб.

— Глупости. Освен това виси с разни отрепки в „Клуб 2000“.

— Откъде знаеш? Да не би да го следиш, Самия?

— Недей да хитрееш. Понякога поглеждам през улицата и виждам как в апартамента на Уилсън се разхожда някакъв тип. Дръпва пердетата и поглежда надолу, когато търговецът на плодове дрънка с камбанката си. Винаги е по пижама. Мислиш ли, че Уилсън е обратен?

— Съмнявам се.

— Няма да му навреди, ако махне тая брада. Тя скрива по-голямата част от лицето му. Какво е това? Означава ли нещо? Да не е реплика от някой филм?

Самия посочи един надпис с големи печатни букви, който Майо беше сложил под снимката от „Казабланка“:

НИКОГА НЕ ПЛАНИРАМ ТОЛКОВА НАПРЕД

— Да, означава нещо.

— Какво?

— Не е важно.

— Толкова си проклет! А тези тук? — попита сестрата. — До снимката на Мерал, когато направи онзи арест. — Самия премести ръката си от вестникарската снимка на униформен сержант към съседната. На нея се виждаха две усмихнати момчета, прегърнати през рамо. Тя посочи. — Това си ти, нали? Отляво?

— Да, аз съм.

— А кой е другият?

— Мерал.

— Никога нямаше да се сетя.

— Защо?

— Защото изглежда щастлив.

Майо се втренчи в снимката. В очите му се появи далечна тъга. Спомни си как три месеца след като бе направена, почина майката на Мерал, последният член от семейството му. На дванайсет години той трябваше да се погрижи за погребението.

— Какъв тих човек — отбеляза сестрата. — Вижда ли се с някого?

— Какво имаш предвид? С психиатър ли?

— Не, с жена.

— Не мисля.

— Лошо — каза сестрата.

После се завъртя към Майо със сияещи очи.

— Не беше ли страхотен с онзи маниак от Психото?

Усамотено на седмия етаж, психиатричното отделение на болницата някога бе приютило двама кротки пациенти с шизофрения, всеки от които вярваше, че е Исус Христос. Преди шест седмици

единият от тях бе убил другия. Убиецът, пленен 17-годишен войник от Сирия, загубил гениталиите си в сражение, съвсем неочаквано и без очевидна причина преряза гърлото на жертвата с трийсетсантиметров кухненски нож. После го доближи до собственото си гърло и заплаши, че ще се самоубие, ако охраната на болницата се опита да го хване. При тази патова ситуация някой предложи да се обадят на полицай Мерал и да го събудят посред нощ. Когато го видя да влиза в отделението, младият чернобрад убиец, който в момента проповядваше екзалтирано, за да докаже божествената си самоличност, просто млъкна. Мерал отиде до него с вдигнати длани и меко произнесе на арабски: „*Ibni*, сине мой“. Ножът се изплъзна от дланта на войника и падна на пода, а самият той се хвърли в прегръдките на Мерал и избухна в конвулсивни, разтърсващи ридания. Мерал сложи ръце на главата му и повтори отново на арабски: „Да, бедни сине. Знам, знам.“

— Беше изумителен — продължаваше да бърбори Самия, като пак се обърна към стената. — Искам да кажа, у него има нещо, което те пленява. Нямам представа какво е, но му се доверяваш. Нали? Просто му се доверяваш. А това какво е?

Посочи една гравирана плочка, на която пишеше „CUBA SI, MASADA NO!“

— Не разбирам — добави сестрата. — Какво...

Неврологът я прекъсна енергично.

— Стига толкова, Самия! Престани! Хайде, седни тук и ми разкажи всичко отначало.

Сестрата го погледна недоумяващо.

— Какво да ти разкажа?

— Много добре знаеш какво.

— Не, не знам.

— Цялата история за клоуна.

— А, за нея ли става дума? — Самия махна отегчено с ръка и се обърна, за да разгледа отново снимките. — Не съм съвсем сигурна, че бих могла...

— Престани! Предавам се! На параноичния фронт всичко е спокойно! Виж, премислих нещата и искам пак да чуя историята с най-малките подробности, които можеш да си спомниш. Този път ще слушам, Самия, обещавам!

Маската на безразличие падна от лицето на сестрата. С благодарно и трогнато изражение тя се запъти към стола от изкуствена кожа и седна. Сега обаче не се отпусна в него, а се приведе леко напред, тръпнеща от нетърпение още веднъж да разкаже историята си.

Преди два дни (понеделник), 11 март, по време на почивката си в три през нощта тя отишла в детското отделение, за да се види с Ципи Там — нейна приятелка и дежурна сестра във въпросната смяна. По пътя Самия зърнала един клоун с циркаджийски костюм и грим, който сръчно жонглирал с три оранжеви топки пред публика от само две будни деца в отделението: двегодишно момиченце с розови бузки и „детето-чудо“ с рабдомиосаркома.

След като свърши, сестрата се облегна назад и скръсти ръце на гърдите си. Майо я попита дали е сигурна за датата, на която се бе случило това. Тя потвърди.

Същия ден ракът и дизавтономията мистериозно бяха изчезнали.

— Знаеш ли кой беше клоунът? — попита Майо.

Сестрата сви рамене.

— Не?

— С целия този грим и костюма... Носеше червена перука. Дълга и рошава — обясни тя. — На ситни къдрици.

— Трябва да е бил от персонала — предположи Майо.

— Не знам.

— Или човек, нает от родители?

Сестрата вдигна вежди.

— Какво искаш да кажеш?

— Някое от децата имаше ли рожден ден?

— Кога?

— Въпросния ден.

Майо си спомни за времето в Калифорния. Родителите обикновено изпращаха клоун на ролкови кънки на мястото, където се празнуваше детският рожден ден. *Но посред нощ?*, усъмни се моментално той.

— Не знам, Майо. Защо?

— Няма значение. Колко висок беше клоунът?

— Доста, струва ми се. Голям човек.

— С едро телосложение? Мускулест?

— Да, и двете.

— Значи си сигурна, че е бил мъж?
— Не.
— Как така?
— Казвам само, че не съм сигурна.
— Но предполагаш, че е бил мъж?
— Някога виждал ли си жена клоун?
— Излизал съм с много такива, Самия. Говори ли с него?
— Не. Само минах оттам.
— Той видя ли те?
— Не знам. Не мисля.
— Продължи ли да жонглира?
— Да.
— Децата изглеждаха ли разтревожени?
— Не, бяха радостни. Момиченцето пляскаше с ръчички и се смееше.

Майо се втренчи безизразно в сестрата. После сведе очи към бюрото и кимна.

— Добре — каза разсеяно той. — Вярвам ти.

Майо изведнъж надигна глава.

— Повика ли охраната, Самия?

— Не. Помислих си, че е получил позволение, и реших първо да попитам Ципи. Тя обаче не беше в стаята си. Върнах се пак в отделението, за да разбера какво става, но той беше изчезнал.

— Клоунът ли?

— Да, клоунът.

— А двете деца бяха ли будни?

— Само момчето.

— Стори ли ти се някак различно?

— Различно? В смисъл?

— По-здраво например?

Самия поклати глава.

— Не бих разбрала.

— По-жизнено?

— Нямаше как да забележа. Не работя в това отделение.

— Да, естествено.

— Четох за едно лекарство в Европа, някакво приспивателно.

Мъжете го дават тайно на жени и после ги изнасилват, Майо.

Майо кимна.

— Да. „Рохипнол“.

— Действа ли наистина?

— Защо, Самия? Нима искаш да го пробваш върху себе си?

Сестрата се разсмя и погледна нежно невролога.

— Толкова си забавен! — възкликна тя.

Майо сведе очи.

— Да, смешко е вечен — промърмори замислено докторът.

— Искаш ли пак да ти разкажа за Лакме?

Майо я изгледа със студено изражение, наклони се напред и размести документите пред себе си.

— Не. Не сега, Самия. Благодаря ти. Трябва да подготвя лекцията си.

— Е, добре. Аз също имам работа.

Самия стана.

— Обади се, ако се сетиш за нещо.

— Добре.

— Благодаря ти, Моузес.

— За какво?

— Мисля, че знаеш...

Сестрата се обърна и излезе от кабинета. След като тя изчезна от полезрението му, Майо продължи да гледа втренчено към коридора, докато стъпките и шумоленето на престилката ѝ не заглъхнаха. Спомни си как веднъж беше чел в едно медицинско списание, че някога в Лондон, на улицата точно срещу Биг Бен, имало клиника за болни от безсъние. *Съществува ли по-безумна история от тази?*, зачуди се Майо. Някъде се чу отварянето на асансьорна врата, която след миг се затвори. „Морис се измъкна — заключи той, — преди *смахнатата Божия полиция* да дойде да го прибере. Можем ли изобщо да живеем в рационална, надеждна вселена, щом се случват такива откачени неща?“

— Няма значение — промълви Майо на глас. — Стига магията да е бяла.

В очите му се появи далечна меланхолия, докато наблюдаваше снимката от „Казабланка“. После погледът му се насочи към пепелника, пълен със смачкани фасове от цигари „Европа“, и се спря на тъмнината отвъд прозореца. Искаше да се зазори, за да може да

види седалището на ООН, разположено високо на хълма на изток, в Еин Керем, където е бил роден Йоан Кръстител. Както обикновено, неврологът щеше да се усмихне при мисълта, че сградата сега се намира там, където някога е бил домът на Кайафа.

Майо тихо се приведе над работата си, прегледа различни пасажии от статията за болката и нахвърли няколко бележки в жълтия тефтер със сини редове. След двацет минути хвърли писалката. Мислите му бяха хаотични. Предчувствието. Сънят. Неспкоен, той стана и излезе от кабинета, за да обиколи смълчаните нощни коридори, осеяни с табели: „Пази тишина“. В отделението по изгаряния побърби с един страдащ от безсъние млад войник, който сам беше донесъл ръката си, откъсната на бойното поле в октомврийската война по време на Йом Кипур. Пациентът се беше надявал, че хирурзите ще могат да я пришият на мястото ѝ. „Помня единствено как хванах ръката си за китката.“ След това Майо се качи на четвъртия етаж в неврологичното отделение. На слизане от асансьора видя отец Муни. Когато зърна Майо, симпатичният францисканец на четирийсет и няколко години спря за миг. Изглеждаше нерешителен и леко стъписан. После се усмихна широко и се приближи към Майо с протегната ръка. Неврологът направи мислена гримаса. Като неуморен и жизнерадостен разказвач свещеникът винаги беше готов да засипе нещастния слушател с безкрайни отегчителни истории, предназначени да илюстрират дръзкото му чувство за хумор. Веднъж например бе разказал как се е преобразил на бременна монахиня в инвалиден стол, за да посрещне на летището свой колега свещеник. Разперил широко ръце и весело извикал на смаяния пътник:

— О! Джим! Така се радвам, че ти си бащата!

— Хей, Майо! — възкликна сега Муни.

Майо допря показалец до устните си.

— А, да, съжалявам — каза Муни по-тихо. — Забравих колко е часът.

Вратата на асансьора започна да се затваря и Муни протегна ръка, за да я задържи.

— Как я караш, Майо?

— Все още не гледам тревата отдолу. Видях те преди малко.

— Да, знам. Не можах да се отбия. Трябваше да дам последно причастие. Беше спешно. Случва се понякога. — Муни вдигна ръка, за

да погледне часовника си, голям златен „Ролекс“. — Е, налага се да се връщам — въздъхна той. — Днес в параклиса очакваме много туристи, още от рано.

Овалните стени на малката му църква бяха покрити с мозайки, изобразяващи ангели, които пеят „Gloria in excelsis Deo“. Независимо от сезона туристите се събираха под стъкления купол, за да участват в коледните песнопения, често с неочакван трепет в сърцето. Когато Муни влезе в асансьора, Майо видя белега в основата на врата му. Монахът се обърна, натисна бутона на приземния етаж и махна с ръка за довиждане. В този миг Майо забеляза широката бяла лепенка, увита около върха на средния му пръст.

— Подготвил съм нови истории за теб, Майо. Ела да ни посетиш.

— Ще дойда — промърмори разсеяно Майо.

— Чудесно! Гледай да е скоро! Много скоро!

Вратата на асансьора се затвори със свистене.

Пъхнал ръце в джобовете на бялата си престилка, неврологът наведе замислено глава и се заслуша в шума на асансьора, докато се спускаше надолу. Опита се да разтълкува ледените тръпки, които караха космите на тила му да настръхнат.

Асансьорът спря с глухо тупване.

Майо вдигна очи и се загледа отнесено в дългия коридор и редиците с номерирани стаи за пациентите. Чудеше се какво става с него. Кое от всичките странни разстройства на ума бе оставило призрачен отпечатък върху мислите му? В далечината проблесна нещо бяло, когато една сестра се появи изневиделица от страничен коридор. После Майо зърна някакъв санитар, може би Уилсън. Изчака двамата да се скрият от погледа му и отново тръгна напред. Стигна до стая 406, спря пред нея и надникна през прозорчето. Вътре се виждаше единствено меката светлина на нощната лампа. Последният обитател на стаята беше Рикардо Рей, пациент на Майо. Онзи, който бе починал. Имаше търпелива и добра душа и лице на белокос херувим. Рей работеше в Испанското консулство и бе поверен на грижите на Майо, след като бе прекарал тежък инсулт. След няколко седмици на възстановяване прогнозата на Майо стана предпазливо оптимистична въпреки проблемите със зрението на пациента — той не различаваше предметите на повече от половин метър. После нещата придобиха леко зловещ характер. Рей започна да твърди, че вижда хора, които не са

там. Веднъж, докато разговаряше с Майо, испанецът млъкна по средата на изречението и погледна вляво от леглото. Заговори е апломб и изтънчена любезност, сякаш не се обръщаше към призраци:

— Ужасно съжалявам, познаваме ли се?

Първоначално Майо не се обезпокои твърде много и отдаде случилото се на вероятно увреждане на зрителния център в мозъка на Рей. Ситуацията обаче се промени, когато неврологът го попита какво са му отговорили привиденията.

— Нищо — бе отвърнал Рей.

— А помежду си? Казаха ли си нещо?

— Не, не си говореха.

— Добре. Какво правеха тогава?

Рей сведе замислено глава и остана безмълвен известно време, сякаш старателно обмисляше въпроса. След това погледна нагоре и заяви:

— Те са само свидетели.

Незнайно защо, отговорът разтревожи Майо.

След пет седмици Рей умря.

Майо се почеса по носа с кокалчето на пръста си. Смъртта на Рей. *Там ли беше проблемът?*, запита се той. Спомни си как в началото на кариерата му го бяха измъчвали предсмъртните думи на един филмов актьор, починал едва на шейсет години: „Но аз току-що дойдох на този свят!“ С времето обаче Майо свикна със смъртта. „А и не мисля, че това е скръб — разсъждаваше той. — Веднага бих разпознал скръбта.“ Отнякъде долетя глухо дрънчене на чаши и чинии. Майо погледна часовника си. Беше почти четири. Вече приготвяха закуската на пациентите. „Скоро ще се вижда сградата на ООН — помисли си той с облекчение. — Не всички предвидими събития са толкова страшни.“

Майо продължи да крачи по коридора, сви вляво и когато видя, че в стая 422 свети, настроението му незабавно се подобри. Вътре лежеше Еди Шор, легендарният ръководител на биг бенд от четирийсетте години. На върха на славата си той неочаквано бе решил да се откаже от музиката и да се оттегли във ферма в Северна Вирджиния, където да започне кариера на писател. Беше дошъл в Йерусалим, за да събира материали за нов исторически роман, чието действие се развиваше по времето на Христос. Попадна в „Хадаса“ не

като неврологичен пациент, а заради симптоми на салмонелоза. Настаниха го в неврологичното отделение, защото там стаите бяха похубави. Майо ускори крачка. Като запален фен на музиката на Шор, лекарят се бе осмелил да му се представи и вече бе водил дълги разговори с идола си. Постепенно откри, че той е съвсем обикновено човешко същество — добродушен и приветлив, но едновременно с това рязък и навъсен. Изключително проницателен и брутално откровен. Понякога обаче в него се долавяше някаква уклончивост. Като че ли избягваше да отговори на някой въпрос, а често се преструваше, че не го е чул. Тогава сякаш го обгръщаше воалът на тайнствеността.

Шор беше почти напълно оплешивял, с високи, изпъкнали скули и харизматичен поглед, който го правеше поразително красив дори сега, когато бе навлязъл в шейсетте. Беше се женил многократно и в бърза последователност за няколко от най-бляскавите звезди на Холивуд. Веднъж Майо го бе попитал как изобщо е могъл да изостави тези красавици, а Шор бе отвърнал:

— Шегуваш ли се? Беше *адски трудно!* Как се обръщаш към една гола богиня в леглото ти, за която копнеят всички мъже на света, и ѝ казваш директно: „Отегчаваш ме“? Наистина ли мислиш, че беше лесно, за бога! *Мисли, Майо, мисли!*

Освен това Шор беше споделил какво го е накарало да изостави музикалната си кариера.

— Преди време реших да направя много специално турне — бе обяснил той. — С един страхотен оркестър. Най-добрите музиканти в страната. *Най-талантливите!* Искрахме да изпълним нови, оригинални парчета, а не онази скучна помя, която свирехме в „Парамаунт Тиътър“ на Таймс Скуеър или на колежанските балове. Затова написах няколко страхотни композиции — наистина гениални — и събрах чудесен оркестър. Тръгнахме на турне и познай какво стана... Хората не ни харесаха, Майо! Освиркаха ни! Да, след всеки концерт протестираха и крещяха, че искат големите стари хитове, докато накрая не им теглих една майна и не прекратих турнето. Върнах се в апартамента си в Манхатън, където киснех и сумтях по цял ден. В даден момент страшно се ядосах и отидох при агента ми. Казах му да събере музиканти за ново турне, но този път нямаше да им платя повече от минимума. „Минимума?! — разкрещя се той. — Еди, полудя

ли? За толкова малко пари не можеш да откриеш свестни музиканти! Ще намериш само трупове, тромпетисти с белодробен емфизем!“ Аз обаче отвърнах: „Точно трупове искам! Пет пари не давам, ако не могат да четат ноти! Говоря сериозно. Направи го!“ Скоро той ми доведе някакви отрепки, които си мислех, че музиката по ноти е психиатричен тест. Тръгнахме на турне. Звучеше гадно, направо кошмарно, нещо като „Великите романтични хитове на Мантовани за автомобилни състезатели“. Свирихме най-популярните ми парчета, всички виенски сладкиши, които жената на Моцарт е хвърляла в лицето му, а ония пещерняци умираха от кеф, аплодираха бурно и тропаха с крака! Не можех да повярвам! Отвратително! Гадеше ми се! Една вечер по време на концерт разперих ръка, за да подсказва на момчетата кой пасаж следва. Ето така, малко *настрани*, така че да не видят точно колко пръста им показвам. Трябваше да гадаят и всички изсвириха различни пасажки. Прозвуча като сблъсък на две галактики. Пълна какофония. Звуци от дъскорезница. Страшен боклук. И какво стана? *Обсипаха ни с аплодисменти!* — Шор се бе загледал мрачно в пространството. — Това беше върхът — бе заявил той. — Същата вечер отмених останалите концерти от турнето, купих си ферма, почнах да пиша и повече не погледнах назад.

— Маестро, не е ли много късно? Или... по-скоро рано?

Майо надникна през прозорчето на вратата и видя, че Шор седи буден в леглото. Държеше химикалка и бележник, а в скута му бе оставена отворена книга. Неврологът влезе в стаята и застана в долния край на леглото, пъхнал ръце в джобовете на престилката.

— Здравей, хлапе. Какво става? Как я караш? — Шор свали очилата за четене и се усмихна на Майо. После леко се намръщи и погледна замислено встрани. — Май нещо ме събуди. Не знам точно какво.

— По-добре ли се чувстваш?

— Да, много по-добре, Майо. Благодаря. Поне вече нямам главоболие и не ме свива стомахът. Ти как си? Изглеждаш странно. — Шор проточи врат, примижа и се вгледа съсредоточено в лицето на Майо. — Приличаш на човек, който току-що е изгубил най-близкия си приятел.

Майо се усмихна вяло.

— О, това стана преди много време.

— Изглеждаш, сякаш ти се е случило отново. Ела, седни. Вземи си стол.

— Не, виждам, че работиш. Няма да ти преча.

— Нищо подобно, хлапе! Искам да говоря с теб. Наистина!

На Майо му харесваше, че Шор винаги го нарича „хлапе“.

Шор вдигна книгата и му я показа.

— Заради романа чета Новия завет. Мисля, че открих нещо интересно в Евангелието на Йоан. Хайде, седни, хлапе! Седни! Трябва да чуеш това!

Майо кимна.

— Добре. — После бавно седна на един стол до леглото. — Е, какво си открил, маестро? Каж ми!

Шор отново сложи очилата си.

— Вероятно познаваш тази част от Евангелието — започна той и посочи отворените страници на книгата. — А може и да не си я срещал. Това е пасажът, в който замерват една жена с камъни заради прелюбодеяние. Някога си мислех, че всички истории в Библията са измислица. Но този откъс — Шор пак посочи книгата — съдържа индикации, че историята е истинска! Всеки писател би го видял!

Шор забързано преразказа откъса, в който фарисеите, надявайки се да zlepоставят Исус, водят при него една прелюбодейка и го питат какво мисли за закона на Мойсей, повеляващ такава жена да бъде убита с камъни.

— „Исус се наведе надолу и пишеше с пръст по земята“ — цитира Шор. — После станал и им казал: „Който от вас е без грях, нека пръв хвърли камък върху нея.“ След това пак се навел и написал нещо на земята, а тези копелета, фарисеите, се разотишли. — Със сияещи от възмущение очи Шор се приближи към Майо. — Ако това беше роман — продължи той разпалено, — ако беше измислица, мога да ти *гарантирам*, че в някоя глава по-нататък авторът щеше да сложи край на досадния съспенс и да ни покаже какво точно е написал Исус. Но в евангелията няма такава нещо! Не! Така и не разбираме какви са думите на Христос! Липсва каквото и да е обяснение. Следователно авторът на евангелието също не е знаел и затова не е измислил нищо!

Майо кимна леко. Мислите му се отнесоха надалеч.

— Чудесно — каза той.

— Чудесно? Това ли е единственото, което ти хрумва? Чудесно? Аз, същински Шерлок Холмс на Юдейската пустиня, току-що доказах, че евангелията не са измислени истории, а ти реагираш, все едно съм издрънкал нещо познато на пианото. Глух ли си, или просто се правиш на глупак от космически мащаби?

Майо го погледна с любопитство.

— Май е нещо ново за теб, а?

— Кое?

Шор присви очи. Склонността му към тайнственост започваше да се проявява.

— Не си ли евреин? — попита Майо.

— Моля?

За миг Шор го изглежда неразбиращо, след което бавно отрони:

— Ааа! — и пак отпусна глава на възглавницата. Защитната пелена и напрежението изчезнаха от лицето му. — Да, евреин съм, до мозъка на костите си — каза той и се загледа замислено в тавана. — Но въпреки всичко е странно, не смяташ ли? Тези типове са доста млади. Някои дори не са грамотни. Прости рибари. Както и да е. В един момент са адски депресирани и пълнят гащите зад заключени врати, защото се измъчват от страх и чувство за вина. Ужасяват се от мисълта, че могат да са следващите, които ще бъдат прибрани и разпнати. После изведнъж се превръщат в предизвикващи смъртта манияци, които се катерят по покривите и крещат: „Ела и ме хвани, ченге!“ Излизат на пътя, гълтат огънове и правят наистина смешни неща. Пребиват ги, изтезават ги и ги хвърлят в затвора. След това ги убиват и дори ги разпъват на кръст надолу с главите, защото проповядват печеливши идеи от сорта на „обичай врага си“, „край на разводите“ и „нашият човек умря, но възкръсна, а вие трябва да ядете от плътта му и да пиете от кръвта му“. Всички тези идеи са популярни и се продават лесно. Но в крайна сметка страхливите типове се налагат и само след двайсет години набират последователи в Рим, като буквално го превземат. Ти как си го обясняваш, Майо? Странно е. Нещо се е случило с тях. Може би е заради възкресението. Знам ли? Но те несъмнено са вярвали, че Христос се разхожда наоколо. Да те убият си е доста голяма неприятност. Едва ли си заслужава да поемеш подобен риск само защото си се отегчил и рибата не кълве.

Шор млъкна за момент и добави тайнствено:

— Знаеш ли, понякога човек попада в ситуации, в които му се налага да мисли за такива неща.

Последва продължително мълчание, което накара Шор да се обърне към Майо. Неврологът гледеше втренчено една празна опаковка от лепенки за рани, паднала на пода до горния край на леглото. Беше събудила спомена за лепенката от съня му. Шор се намръщи.

— Още имаш зомбиран вид — каза той на Майо. — Приличаш на барабаниста, когото наех веднъж във Финикс. Беше чул, че пандите се друсат с листа от евкалипт, и реши също да пробва тази дрога. Правеше лениви движения с палките и зяпаше тълпата с увиснала челюст. Имаше същия зареян поглед, който виждам на физиономията ти в момента. Като изключим лилавите му зъби, разбира се. Слушаш ли изобщо какво говоря?

— Да, маестро. Чух всичко. — Майо се изправи. — По-добре да вървя. Не се чувствам много добре.

— Лошо. Грижи се за себе си, хлапе.

— Ти също.

Майо се усмихна вяло, излезе от стаята и продължи да броди по коридорите на болницата. Преследваха го призраци от светлина и мрак, чудеса и убийства, необходимостта да намери отговор на всеобхватния въпрос, който никой не беше задал и не можеше да формулира. Накрая, точно преди разсъмване, той изведнъж се озова пред сивата метална врата на психиатричното отделение на седмия етаж. На нея, като пъстри мисли от далечно място, висяха две големи рисунки с пастели. Едната изобразяваше дъга, а другата — букет от жълти и сини маргаритки. До тях се виждаше снимка на млада усмихната жена с бяла престилка.

— Сара — промълви нежно Майо.

Вратата никога не се заключваше. Зад нея имаше пациенти, които се смятаха за безопасни: жена, пристрастена към пластичните операции, няколко възрастни жертви на деменцията и други странни случаи като един преподавател по английски, който водеше часовете си с парашутистки ботуши до коленете и злоещо черно кожено яке. Веднъж го бяха изхвърлили от „Клуб 2000“, защото „излъчвал негативни вибрации“, докато стоял пред флипера.

„Защо съм тук? — зачуди се Майо. — Заради детето в съня ми или заради убития Христос?“ Той се замисли за Мерал и си спомни какво му беше казал, след като бе откарал убиеца Христос в „Кфар Шаул“ — клиника за психичноболни престъпници, която се намираше непосредствено до стените на Йерусалим. След завръщането си в „Хадаса“ Мерал бе докладвал следното на областната полиция: „Мълча през целия път. За да го успокоя, му казах, че сега той е единственият Христос в града. Тогава младият мъж заговори за пръв път: *“Не. Има още един”*.”

Майо се загледа в пъстрите маргаритки на рисунката. Какво ли бе имал предвид изтерзаният войник? Неврологът пристъпи от крак на крак и за пореден път се върна към съня си, за да открие някаква логическа връзка. Изведнъж му проблесна, че както в съня, така и на пръста на отец Муни той бе видял не една лепенка, а две — втората бе увита върху първата. Докато разсеяно докосваше брадичката си с върховете на пръстите, Майо усети как ледените тръпки на лошото предчувствие отново полазват по тила му. Чудеше се какво ли означават лепенките. Той изсумтя и махна с ръка, след което се обърна и тръгна към асансьорите. „Какъв е смисълът? — запротестира мислено неврологът. — И без друго всичко е призракът на Марли в блискоизточен вариант — присмя се той. — Парче несмяно агнешко месо.“ Както обаче се случва в субатомния свят, където електроните, подобно на светци с кървящи длани, могат да бъдат видени на две места едновременно, Майо скоро щеше да изостави разума и драстично да промени мисленето си.

Беше сутрин.

А след нея щеше да настъпи нощ.

2.

7 МАРТ, 3:20 Ч.

Скъпа Джийн,

Мерал е най-тъжният човек на света. Видях го пак край гробницата на Лазар тази сутрин. Гледката докосна сърцето ми. Всички туристи се бяха изкачили по изтритите каменни стъпала на тъмната крипта към ужасяващата светлина. Последна беше висока чернокожа жена от Тексас, с коса на ситни къдрици, които танцуваха на слънцето. Тя излезе с викове „Хвала на Бога!“, а лицето ѝ сияеше. Когато се озова при другите, които избираха сувенири в магазинчето отпред, аз се качих в очукания туристически автобус и седнах сам сред празните седалки. Замислих се за мъртъвците, които излизат от гробовете си. Започваше буря. Поривите на вятъра стеноха в пожълтелите прозорци и въздухът в автобуса стана сив. На склона над гробницата има малка порутена къща, където живее бедно семейство от седем-осем души. Щом погледнах към шареното им пране, което се вееше над няколко вързани кози, го зърнах. Мерал. Беше същият, какъвто вече го бях видял там веднъж. Висок и внушителен, с едро телосложение, но и леко оклюмал в синята зимна униформа. Седеше зад волана на полицейската си кола и наблюдаваше мрачно входа на гробницата. Беше напълно неподвижен, с леко наклонена встрани глава, като че ли дълбоко вгълбен в някакво безнадеждно очакване. Горкият Мерал. Родителите му и всичките му братя са мъртви, както и жена му и единственото му дете, любимият му син. Разказват, че преди живял в северната част на страната със семейството си. Един ден се прибрал у дома по обед, за да изненада малкия на петия му рожден ден. Паркирал джипа си зад хълма и забързал към къщи с букет огнени слънчогледи в

ръка — любимите цветя на детето, — а зад гърба си криел плюшен динозавър. Момчето го видяло през прозореца на кухнята и хукнало навън, за да го посрещне с широка усмивка и протегнати ръце. В този миг една заблудена ракета, изстреляна от другата страна на границата, отнела живота на детето със звук, който то така и не чуло. Малко по-късно жената на Мерал починала от рак. Това се случило преди четири години. Мерал още е в траур. Той е човек, който страда при всяко сбогуване. На тръгване винаги се обръща и те поглежда за последен път, сякаш няма да те види отново. Когато потеглихме и двигателят на автобуса изръмжа, върху оживелия прахоляк заваляха фини дъждовни капчици. Оставихме Мерал сред мъртвите бели камъни, а погледът му все още беше прикован в гробницата.

Тихият Мерал. Честният Мерал. Някой ден трябва да го докосна.

С радост се върнах в Стария Йерусалим и оживените му сводести пазари, към острата миризма на млян кардамон и нова кожа, към звъна на безброй църковни камбани. Слях се със суматохата и жените, носещи тави с топъл хляб на главите. Децата със синьо-бели униформи и замечтани погледи маршируваха към училище в стройни редици, запели с тънки гласове, звучащи глухо заради високите каменни стени на тесните мрачни улици, които изведнъж свършват с взрив от слънчева светлина. Дойдох на мястото, където слепите винаги ходят по двама, ръка за ръка.

Точно тук ще намеря онзи, когото искам да улова.

Той е тук, в този град от ронещ се камък.

Трябва да спра. Мисля си за Мерал.

Твой Пол

3.

Оглушителна гръмотевица разтърси прозорците на местния полицейски участък в Стария град, който се помещаваше във внушителен замък от времето на кръстоносците. Беше стъпил солидно на земята до портата „Яфа“. Младият ефрейтор зад бюрото в приемната погледна намусено навън и бавно се върна към книгата за посещения, изпълнена с бележки с черно и червено мастило. С черната писалка се вписваха имената на пристигащите, а с червената — оплакванията на гражданите. Очите му се спряха върху един запис в червено. Някакъв измъчен старец твърдеше, че синът му го е набил жестоко, след като побеснял от обичайното пиянство на баща си. В този миг ефрейторът забеляза нещо. Наклони се напред, взе червената писалка и старателно поправи една правописна грешка. Отдръпна се, за да види по-добре резултата, остави писалката и погледна през прозореца. Втрени се в грубия калдъръм пред участъка, обливан от дъжда на колебливи, нерешителни откоси като ефимерна душа, която току-що е пристигнала на пустите улици в някакъв изгубен, отвъден свят. Звуците бяха приглушени от дебелите стени на сградата, така че с изключение на слабото тракане на пишеща машина, долитащо от горния етаж, във влажната приемна с жълти стени цареше тишина. Ефрейторът погледна малката радиостанция на бюрото пред себе си. Беше изпрацяла тихо, но след като не чу нищо повече, полицаят вperi очи в табелата до вратата, водеща към ареста. Надписът напомняше, че всеки трябва да бъде проверяван за оръжие на влизане и излизане. Ефрейторът погледна думите с тихо неразбиране. В бележника почти никога не се вписваха инструкции, позволяващи употребата на оръжие.

Районът на полицейското управление „Кишла“ в Стария град обхващаше целия християнски квартал с оживените му пазари. Затова участъкът се занимаваше с дребни, ако не и тривиални въпроси — джебчийство, изгубени деца, семейни проблеми и нощни сбивания. Понякога се налагаше да разпитват чужденци, които са си купили опиум или хашиш от местните. Постъпваха и доста оплаквания от

туристки, опипани нахално от продавачите в магазините, докато мерели облекла. Те се бяха превърнали в сериозна тревога на множество търговци по пазарите, които твърдяха, че са окуражавани да „докосват“ дамите. На повечето им харесвало, а и търговията вървяла по-добре. Такова беше нивото на престъпността в Стария град. Веднъж на три години имаше убийство.

Ефрейторът усети, че му се доспива. Отегчен, той разтри разсеяно ръката си под единствената нашивка на униформата. Внезапният порив на вятъра и дъждът го накараха да се обърне към високата входна врата на управлението. Вътре беше влязла висока и прегърбена, но все пак властна фигура с дъждобран. След като затвори тихо след себе си, строгият полицай с волеви черти кимна мрачно на ефрейтора. Раздалечените му очи се спряха на него за миг, излъчвайки някаква далечна тъга и нещо много близко до състрадание. Такова беше впечатлението, което мъжът оставяше у околните. Той се обърна и мина покрай ефрейтора. Върху оранжевите плочки на пода се стекоха едри капки от мокрия му дъждобран. Ефрейторът кимна и леко се усмихна. В присъствието на високия мъж винаги се чувстваше спокойно и сигурно. Взе черната писалка и отбеляза:

ГЛ. СЕРЖАНТ ПИТЪР В. МЕРАЛ

Сребрилата Давидова звезда върху черната барета на полицаия издрънча леко на меката чамова повърхност на бюрото, на което Мерал я хвърли на влизане в кабинета. Оскъдната мебелировка в малката бяла стая се състоеше от бюрото, лампа за четене и стол. Под големия кръгъл прозорец с изглед към двора, където бяха паркирани синьобелите патрулни коли на управлението, се виждаше тясно легло със старателно изпънато тъмносиво одеяло. Мерал спря, втренчи се за миг в дъжда и прочете заглавието върху папката, която току-що беше взел от архива: „Инцидент на улица «Ремле», 14 януари 1974 г.“ Мерал я остави на бюрото, седна и още веднъж прегледа бележките си.

Бяха силно озадачаващи. Нямаше доказателства, че е било извършено престъпление. И все пак фактите по случая, подобно на

лош сън, който не можеш да си спомниш, смътно подсказваха за някакво тайно и дълбоко прегрешение. Към 3:25 ч. сутринта, по времето, когато в пожарната било получено телефонното обаждане, един лендроувър, модел 1971 година, оборудван с предпазна решетка против сблъсък с животни, се забил с бясна скорост в единствената колонка на бензиностанцията „Паз“ на улица „Ремле“. Инцидентът станал при кръстовището близо до портата „Яфа“. Последвали експлозия и пожар. Когато пристигнали на място, полицията и пожарникарите заварили горящия и силно повреден лендроувър, но нито следа от шофьора или пътниците. Свидетелите — съпружеска двойка, живееща в скромен двуетажен апартамент точно над бензиностанцията — бяха дали озадачаващи и противоречиви показания. Спалнята им на третия етаж гледаше към улицата и тъй като съпругът се придвижваше с помощта на изкуствен крак, не той, а жена му погледнала през прозореца на спалнята, щом двамата чули трясъка и експлозията. Тя хукнала към другия край на апартамента, за да набере номер 1-0-2 на пожарната и 1-0-0 на полицейското управление „Кишла“, което се намираще само на няколко минути от там. После жената се върнала в спалнята и отново надникнала през прозореца, но зърнала само обгърнатите от пламъци лендроувър и бензинова колонка. Джипът бил празен, а шофьорът не се виждал никъде. Съпругът обаче бе разказал съвсем различна история.

Отговор: Имаше втори човек.

Въпрос: Сигурен ли сте?

О. Напълно. Не го видях с очите си. Изобщо не станах от леглото заради крака си. Но го чух.

В. Какво чухте?

О. Ами първо се отвори врата на кола, някой слезе и бързо се отдалечи. После се отвори друга врата и долових как нещо тежко се влачи по паважа.

В. Предмет или човек?

О. Не знам. След това чух слаби шумове. Не можах да определя откъде идват. В следващия миг пак се затвори врата на кола. Звукът беше като първия, но доста по-мек.

Последваха още едно отваряне и затваряне и автомобилът потегли.

В. С голяма скорост ли?

О. Не особено. Не. Беше малка кола.

В. Как разбрахте?

О. О, аз виждам и чувам всичко. Вече трийсет години. Нощем, когато е затворено, те спират, за да използват компресора. Обикновено оставяме вода за автомобили, които са прегрели. И туби с бензин. Такситата, чакащи пред портата „Дамаск“, знаят това.

В. Много мило от ваша страна.

О. Само Бог е мил. Може да е била фолксваген.

В. Моля?

О. Втората кола. Или по-вероятно фиат тополино. Издаваше характерен боботещ звук.

Мерал току-що се бе върнал от повторния оглед на местопроизшествието. Беше разпитал отново двамата свидетели. Този път се усъмни в показанията на жената и ѝ представи версията на съпруга ѝ, но тя продължи да настоява, че не е чула или видяла втора кола, нито „друг човек“. Накрая обаче призна, че първия път е надникнала през прозореца „съвсем набързо“, а после отстъпи още повече, като заяви, че определено е била в шок. Погледът ѝ бил прикован в горящия джип и бензиновата колонка, така че не се изключвало наличието на втора кола. Не беше сигурна. Що се отнася до съпруга ѝ, сега той си спомни една подробност, която преди бе пропуснал. Каза, че е доловил нечий глас.

В. Кога?

О. Малко преди да чуя влаченето.

В. Веднага щом се отвори втората врата ли?

О. Да, точно така. Мъжки глас. Говореше тихо. Беше много ядосан. Дори ужасен.

В. Ужасен?

О. Да. Сигурен съм в това. И умоляващ.

В. Какво каза? Спомняте ли си?

О. Каза: „Всеки друг, но не и ти! Не, не и ти!“

В. И нищо повече?

О. Нищо повече. После чух само влаченето и стъпките.

Съпругът не можа да обясни как е забравил тази подробност при първия разпит. Сведе очи и просто заяви: „Не знам.“ Изглеждаше обезпокоен. След това Мерал разговаря с другите двама свидетели по случая. В овъгления и очукан джип не бяха открити никакви документи или други доказателства за самоличността на шофьора. Номерата обаче бяха оцелели и отведоха Мерал при служител на агенцията за автомобили под наем „Елдан“. Той беше дал колата на мъж, платил в брой и представил международна шофьорска книжка на името на Йозеф Темеску. После полицаят се свърза с един доставчик на фермерско оборудване в района, у когото беше намерена наскоро издадена фактура за продажба на предпазна решетка против сблъсък с животни. Тъкмо тя, мислеше си Мерал, подсказва, че става дума за умишлено престъпление, извършено от професионален убиец. Ако целта на шофьора е била да убие някого, той би искал да се подсигури, че колата ще може да се движи и след удара.

Макар че мъжът, продал оборудването на Темеску, бе забравил за сделката, монтьорът на фирмата помнеше много ясно как е сложил решетката. Описанието на Темеску беше доста мъгляво. Служителят на „Елдан“ бе направил копие на шофьорската книжка, но Темеску явно беше мръднал пред обектива, защото снимката изглеждаше размазана и неясна. Нито монтьорът, нито служителят от агенцията успя да предостави някаква полезна информация: „над четирийсет“, с „войнишка стойка“ и „волеви черти“. Това беше всичко. Двата твърдяха също, че Темеску говори английски, но не бил родният му език. Мъжът имал тежък акцент, който не приличал на израелски или арабски. „Може би източноевропейски“, бе предположил служителят. Но дори и в последното не беше напълно сигурен. Съществуваше една обещаваща следа. Мерал бе отишъл в Арабската държавна болница, за да попита дали са приемали пациент със сериозни изгаряния на 14

януари. Оказа се, че наистина са имали подобен случай — мъж на около петдесет, с изгаряния от трета степен, най-вече по ръцете и лицето. Придружавал го друг мъж на неопределена възраст, който заявил, че името на пострадалия е Томас Хулда. Той самият се казвал Мартин Кар. Хулда бил сложен на системи и го лекували с антибиотични мехлеми. Кар настоял да остане в болничната стая на обгорения през шестте дни на престоя му там. Според медицинската сестра, грижила се за пациента, Кар седял на пода, долепил гръб до стената. Обгърнал коленете си, той мълчаливо наблюдавал превързаните ръце на обгорения мъж. На седмия ден му помогнал да се качи на такси. То потеглило, а Кар го последвал. Той оставил в болницата един и същ адрес за двамата — апартамент в еврейския квартал. Когато бе отишъл там, за да ги разпита, Мерал бе открил, че такива хора никога не са живели на посоченото място.

Мерал се загледа в шофьорската книжка на Темеску. Имаше нещо особено в нея. Макар че, общо взето, отговаряше на описанието, дадено от служителя на агенцията за коли под наем и монтьора, снимката беше толкова размазана, че ако човек я гледаше достатъчно дълго, тя сякаш се променяше. Мерал видя колко е часът, прибра шофьорската книжка в папката и я върна на мястото ѝ в архива. После излезе отново в коридора, мина покрай кухнята и „стаята за спане“, пълна с легла за патрулиращите полицаи. Накрая върна револвера си в помещението за служебни оръжия, тъй като смяната му свършваше. По пътя към приемната, където трябваше да регистрира напускането си, той подмина отворения кабинет на Ари Зев, белокосия четирийсетгодишен началник на управлението, който извика силно:

— Мерал!

Арабинът спря и влезе в стаята със сини стени. Зев седеше зад бюрото. На стената зад гърба му имаше голяма карта на Стария град и витрина с трофеи, сред които се виждаше нашивка с емблема на полицията в Мейпълуд, щата Ню Джързи. Беше подарък от американски полицай, дошъл на посещение в Израел, за да се запознае с израелските методи. Зев пишеше нещо в бележника си, стиснал подострен жълт молив в ръката си.

— Две неща — започна той. — Албанците продължават да се обаждат за техния човек, който е изчезнал. Следващия път ще ги прехвърля на теб. Много са досадни. Някакви новини за мъжа?

— Не, никакви. Трябва ни снимка. Вече три пъти я поисках. Когато я получим, може да извадим повече късмет.

— Ако я получим.

— Да, „ако“.

Веждите на Зев се извиха нагоре като сърпове.

— А улица „Ремле“, Мерал?

— Нищо ново.

— Както и очаквах. Мисля си, че е по-добре да зарежеш случая. Вероятно ще се окаже фалшива тревога.

— Не, има нещо гнило. Сигурен съм.

Зев се обърна и погледна замислено през прозореца. Продължаваше да потропва хаотично с молива по бюрото.

Накрая се обърна пак към Мерал.

— Добре, сержант, действай. Инстинктите ти винаги са били страхотни.

Мерал кимна, обърна се и излезе от кабинета. Зев го проследи с очи през отворената врата.

— Горкият нещастник — промърмори той.

После стисна здраво молива и се върна към работата си. Трябваше да обобщи информацията от неубедителните заключения на съдебния лекар за Юсеф Тамал, йеменски емигрант от Бейт Сахур, заподозрян в различни престъпни дейности. Мъжът беше открит мъртъв в подножието на Кулата на Възнесението:

... счупен череп и врат и множество охлузвания и контузии; разкъсване на платизмата и трапецовидния шиен мускул, както и на други по-малки мускули на врата; фрактура на гръбначния стълб и прешлени...

„Счупен при падането — написа Зев — или преди това?“

Отвън Мерал застана с гръб към кремавите каменни стени на управлението. Поривите на вятъра и дъждът бяха спрели и полицаят се втренчи в отблясъците върху калдъръмената улица. Съзнанието му все още беше ангажирано със случая на улица „Ремле“. Свидетелят бе чул шум от влачене на нещо тежко. Какво ли бе то? Кой беше Йозеф

Темеску? И най-странното от всичко: след сблъсъка в лендровъра бяха открити овъглените останки на голяма черна кукумявка и на друга, доста по-малка птица, която не успяха да идентифицират. Приличаше на сипка или обикновено врабче — любима плячка на кукумявките, които често посещаваха града и ловуваха нощем. Мерал не можеше да разбере защо са били там. Поклати глава и прехвърли мислите си към по-прозаични неща. Обиколката. Началникът на участъка „Кишла“ изискваше от всеки полицай да се разхожда из християнския квартал по пет часа седмично след дежурство, за да „не загуби контакт с хората и да чуе оплакванията им“, както се изразяваше Зев. След още три часа Мерал щеше да изпълни квотата си за седмицата и да успее да стигне навреме за общата вечеря в „Каса Нова“, пансиона с деветдесет стаи, където живееше.

След като взе това решение, Мерал нагласи черната си барета и излезе на улица „Арменска православна патриаршия“, където бързо сви наляво и после надясно по улица „Давид“. Отпрати се към оживените закрити пазари, наситени с гледки и звуци, които го караха да се чувства, сякаш е напуснал някакъв плосък, безцветен сън и се е събудил сред истинския, пъстър живот. Бутаха го слаби възрастни носачи, превити от огромни товари на плещите си, и пешеходци с всевъзможни облекла: арабски работници на магарета; туристи с най-различни покупки; кюрдски жени с подноси на главите, преливащи от прясно изпечени сусамени кифлички, питки и варени яйца; ултраортодоксални евреи с гъсти бради и навити плитки, облечени с черни кафтани и кожени шапки; мюсюлманки и достопочтени християнски прелати. Всички тези хора се тълпяха около сергии със сувенири и магазини, край огромни кръгли тави със сочна баклава, наредени на метални поставки, край кошове с кафява канела, бадеми, орехи и млян червен пипер, сушени кайсии и смокини, настърган кокос и златиста леща. Младите продавачи рекламираха стоката си със силни викове и увещания, докато бащите им, с фесове или кефиета, седяха безмълвно до тях и наблюдаваха света с добродушни лица под гърмящите звуци на арабска музика. Тя се издигаше до сводестия таван на пазара, където по странен начин се смесваше с църковните камбани от Гетсиманската градина и призивите за молитва на мюезина. Навсякъде посрещаша Мерал сърдечно, често с обич и винаги с доверие. Понякога му искаха дори и лични съвети. При тази

обиколка при него дойде осемнайсетгодишно момиче, което се оплака, че родителите са ѝ уредили брак с мъж, когото тя дори не харесва. Покъсно полицаят стигна до Улицата на Веригата, където въздухът беше наситен с миризма на щавена кожа, застояла вода, кафе и цигарен дим. Под заплашителния поглед на една коза, застанала на стража зад черна желязна решетка на втория етаж, Мерал бе заговорен от един възрастен *мухтар*, неофициален кмет на района. Той изрази тревогата си от необузданото поведение и „отблъскващото“ джинсово облекло на дългокосите тийнейджъри араби, копиращи последния британски писък на модата. По-нататък, на Виа Долороса, Мерал спря, за да даде монета на някакъв просяк — брадясал мъж на средна възраст, който клечеше до стената под една от Спирките на Кръста. Залепил транзисторно радио за ухото си, той слушаше модерни поп мелодии от Гърция. Мерал вдигна очи към табелата, която указваше мястото:

ИСУС ПАДА ЗА ВТОРИ ПЪТ

Внезапно музиката спря. Мерал предположи, че ще обявят прогнозата за времето и часа. Погледна часовника си. Беше време да се прибира. По обратния път видя една застаряваща монахиня, яхнала моторизиран велосипед. Облечена в призрачно бели одежди, развяващи се зад гърба ѝ, тя напомняше на стара сбръчкана валкирия, закъсняла за битка. Монахинята изхвърча от една странична уличка и едва не го блъсна. Зад нея пърпореше пращен и очукан син фиат, който теглеше ремарке. В него беше натоварено магаре, седнало на задницата си и обърнало недоумяващ поглед назад.

Мерал не можа да се усмихне дори и на тази гледка.

Докато вървеше към „Каса Нова“, той спря за момент. Сви зад ъгъла на Виа Долороса и тръгна по уличка, наречена „Кан ел Зейт“. Беше видял нещо странно. Млада русокоса жена със светла кожа, твърде големи слънчеви очила и шарена забрадка с надпис „Сувенир от Йерихон“, стоеше пред вратата на долнопробния хотел „Шалом“. Водеше разгорещен спор с висок и едър францискански монах. Изведнъж жената се обърна и забеляза Мерал, след което каза нещо на

свещеника. Той също се обърна и изгледа полицая. Жената сграбчи ръката на монаха и бързо го дръпна в хотела. Преди да продължи, Мерал се втренчи във вратата, чудейки се какво ли означава тази сцена. Много интересно, помисли си той.

Всъщност не беше интересно, а смъртоносно.

4.

8 МАРТ, 2:11 Ч.

Скъпа Джийн,

Снощи сънувах странен сън. Изключително ярък. Бях умрял и пред очите ми засия силна червена светлина. Беше болезнено и се опитах да извърна глава. Дадох си сметка, че светлината е изцяло отговорна за управлението на Вселената. Двама от министрите ѝ отговаряха за Космоса и се грижеха за доброто му функциониране. Тези същества обаче се бяха провалили и Космосът приличаше на зле подреден пъзел. Исках да изгася пронизващата червена светлина, която се опитваше да ми подсказе, че всичко е напълно объркано. Изведнъж обаче осъзнах за мое разочарование, че са избрали мен да сложа нещата в ред. Аз трябваше да оправа стряскащо хаотичните и противоречиви природни закони. Очакваше ме и друга мистериозна мисия.

Какво ли означава този сън?

А сега нещо, което се колебаех дали да ти кажа. Докато моят някога смъртоносен „посетител“ се лекува, друг човек се опита да ме убие. Преди няколко дни, в ранната неделна утрин, пътувах с моя малък тополино до Кулата на Възнесението, която стърчи на един хълм над Гетсиманската градина. Редовно се качвам до върха, където се отправям на пътешествия в миналото. На запад, зад черните каменни стени на храма на Ирод, греещи в розово под пробуждащата се светлина, се виждат хаотично скупчените църкви, минарета, дворове и камбанарии на Стария град. Те се борят за глътка въздух със струпаните нагъсто къщи с бели сводести покриви, все още треперещи от Бога на Йов. А щом отиде от другата страна на кулата, човек изведнъж се оказва в друго измерение. Потапя се в

тихата необятност на гладката Юдейска пустиня, отправя поглед към Моавските планини и Мъртво море отвъд тях, докато не съзре кафявите води на река Йордан, нашепващи спомени за Кръстителя — и всичко изглежда така, както преди хиляди години.

Тази неделя изкачих витата стълба до върха и отидох до източната страна, където слънцето се показваше иззад сухите планини, за да облее кафявата гола земя с невероятната светлина, останала сякаш от първия ден на света. Преди да успея да си поема глътка въздух, наситен със сладката миризма на йерусалимски бор, изневиделица се надигна вятър. Беше толкова мощен, че ме изтласка към ронливата каменна стена. Бях като прикован. Не можех да дишам. В следващия миг силният порив изчезна така внезапно, както се бе появил. Помислих си за призраци и за Исус, който бе ходил по водата. Спомних си и за Евангелието на Марк. В него се описваше силна буря, излязла от нищото и утихнала също толкова светкавично. След това останах както обикновено за часа си по „специално мислене“. Този път се пренесох в Галилея през безоблачния май, когато дивата пшеница се поклаща по златистите склонове. Но мислите ми скоро бяха нарушени от шума на автобусите, запалили дизеловите си мотори. След като магията бе развалена, нямаше смисъл да оставам. Затова се обърнах и тръгнах бавно към противоположната страна на кулата. Стигнах до горния край на влажните, хлъзгави стъпала, водещи към осеяния с камъни път долу. Когато обаче започнах да слизам, пред мен проблесна нещо. Спрях и се вгледах внимателно. Беше жица, опъната над седмото стъпало. Наведох се да я махна, но изведнъж си дадох сметка, че някой бързо се приближава откъм гърба ми.

Тогава проблемът беше отстранен.

Искам да ти кажа: „Моля те, не се тревожи, винаги съм нащрек, винаги внимавам.“ Откъде идва тази нужда да те защитавам, да те поставям в центъра на грижите си, въпреки че си мъртва?

Няма раздяла.

Твой Пол

5.

Хитрите очички на дребния арменски прелат блещукаха закачливо.

— Да, вода от река Йордан, господин Паркър! В малки шишенца! Благословена е! Мислите ли, че ще върви в Щатите? Ще се продава ли добре? Сержант, ще ми подадете ли купата с ризото?

Високият сводест таван на трапезарията в „Каса Нова“ усилваше брътвежа на католическите поклонници и потракването на металните прибори по чиниите. Всички се хранеха на дълги общи маси, плътно долепени една до друга в две редици. Подобни събирания осигуряваха на Мерал почти целия комфорт, който той бе в състояние да приеме: жив човешки контакт, облекчаващ вътрешната му самота, без да го принуждава да се ангажира напълно, да се привързва и да рискува да го наранят. А и понякога сърцето му трепваше, когато радостта и вълнението на толкова много вярващи, събрани на едно място, се издигаха над масите и създаваха ореол от вяра, който се спускаше върху него и макар само за миг, го обгръщаше изцяло. Малко по-трайни на редовните вечери — подобно на трохите хляб по масите, събирани от сервиращите францискански монахини след всяко хранене — бяха онези заблудени късчета надежда, които Мерал понякога улавяше от думите на свещениците, водещи поклонниците по светите места. Но балсамът им винаги имаше краткотраен ефект. Веднъж, докато пиеха кафе по време на великденските празници, един бивш военен свещеник от армията на САЩ бе отбелязал колко много от учениците на Исус са предпочели да умрат, вместо да отрекат, че наистина са видели възкръсналия Христос. Той бе завършил иронично: „Може и да ме помислите за луд, но съм склонен да вярвам в изповедта, която човек прави на смъртния си одър.“ Чувайки това, Мерал бе почувствал леко въодушевление, но когато сервираха „Осо буко“ и салата, отново бе потънал в сивотата на съмнението. Същата нощ, както всяка друга, той коленичи в параклиса на пансиона и се помоли на Бог, в чието съществуване не беше сигурен. Надяваше се неговото малко момче също да е възкръснало.

— Още малко „Сан Салваторе“? Да я напълня ли?

Една млада италианска монахиня с луничаво лице и черна престилка върху бялата дреха държеше празна кана, в която наливаха силното вино.

— О, да, моля — отговори жадно арменският епископ. После отново се обърна към американската двойка, седнала срещу него. — И така, какво мислите? — попита той. — Кажете ми честно.

— Ако трябва да съм искрен, не знам — отговори съпругът. Изглеждаше несигурен.

— Аз пък смятам, че ще се продава много добре — намеси се съпругата. — Все пак става дума за светена вода от река Йордан! Мисля, че ще има страхотен успех.

Докато чакаше да отсервират чиниите от първото ястие, Мерал погледна разочаровано към малкия декоративен букет от розови циклами на масата. Тази вечер нямаше да му донесе възвисяващи прозрения. По-късно обаче, когато за десерт им донесоха портокали и банани, Мерал предположи, че нещата може да се променят.

— Какво мислите за Плащаницата? — попита мъжът, седнал вдясно от епископа. Беше млад инженер с късо подстригана руса коса и деликатен немски акцент. Имаше предвид погребалния саван на Христос. — Двама американски физици твърдят, че подобно изображение на разпнат мъж би могло да се получи само вследствие на нещо, свързано с ядреното делене. Вие какво мислите, отец Йокемиян?

В този миг Мерал си спомни за енигматичните думи в Евангелието на Йоан. Възкръсналият Исус казал на Мария Магдалена пред празния гроб, когато тя паднала на земята и посегнала към краката му: „Noli me tangere.“ „Не се допирай до Мене, защото още не съм възлязъл при Отца Си.“ Какво означаваше това? Никой не знаеше. А сега се споменаваше нещо за ядрена реакция. Йокемиян обаче отвърна на германеца:

— Не мисля, че ще се продава.

Така той се опита да съживи дискусиата за бутилираната вода от река Йордан, но мъжът на име Паркър се върна към темата за гробницата на Исус с коментар, чиято сериозност никой не успя да прецени:

— А защо не влязат вътре с гайгеров брояч?

По време на кафето един гостуващ свещеник стана и почука с лъжица по чашата си, за да привлече вниманието. Мерал се втренчи в него. Беше монахът, когото бе видял да се кара с русата млада жена пред хотел „Шалом“.

— Здравейте, аз съм отец Денис Муни — представи се той.

След поредица остроумия, които предизвикаха няколко усмивки, Муни обяви началото на импровизирано забавление. То се състоеше от „надпяване“ между него и свещеника Мино Манчини — пълничкия плешив директор на пансиона, който винаги се усмихваше и напомняше на всички за Отец Тък. Мерал сведе глава за момент, докато си повтаряше наум сцената пред хотела. Дали симпатичният свещеник не участваше в някакъв таен флирт? После вдигна глава и се вторачи напред. Муни започна състезанието, като запя „Розата на Трали“ с приятен и емоционално наситен тенор. Манчини отвърна с „Non Dimentica“. Последваха няколко популярни балади, изпълнени от двамата, включително и смяна на ролите, при която Муни пародира дебелничкия италианец, изпълнявайки „Това е любов“ с престорено пиянски глас ала Дийн Мартин. Отговорът на Манчини — „Моята дива ирландска роза“ — се оказа не по-малко забавен поради силния му италиански акцент.

Състезанието приключи без ясен победител и скоро помещението почти се опразни. Глъчката стихна и отстъпи място на няколко откъслечни гласа, тракането на чинии и игривите звуци, издавани от един румънски граф и графиня. Седнали в далечния край на залата, те триеха с навлажнени пръсти ръбовете на празните си чаши за вино. Мерал беше навел глава и мислеше за двете обгорели птици от улица „Ремле“. Най-накрая долови странните звуци, вдигна поглед и простена вътрешно. Начело на масата на румънците седеше Скоуби — бивш таен агент от британските разузнавателни служби, който подобно на Мерал живееше постоянно в „Каса Нова“. Освен това беше досаден бърборко и явно не изпитваше капка уважение към надписа „Строго секретно“ върху спомена за миналите му подвизи. Само след две чашки бе готов да сподели всичко с гостите на пансиона или дори с нещастния персонал. Сега наблюдаваше напрегнато Мерал с вдигнати вежди и предизвикателно изражение на лицето. Мерал демонстративно погледна часовника си и поклати навъсено глава.

После бързо стана и излезе от трапезарията, без да се обръща към Скоуби.

Почувства се уморен и тръгна към стаята си, но по пътя си спомни обещанието, което бе дал на сестра Ангелика — дребната сбръчкана главна монахиня на „Каса Нова“. Промени посоката и се отправи към фойето, за да смъмри портиера Пейшънс, високия абисинец, който се грижеше за бара. Той обичаше да цитира пиесите на Шекспир и упояваше на случаен принцип някои от гостите на пансиона, като тайно забъркваше хлоралхидрат в напитките им.

— Защо го правиш, Пейшънс? Кажи ми. Искам да разбера.

— Не знам.

— Не харесваш хората, на които го причиняваш, така ли?

— Не, не! Много ги харесвам! Наистина.

— Тогава защо, Пейшънс? Защо?

— Не знам.

След като получи лицемерното обещание на портиера, че ще се поправи, макар и все още да нямаше представа за мотивите му, Мерал напусна рецепцията и бавно се запъти към стаята си. Подмина страничния коридор, водещ към спалните помещения на монахините, и спря за миг. В края на коридора, близо до стаята на главната монахиня, стоеше едър мъж с бежови панталони и риза. На кръста му висеше колан с инструменти, на който беше закачена връзка с ключове от стаите. Наклонил леко глава към вратата, той, изглежда, слушаше цигулковото изпълнение, долитащо от грамофона вътре. В очите на Мерал се появи бегла симпатия. Мъжът се казваше Уилсън — добродушен и видимо чистосърдечен американец с искрена заразителна усмивка, присъща на невинните или умствено изостаналите. Той извършваше безплатни услуги за монахините. Мерал разпозна и музиката — вълнуващия Концерт за цигулка №1 на Брух. За един-единствен миг, нужен на сърцето да се разтопи, полицаят също наклони глава и се заслуша. След това обаче реши да продължи, страхувайки се, че музиката, както тръбите на Исус Навин край Йерихон, ще срути с всички сила защитните стени около него.

Ако ги нямаше пъстрите завеси на прозорците, стаята на Мерал в „Каса Нова“ можеше да мине за монашеска килия. Обзавеждането се

състоеше от закачалка за дрехи, бюро, стол, обикновено единично легло и висок дървен гардероб. Върху него имаше статуетка на малкия Христос, подаващ червена роза на майка си. Когато влезе в стаята за пръв път, Мерал нареди да изнесат статуетката. След още няколко седмици обаче поиска да я върнат. И в двата случая не даде обяснения. Сега той седна уморен на леглото и погледна към тъмното бронзово разпятие, окачено над вратата. Това ли беше най-високата цел на човека? Страданието? Защо? Отговорът на един свещеник преди месеци се бе изчерпал с думите: „Формиране на душата.“ Той му беше дал светлина за известно време, но не и топлина. Нямаше ли друг начин? Мерал се втренчи в плочките на пода, след което вдигна очи към рамкираните снимки, поставени върху бюрото до стената. Родителите му. Неговата скъпа съпруга. После спря поглед върху сина си, когото беше обичал толкова силно, че на моменти дори се плашеше. Не бе разбирал причините за своя страх до деня, в който от безмилостното небе се роди смърт. Тогава той най-накрая осъзна, че това, от което се страхува, е същността на ада — болката от загубата. Застанал разкрячен на зелената трева, с тъмни къдрици, синът на Мерал приличаше на гръцка статуя, извадена от морето и оживяла. Момчето гледаше от снимката с ангелска любов, докато подаваше красива червена роза към обектива.

Мерал го наблюдаваше. Искеше му се да заплаче, но не можеше. Стената.

Той пазеше сълзите за сънищата си.

Зарови лице в дланите си. Защо се бе прибрал толкова рано въпросния ден? Защо не пет минути по-рано или по-късно? Две? Една? От години го измъчваше чувство за вина. Мерал обърна глава и се загледа в някакъв предмет на нощното шкафче. Посегна към него и го взе. Беше книга за Айнщайн, Бог и квантовата физика. Макар и да не му даваха всички отговори, Мерал наистина откриваше помощ в такива книги. Не съдържанието на тази обаче привлече интереса му, а нещо друго. Той се вгледа за момент в корицата и отвори на страницата, която беше отбелязал преди две нощи с тесния разделител на „Каса Нова“. На едната му страна имаше снимка, а на другата — вдъхновяващ цитат. Преди да си легне онази нощ, полицаят бе промълвил думите, които изричаше всяка нощ през последните четири години: „Още един ден, сине. Един ден по-близо.“ Беше се уморил да

чака някакъв знак. Дори и слънцето да застинеше на небето, след няколко дни всичките му съмнения щяха да се завърнат. Въпросната нощ обаче той реши да помоли сина си: „Ако си жив и ме чуваш, моля те, ела при мен. Посети ме довечера в сънищата ми.“ Синът му така и не го направи. Но на следващата нощ, когато отново взе книгата, Мерал установи, че разделителят на „Каса Нова“ липсва. На негово място бе оставен наскоро откъснат яркожълт слънчоглед — любимото цвете на детето. На сутринта Мерал попита камериерката със сиво-зелена униформа, която се грижеше за стаята му, дали е направила смяната. Тя го изгледа странно и попита с усмивка:

— Защо някой би сторил такова нещo?

После, на път към трапезарията за закуска, Мерал зърна Уилсън. Беше се подпрял на лакти върху плота на рецепцията, където вероятно очакваше дребничката главна монахиня да му даде инструкции. За момент Мерал се втренчи във връзката ключове от стаите, увиснали на колана на Уилсън, и подтикнат от някакъв импулс, отиде при него.

— Здравей, Уилсън!

Уилсън вдигна глава. На лицето му се изписаха топлота и доверие.

— Сержант Мерал!

— Ти ли беше? — попита го тихо Мерал.

Уилсън сбърчи чело в невинно удивление.

— Какво искате да кажете, сержант Мерал?

Мерал отговори смутено:

— Няма значение. Може ли да взема назаем един тръбен ключ? Най-малкия, който имаш.

— О, да. Разбира се!

— Не съм те виждал доста отдавна.

— Да, така е.

Уилсън носеше кожени работни ръкавици и когато ги свали, за да откачи ключа от колана си, Мерал забеляза, че дланта му е бинтована.

Превръзката беше почервенияла от кръв.

— Наранил си се, Уилсън.

Уилсън погледна надолу и извади ключа. Сви рамене и се усмихна леко.

— Такава е работата ми — обясни той. — Често се наранявам.

* * *

Мерал взе слънчогледа от книгата и го разгледа. Чудеше се как е попаднал там, но не искаше да мисли повече. „Още един ден — промърмори във възглавницата. — Един ден по-близо“. Копнееше времето да го вземе със себе си и да го отнесе с ослепителна скорост на място, където би могъл да открие нещо друго освен тъгата, неумолимо следваща го навсякъде.

Отново заспа. И не сънува.

На следващата сутрин Мерал се събуди и откри бележка, мушната под вратата. Моузес Майо го беше търсил малко преди полунощ. Пейшънс бе обяснил на Майо, че пансионът има вечерен час и че Мерал не приема гости след десет вечерта. После абисинецът споменал за „съня, разплитащ счепканата прежда на грижите“, но най-накрая отстъпил пред раздразнените крясъци на Майо и се съгласил да мушне съобщение под вратата на полицая. Направил го веднага по настояване на Майо, но отклонил искането му да „почука леко по вратата“.

Пейшънс му обещал, че ще се прокашля. „Само това мога да сторя.“

Мерал разгъна бележката и прочете думите, усърдно написани от Пейшънс с молив и едри дебели букви:

ЕЛА ДА МЕ ВИДИШ! ВАЖНО

И отдолу:

... ШОР... НЕУБЯСНИМО... МЪРТАВ

6.

— Проследих те от разстояние. После спрях и те наблюдавах, докато отбиваше в оная малка бензиностанция. Видях как слизаш от колата и кръвта ми закипя от възбуда! Не се радвах на смъртта ти, разбери ме, а просто на факта, че ще изпълня дълга си до съвършенство. Тогава онази птица влетя в колата ми, преследвана от кукумявка. Чух бясно размахване на криле и крясъци. Но на мен ми беше все едно: трябваше да се възползвам от мига. Затова ускорих и се насочих право към теб, когато краят на птиче крило докосна окото ми. Не те улучих, блъснах се и се запалих. Слава Богу!

— Нека ти помогна да се преместиш напред. Искам да сложа тези възглавници зад гърба ти.

— О, благодаря.

— А болката? Искаш ли още морфин?

— Не, не. Засега съм добре.

— Чудесно.

— Кой си ти?

— Моля?

— Кой си ти?

— Вече не го ли обсъдихме?

7.

20 МАРТ, 4:17 Ч.

Скъпа Джийн,

Имам да ти казвам толкова много. Нещо като последното писмо на Сирано дьо Бержерак.

Ще започна с Моузес Майо. Помниш ли го? Смешния доктор от болницата „Хадаса“, при когото се прегледах още първия месец, щом пристигнах? Няколко пъти сядяхме заедно на по питие и накрая той се разкри пред мен. Сега знам цялата му история, причината, поради която е изоставил поста на главен лекар и е отслабнал драстично. След като отишъл в Щатите по някаква програма за културен обмен и приключил стажа си в Калифорнийския университет в Лос Анджелис, той се върнал в Израел. Тук започнал работа в болницата „Хадаса“ — като лекар по обща медицина и неврология — и изиграл главната мъжка роля във втората най-трогателна и възвишена любовна история, която някога съм чувал. В града дошъл американски кино екип, за да снима голям шпионски трилър с участието на младата и очарователна Джейн Еърс. Тя се запознала с Майо на коктейл в Министерството на културата. Двамата се усамотили, за да разговарят, и моментално били привлечени един от друг независимо от огромната разлика във възрастта им. Забавлявали се много заедно. В даден момент младата звезда попитала Майо дали израелската медицина не е направила нови открития в областта на безплодието. Тя била омъжена, но не можела да зачене. Казала на Майо колко силно иска да има дете, без което бракът ѝ най-вероятно щял да рухне. „Сигурна ли си, че проблемът е в теб, а не в съпруга ти?“, попитал я Майо. „Не е в него, вече изключиха тази възможност. В мен е.“ Майо я извикал в

болницата, за да ѝ направят щателен преглед и пълни изследвания. Постепенно, докато продължавали снимките на филма, помежду им пламнала романтична любов.

„Какво намирам в мен? — попитал я веднъж Майо. Струвало му се повече от ясно, че ако бракът ѝ приключи, тя незабавно ще заживее с него. — Аз съм много по-възрастен от теб и изобщо не съм хубав.“ Тя уловила ръката му, погледнала го в очите и казала: „Смешко е вечен.“ Снимките на филма отивали към своя край. Майо прекарал доста седмици в неуморно четене и интензивно мислене. Една априлска сутрин той се събудил, вперил широко отворените си очи в тавана на стаята и непредсказуемостта на живота и станал от леглото. Отишъл веднага до бюрото и започнал трескаво да пише нещо в голям жълт бележник. Последвали много безсънни нощи, в които лекарят крачел напред-назад из апартамента, борейки се с невероятно трудното решение. Един ден снимките на филма завършили и двамата се озовали на летище Лод, за да се сбогуват: отчаяният Майо и любовта на живота му, която щяла да се качи на самолета за Щатите. Докато стояли и се гледали в очите, Майо я попитал: „Все още ли искаш толкова силно да имаш дете?“ Тя свела глава и отговорила: „Да“, а Майо бръкнал в джоба си и ѝ подал пощенски плик. „Не го губи — предупредил я мрачно. — Дай го на лекаря си.“ „Какво е това?“ „Няма значение — отговорил той. — Просто не го губи.“

Пликът съдържал рецепта за лечение на безплодието ѝ.

По-късно тя заченала и родила момче.

Майо не я видял никога повече. Освен във филмите.

Майо, Мерал и аз. И тримата сме загубили любовта на живота си. Майо се опитва да преоткрие своята, като лекува хората, а Мерал, като се грижи за безопасността им. Ами аз? Не мога да кажа. Още не. И така, позволи ми да премина към последните новини. Ще споделя нещо, за което четох неотдавна. Иска ми се да го бях знаел по-рано. Толкова е странно. Звездата Сириус има невидим

придружител, който днес наричаме „Сириус Б“. Не можеш да го видиш без телескоп. Никой не е подозирал за съществуването на втората звезда до средата на деветнайсети век. Но племето догон от Мали е знаело за нея още преди стотици години! Наричат я „Дигитария“! Красиво име, не мислиш ли? Догоните били наясно, че орбитата ѝ е елиптична и че орбиталният период е точно петдесет години. Знаели, че се върти около оста си. Също така вярвали, че е най-малкият небесен обект, но и най-тежкият. Сега наистина се оказва, че този тип звезди са най-малките, които познаваме. Изградени са от свръхплътна материя, каквато не съществува никъде на Земята. Как е възможно догоните да са знаели подобно нещо? Сириус Б свети десет хиляди пъти по-слабо от Сириус А, но въпреки това в продължение на столетия племето вярвало, че тя е най-важната звезда на небето, което обяснява и защо религията им се основава на нея. Астрономия, космология, биохимия — догоните познават всички тези науки и твърдят, че са получили информацията от извънземни същества. Наричат ги „Номо“ и ги делят — поне според един древен догонски текст — на различни категории: Номо Дие, който е Бог, и Номо Титание, същества, дошли на Земята с космически кораби в ролята на посланици на Номо Дие. Накрая се споменава за „О Номо“, който ще бъде пожертван в името на пречиштането и реорганизацията на Вселената (това ми напомни съня с „червената светлина“) и ще приеме човешка форма, след което ще се спусне на Земята. После прочетох нещо още по-смайващо. Ще цитирам: „О Номо раздели тялото си, за да нахрани хората, и докато Вселената пиеше от него, О Номо накара и хората да пият. Така той предаде своите житейски принципи на човешките същества.“ Малко по-нататък текстът казва, че О Номо бил „разпнат на дърво килена“ и скоро възкръснал от мъртвите.

Ако знаех всичко това по-рано, то вероятно щеше да повлияе върху моето „специално мислене“ и търсенето на „Мишена Х“. Между другото тази мисия е най-трудната в

кариерата ми, макар и да нямам съмнение, че той е тук и ще го открия. Освен ако не ме намери пръв. Като стана дума за него, се сетих нещо любопитно. Въпреки че не видях самия човек, преди няколко дни чух стъпки, за които бих могъл да се закълна, че са на Стивън. Сигурно просто ми се е искало да е той. Колко пъти в сънищата си съм преживявал експлозията, която отне живота и на двамата ви? Нима сетивата ми започват да отслабват? Може би са се променили, както останалата част от мен. Променям се, Джийн. Нещо се случва. Чувствам, че се превръщам в нов човек. Още не съм сигурен какво става, но имам усещането — наречи го предчувствие, — че много скоро ще се присъединя към теб на мястото, където „Бог ще отрие всяка сълза от очите ни“.

Зората се процежда през прозореца над малката дървена маса, на която пиша. Погледът ми се спира върху наблюдаващата улица отдолу. Някъде там все още дебне друг убиец. Но не се тревожи, скъпа моя. Най-лошото, което може да се случи, е да няма повече писма.

Ще има теб.

8.

— Не, не си го въобразявам! Излагам само *факти! Факти!*

Майо крачеше развълнувано зад бюрото си, а Мерал го слушаше търпеливо и се съмняваше. Еди Шор беше починал от инфаркт рано сутринта във вторник, на 11 март.

„Инфаркт на миокарда“, беше заключила аутопсията.

Майо обаче настояваше, че някой го е убил.

— Защо мислиш така? — попита Мерал.

Полицаят не носеше униформа. Беше неделя, почивният му ден.

— Не знам — терзаеше се Майо. — Но онези двамата от ЦРУ, от американското посолство (всеки знае кои са), влетяха в стаята на Еди и я запечатаха, докато не дойдоха съдебните лекари. Техен екип, не наш. А сега казват, че трупът трябва да бъде транспортиран до Лангли за втора аутопсия. Защо го правят? Ще ми обясниш ли? Мерал, тук има нещо гнило! Наистина! Адски гнило!

Майо се отпусна на стола зад бюрото.

— Слушай — продължи той с нисък и спокоен глас. — От време на време в болницата постъпват хора със симптоми на салмонелоза. Погледнах архивите. Всичко е записано. Идват тук и умират. Последният случай беше преди година. С пациент на име Владимир Секич, високопоставен съветски консул, който се оказа шеф на шпионска мрежа. Хората говореха, че се кани да стане предател. Имахме и друг със салмонелоза, агент на българските тайни служби, който вероятно е бил свързан с руснаците. Салмонелата не убива хора, Мерал. Заболяването е леко.

— Нали спомена, че са умрели от инфаркт?

— Звучиш като майка ми. Колкото и ужасна история да ѝ разкажеш, тя ще махне с ръка и ще заяви: „По-лоши неща се случват в открито море.“ Слушай, смъртта, приличаща на инфаркт, може да бъде предизвикана във всеки един момент с инжекция инсулин. Миниатюрната спринцовка се монтира на пръстена на убиеца. Достатъчно е той да потупа пациента по крака, за да го утеши или просто за да се сбогува, и жертвата няма да почувства нищо. Секич

имаше денонощна охрана — един човек в стаята му и един пред вратата. Този вътре може да е видял всичко и да не е разбрал какво става.

— Инсулинът няма ли да бъде открит при аутопсията?

— Само ако я направят веднага. До осемнайсет часа, дори по-малко. Руснаците взеха Секич и го закараха в Москва. Чак там са провели аутопсията. А и не е изключено убийствата да са извършени по друг начин. Необходими са само повече финес и основни познания по човешка физиология. Преимуществото е, че не остава каквато и да било следа! Просто трябва да инжектираш малък въздушен мехур, Мерал. Когато въздухът стигне до сърцето, настъпва моментална смърт, без никаква следа. Знам доста начини, при които не би възникнало съмнение. Причината за смъртта просто не се изяснява от изследванията.

Мерал присви угрижено очи.

— Наистина ли смяташ, че трите смъртни случая са били убийства?

— Какво друго да мисля? Че хората са умрели, след като са видели сметката за болничното си лечение?

— Майо, изглеждаш доста емоционално ангажиран със случая.

— Еди Шор беше чудесен човек.

— Ако е така, защо биха го убили?

— Нямам представа. Знам само, че дойдоха онези агенти от ЦРУ. Ако искаш да ликвидираш някого, болницата е идеалното място за тази цел. Тук непрекъснато умират хора. — Майо погледна встрани за момент и пак се обърна напред. — Има и още нещо.

— Какво?

— Около час преди Секич да умре, някой е влязъл в стаята му и е оставил резултатите от електролитния му баланс. Понякога правим такива изследвания в лабораторията, за да проверим дали пациентът не губи прекалено много хранителни вещества заради повръщане или диария. Резултатите се връщат обратно в стаята на пациента.

— Накъде биеш, Моузес? Да не твърдиш, че един от лекарите е убил тези хора?

— Говориш както някога в Рамала, където ходихме на училище. Веднъж се усъмни, че сестра Йозефина ти е откраднала обяда. Лекарите нареждат изследванията, не ги разнасят напред-назад, Мерал.

Тази работа се върши от санитарите. Нима се нуждаем от арабски инспектор Клузо?

Мерал извърна лице и погледна през прозореца.

— Добре тогава, помогни ми да разбера следното, Мерал. Два дни след смъртта на Шор срещнах Дейв Фукс, неговия лекар. Обсъдихме колко е абсурдно, че Шор е починал така внезапно. Тогава Фукс спомена нещо много странно за един от санитарите, които работят като доброволци. Мисля, че го познаваш от „Каса Нова“. Там е на непълнен работен ден. Казва се Уилсън.

Мерал се обърна към Майо.

— О, да, Уилсън. Познавам го.

— Е, Уилсън отишъл при него на следващия ден и попитал какво се е случило. Казал също, че Фукс му се обадил в лабораторията час преди Шор да умре, и поискал изследванията на електролитния баланс. Фукс наредил резултатите да бъдат занесени направо в стаята на Шор, а не на регистрацията, защото той щял да бъде там. Когато обаче Уилсън отишъл в стаята, вътре било тъмно. Светела само нощната лампа, а Шор спял. Фукс отвърнал, че няма представа за какво говори и че онази нощ дори не е бил на смяна! Всичко това е доста странно, Мерал. Нещо не е наред.

Мерал остана мълчалив и безразличен.

Майо се наведе напред и разпери длани върху бюрото.

— Не халюцинирам, Мерал! Разбираш ли? Инстинктът ми е страшно силен. Нали знаеш всичко за инстинкта, приятелю? Ти си го измислил. Сигурен съм, че има нещо нередно. Усещам го в кръвта си. Защо някой би пуснал фалшива поръчка за изследвания?

— Мисля, че съм чел достатъчно романи за Еркюл Поаро, за да се досетя.

— И какво се досещаш?

— Не съм убеден, че трябва да ти кажа. Само ще засиля параноята ти.

— Мерал, откъде знаеш такива големи думи? Да не би дяволитите сестри от Рамала да са те научили на тях и да са ти казали, че са хищни риби с остри зъби? Католическите монахини не се спират пред нищо, когато искат да пречупят ума на човек. Хайде, сподели. Каква е теорията ти? Или по-точно тази на Еркюл Поаро?

— Ами... ако Шор наистина е бил убит, както си въобразяваш, вероятно убиецът се е опитал да насочи подозренията към Уилсън. Може да е някой, който иска Уилсън да бъде отстранен или дори ликвидиран.

— Да насочи подозренията към Уилсън ли?

— Просто влизам във фантазията ти, *хабиби*.

— Не е фантазия, *буби*.

Мерал сви неуверено рамене.

— Защо не поговориш за тези неща с Шломо?

Майо се облегна на стола. Беше ужасен.

— С Шломо ли? Шломо Урис, моя малоумен племенник? Напълно безполезния полицейски инспектор, който веднъж почука по стените в Църквата на Божи гроб, за да открие таен проход? Дръж се сериозно, моля те.

— Чувал съм, че е много умен — отвърна Мерал — Работата е там, че „Хадаса“ попада в района на Йерусалим, Моузес. Под неговата юрисдикция, не под моята. Не бива да се месея.

— Но го направи с онзи луд убиец на Христос!

— Въпросът беше личен. Не съм разследвал нищо. А и убийствата са рядкост в моя район, Моузес. Особено екзотичните. Аз разкривам убийства в романите. Тук става дума за реалността.

— Добре, но няма да се откажа толкова лесно. Ще продължа да ровя.

— Хубаво. Направи го. Такива неща ти се удават, Моузес.

— Какво ти става, Мерал?

— Защо?

— Лицето ти! Погледни се само! Никога не съм виждал по-нешаствна физиономия. — Майо се изправи. — Това е проблемът с докторите в наши дни — заяви той. — Влизаш в кабинета им за преглед и те започват да прелистват резултати от кръвни изследвания, вместо да погледнат лицето ти, където често е изписано всичко. Много често — добави той. — Ела.

— Къде?

— В стаята за прегледи. Искам да проверя някои неща.

— Боя се, че нямам време.

— Тогава намери!

Двайсет минути по-късно Мерал закопчаваше ризата си, а Майо сгъваше маншета на апарата за кръвно налягане.

— Здрав си — заяви Майо. — Това депресира ли те? Виж, трябва да започнеш лечение. Непрекъснато ти повтарям да се посъветваш с някого. Направи го, Мерал. Моля те! А и вината, която носиш със себе си... Нали знаеш какво казват пациентите, когато умират за няколко минути, а ние като по чудо успеем да ги върнем към живота? Твърдят, че виждат ярка светлина в края на тунела и че тя им е помогнала да преосмислят живота си и грешките, които са допуснали. Ти преосмисляш тези неща на всеки десет минути!

Когато се върнаха в кабинета, Мерал взе полицейската си барета от закачалката и отиде до бюрото на Майо. Погледна приятеля си от детинство, който седеше, подпрял глава на дланите си.

— Няма да се откажа — закле се лекарят. — Няма.

— Бъди внимателен — предупреди го меко полицаят.

После се обърна и отиде бавно до вратата на кабинета. Преди да излезе в оживения коридор, той отправи един последен, дълъг поглед назад.

9.

- Откъде взе тези неща?
- Кои неща?
- Нали знаеш... Морфинът. Спринцовките.
- Има ли значение?
- Значи си ги откраднал?
- Разпитваш ли ме?
- А, отново се появи ангелската ти усмивка!
- Да сменим старите превръзки. Хайде, изправи се.
- Променил си се.
- Знам.
- Сега е много по-силна.
- Кое?
- Светлината. Онази ужасяваща вътрешна светлина, която носиш със себе си. Сега е по-силна и много по-лоша от преди.
- В какъв смисъл?
- По-болезнена е. Създава усещането за прошка.

10.

— Значи, Шор идва в Израел, умира мистериозно, а ти ни казваш, че не е изпълнявал мисия? Той е човек, който винаги пътува, прави проучвания и държи речи. Идеалното момче за секретни поръчки и доставки. Стига глупости, ние знаем всичко това. Въпросът е какво е доставил тук.

Намираха се в кабинета на Моше Зуи, четирийсет и три годишния следовател от Шин Бет, израелската служба за вътрешна сигурност. Комплексът, който се състоеше от петдесет и два офиса, беше елегантно скрит зад една-единствена бронирана врата на втория етаж на сграда в Тел Авив. В нея се помещаваха закусвални за бързо хранене и магазини, предлагащи всякакви стоки и услуги от поправка на очила до дамски облекла. На една табела до вратата на службата се виждаше безличният надпис „Най-добрите продукти“.

— Хайде, хайде — продължи Зуи. — Знаем, че си бил в болничната му стая. Признай си! Все още сме приятели, нали? Какъв е проблемът?

Зуи говореше на Уилям Сандълс, високопоставен агент на ЦРУ, който работеше под прикритието на аташе в американското посолство. Той седеше на стол пред бюрото на Зуи. Бивш полковник от армията, служил години наред в Япония, Сандълс беше висок и леко пълен. Обичаше ленени сини костюми, имаше късо подстригана руса коса, луничаво лице и малък чип нос, който му придаваше така желанния вид на невинно момче. Но закачливият пламък в очите му винаги разваляше това впечатление. Той вдигна разтворените си длани към Зуи.

— Какво мога да кажа?

— Много неща. Но не искаш.

Зуи се обърна и срещна погледа на другия агент от Шин Бет в стаята, Лод Еверт. Той седеше с гръб към стената и скръстени ръце. Зуи вдигна многозначително вежди. Еверт кимна и Зуи отново насочи вниманието си към Сандълс.

— Добре, всъщност *знаем* каква е била мисията му — призна той. — Носел е строго секретна информация, а вие не сте искали да рискувате да я засекат или да бъде разкрита от някоя къртица. Затова Шор е трябвало да я предаде лично на вашия посланик.

— Значи знаете. Каква изненада!

— Правим всичко по силите си. И така, какво се е канел да му разкрие Шор? Заплаха за предстоящо нападение или информация, която би могла да срути държавата? Сведения, че нашата министър-председателка Голда Меир си боядисва косата?

— Виж, каквото и да е било, никой не знае освен Шор. Дори ние.

— В какъв *цвет* я боядисва?

— О, стига!

Зуи погледна безизразно Лод, след което отново се обърна към Сандълс. С върховете на пръстите си той бавно отвори кутия швейцарски шоколадови бонбони и я поднесе пред лицето му.

— Ето. Занеси три-четири в посолството. Изяж ги по пътя, ако искаш. После се върни при нас.

Сандълс посегна към кутията.

— Да се върна?

— Да, веднага. Бонбоните са инжектирани със серум на истината.

Сандълс отдръпна ръка.

11.

В неделя сутринта Мерал се качи на раздрънкания стар автобус за Рамала, където в католическото гробище, далеч от шумните пазари, остави цветя на гробовете на своите родители, на жена си и сина си. По-рано бе превалял дъжд и бе навлажнил още повече земята, надгробните камъни и въздуха на това място, което така беше подгизнало от усещането за загуба, че земята изглеждаше по-мъртва от сърцата под нея. *Дали виждат, че съм тук сега?*, залита се Мерал. Нямаше представа. Знаеше само, че е трябвало да отиде. По-късно се отби в лепрозариума, за да посети директорката, сестра Елена Карина. Някога тя му бе преподавала в местното католическо училище. Пиха чай и потънаха в спомени. Мълчаха дълго, но това беше нормално.

— Запази ли вярата, Питър?

— Да. Какво друго ни остава?

Знаеше, че тези думи ще ѝ доставят удоволствие.

Малко преди да си тръгне, Мерал попита за прокажената жена, която бе възвърнала зрението си.

— О, Рийма ли? — отвърна монахинята и леко наклони глава. В очите ѝ се появи тъга, но и нещо друго, което Мерал не можеше да определи, макар и да беше сигурен, че го е виждал преди. И то съвсем наскоро. Но не помнеше къде. — Тя почина преди няколко дни, Питър.

— Наистина ли? Колко тъжно.

— Не, не е тъжно. Беше щастлива.

След като се върна в Йерусалим, Мерал отиде във „Фуад“, любимото му кафене в християнския квартал. При хубаво време сядаше отвън на тротоара, точно срещу масивната врата на Църквата на Божи гроб. Каменната постройка от края на четвърти век се издигаше на мястото на разпятието и гроба на Христос. Всеки ден в четири и половина сутринта и на залез-слънце двама мъже от две различни мюсюлмански фамилии — Юдех и Нусейбех — изпълняваха ритуала по отключване и заключване на църквата. Членовете на фамилията Юдех били назначени от султан Саладин за „пазачи на ключа“, а по-късно Нусейбех станали техни помощници. В точно

определено време всяка сутрин и вечер мъжът от клана Нусейбех занасяше двайсетсантиметровия ключ на човека от Юдех, който се качваше на стълба, за да отключи или заключи вратата.

Понякога Мерал присъстваше на ритуала, след който Нусейбех и Юдех често сядаха при него и пиеха кафе. Двамата сияеха в присъствието му. Добрият Мерал. Защитника. Не можеше да им каже, че с идването си го прекъсват. Той беше тук не за да пие кафе, а за да съзерцава гроба на Христос, докато проверяваше фактите около възкресението, сякаш водеше най-методично полицейско разследване. Нямаше значение, че никога не откриваше нови идеи, хипотези или факти. Мерал се нуждаеше единствено от комфорта на старите — достоверната съдържаност на обясненията в евангелията, дотолкова лишени от драматизъм и фанфари, все едно истинността на изложените факти не се подлагаше на съмнение и не беше необходима каквато и да е търговска реклама. Виденията никога не идваха нощем, а на дневна светлина. А идеята за възкръсналия Месия — още повече за Месията, който катастрофално се е провалил — бе нечувана в еврейската традиция от онова време. Мерал отпи от кафето и се вгледа в църквата, докато мислено си повтаряше любимия въображаем разпит: *„И така, свети Павле, ще повториш ли какво каза на тълпата, събрала се в подножието на хълма?“* *„Е, добре, казах им, че около петстотин души са видели възкръсналия Христос и повечето от тях са още живи.“* *„Някои от хората, които са го видели, бяха ли сред тълпата в деня на твоята проповед?“* *„Не знам. Може би да, може би не. Много вероятно е. Повечето вярващи бяха ревностни юноши. Сигурно са дошли. Ако не, съвсем скоро са научили за всичко.“* *„Не се ли страхуваше, че ще те убият с камъни, задето лъжеш?“* *„Никой не се страхуваше.“*

— Умът ти е на друго място, братко Мерал.

— Извинете ме.

— За какво мислиш? Изглежда, ти причинява много болка.

— Не, братко мой. Дава ми утеха и надежда.

— Бог да бъде с теб, тогава. Ще те оставим насаме с мислите ти.

Същата вечер храната в пансиона беше превъзходна: телешко по френска рецепта с печени картофи и грах. Но на масата на Мерал нямаше свещеници. Едва наполовина пълна, трапезарията беше потиха от обичайното. По-късно Мерал взе автобуса за Западен

Йерусалим, където в едно кино даваха американския уестърн „Шейн“ със субтитри на иврит и арабски. Мерал го харесваше заради саможертвата в края. По някакъв начин тя му напомняше за трансценденталността, макар и да не разбираше точно как. Не беше сигурен дали подобни саможертви се правят в реалния живот. Онова, което на пръв поглед изглеждаше като отражение на любовта, създава световите според К. С. Луис, всъщност не беше чак толкова безкористно, колкото се предполагаше. Може би съществуваша такива неща, но Мерал знаеше за тях от книгите, филмите и новините. Те отсъстваха в реалния живот. Поне в неговия. Съзнаваше единствено, че необходимостта да попадне на такъв случай гореше като студен, тъмен огън в душата му. Не излъчваше светлина и топлина, но въпреки това не можеше да бъде изгасен, подобно на звездите на небето.

— *Шейн, върни се!*

Този вик разкъса сърцето му.

След като се прибра в пансиона, Мерал зачете поредния роман за Еркюл Поаро. Накрая си легна малко след десет. В 23:32 ч. на рецепцията се получи спешно обаждане. Човек от Църквата на Божи гроб настоятелно искаше да говори с Мерал. Този път Пейшънс почука силно на вратата му. Върху надгробната плоча на Христос били открито мъртвото тяло на мъж с костюм и вратовръзка. Лицето му било обезобразено от изгаряния. Няколко видима причина за смъртта. Липсвало предсмъртно писмо, както и лични документи с изключение на международната шофьорска книжка в портфейла на мъртвия. В джоба на сакото му бил намерен надписан пощенски плик с марка. Имената върху писмото и шофьорската книжка съвпадали.

Йозеф Темеску.

12.

Отведени там от пощенския плик, адресиран до Темеску, сержант Мерал и ефрейтор Иса Зананири влязоха в апартамента в Йерусалимските хълмове, нает от покойния няколко седмици преди смъртта му. Апартаментът беше мрачен и оскъдно обзаведен, така че, след като го обходиха набързо, двамата полицаи се заеха да претърсят педантично всички шкафове и чекмеджета. Намериха много любопитни предмети и ги прибраха в пликове за веществени доказателства. Вместо обаче да внесат яснота и да дадат необходимите отговори, предметите объркаха нормалния ум със своята странност. Сред тях имаше молив за очи, руж и сребриста кутийка с бяла боя за лице. Открояваха се също три оранжеви топки за жонглиране.

И къдрава червена перука на клоун.

13.

РАЗГОВОР С ГЛ. СЕРЖАНТ ПИТЪР ВИНСЪНТ МЕРАЛ НА 21 МАРТ 1974 Г. В ЦЕНТРАЛАТА
НА ИЗРАЕЛСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ, ТЕЛ АВИВ

Присъстват: Чарлс Бел и Уилям Сандълс от американското посолство; Моше Зуи, израелско разузнаване.

Стенограф: Дебора Пелц.

Зуи: Добро утро, сержант Мерал. Радвам се да ви видя. Съжалявам, че всички закъсняхме. Виждам, че са ви сервирали кафе.

Мерал: Да.

Зуи: Чух отлични неща за вас.

Мерал: Сигурен съм, че не са заслужени.

Зуи: Познавате ли Бил Сандълс?

Мерал: Не мисля. За кого работите?

Сандълс: Ние сме аташета в американското посолство.

Зуи: Същото казва и на мен. Пълни глупости. Той е от ЦРУ. Както и приятелчето му Чарли Бел. Мислят си, че е смешно. Вижте как се хият. Като деца пред шкаф, пълен с играчки.

Сандълс: Радвам се, че се срещаме, сержант.

Бел: Добро утро, сержант Мерал.

Мерал: Да, добро утро на двама ви.

Зуи: Още кафе, сержант?

Мерал: Не, благодаря.

Зуи: Момичето, което го прави обикновено, е в болнични.

Мерал: Жалко.

Зуи: Да, напълно сте прав. И така, искам да подчертая, че това не е разпит. Нашите американски

приятели пожелаха да чуят някои неща направо от вас и евентуално да ви зададат допълнителни въпроси. Съгласен ли сте?

МЕРАЛ: Да, ще отговоря с удоволствие. Но защо?

Зуи: Нямаат ни доверие.

САНДЪЛС: Стига, Зуи! Просто трябва да сме напълно сигурни.

МЕРАЛ: За какво?

Зуи: Докладът ви за трупа от Божи гроб повдига един въпрос, за който едва ли сте в течение. Затова господата искат да ни разкажете всичко още веднъж. Докато говорите, може да ви хрумне нещо друго, което сте пропуснали да споменете в доклада или което не сте сметнали за важно, но би могло да се окаже от огромно значение за нас. И така, наясно ли сме вече?

МЕРАЛ: Да. Ще ми обясните ли само какво означават последните ви думи? Казахте „от огромно значение“.

Зуи: Е, може би преувеличих малко. Сигурен ли сте, че не искате още кафе?

МЕРАЛ: Абсолютно.

Зуи: Разбирам. Ние прочетохме доклада ви за инцидента на улица „Ремле“ и смятаме, че всичко е отразено доста добре. Много добре. Да преминем направо към тялото от Божи гроб, първоначално идентифицирано като Йозеф Темеску.

МЕРАЛ: Първоначално?

Зуи: Нещата се променят. Доколкото знаем, са ви събудили, защото някой от църквата се е обадил в пансиона, а не в управлението или на бърза помощ. Така ли е?

МЕРАЛ: Не. Обадили са се и на бърза помощ. Веднага след като са потърсили мен. Но иначе сте прав. Първо звъннаха на мен. Беше Уаджих. Уаджих Нусейбех от фамилията с ключа.

САНДЪЛС: Какъв ключ?

МЕРАЛ: Ключът, с който отключват и заключват Църквата на Божи гроб.

Сандълс: Той ли е намерил трупа? Уаджих?

Мерал: Да. Всъщност не. Намерил го е един от гръцките православни монаси. От полунощ до зори там има служби. Католиците францисканци започват с латинската меса. Латините, арменците, коптите и гръцките православни свещеници се грижат лампите и свещите вътре да светят и поддържат чистота. Въпросната вечер е било ред на гърците и онзи монах отишъл да провери дали всичко е наред към дванайсет без четвърт. След месата францисканците подготвяли процесия в гробницата и...

Сандълс: Но там е ужасно тясно за такова нещо, нали? Извинете, че ви прекъсвам. Побират се десет, максимум дванайсет души?

Мерал: Изглежда, се справят. Влизат и излизат в една колона.

Зуи: Сигурен ли сте, че монахът е отишъл там, а не някой друг? В доклада пише, че... О, не, съжалявам. Грешката е моя. *Наистина* е бил монах. Анастасиос Скорпус. Продължавайте, сержант. Извинете за прекъсването.

Мерал: Няма проблем. И така, монахът видял трупа и надал силен вик. Не можел да разбере дали мъжът е жив или мъртъв. Страхувал се, че ще се нахвърли върху него като във филм на ужасите, и избягал, без да спира да крещи. Събудил Уаджих, а когато той отишъл и установил, че мъжът е умрял, се обадил в „Каса Нова“.

Зуи (ОБРЪЩА СЕ И ПОГЛЕЖДА АМЕРИКАНЦИТЕ): Да, те ви вярват.

Сандълс: Престани да ни дразниш.

Зуи: Не се сдържам. Продължавайте, сержант Мерал. Казахте, че ви се е обадил. Какво стана после?

Мерал: Може ли да се върнем на нещо друго?

Зуи: Какво?

Мерал: Ами... споменахте за някаква промяна в самоличността на Темеску. Не ми излиза от ума.

Зуи: Разбирам, но не е необходимо да знаете. Поне засега. Моля, продължете нататък. Обадил ви се е Уаджих.

И после?

МЕРАЛ: Позвъних в управлението и поисках екип криминолози, след което хукнах към църквата. Отне ми само шест минути — много близо е до „Каса Нова“, където живея. Там ме очакваха и вече бяха отключили вратата. Вътре цареше пълен хаос. Монаси и свещеници от всички секти размахваха недоумяващо ръце във въздуха, изпълнени със страх и объркване. Дали трупът върху надгробната плоча имаше някакъв смисъл? Трябваше ли да го махнат, или да продължат службите си, докато той лежи там? Един руски копт беше метнал отгоре му бял чаршаф, а главният арменски свещеник смяташе, че мъртвият е „нетленен“ и може да го оставят като постоянен експонат. Предложението му едва не предизвика сбиване. След това монасите от Гръцката православна църква започнаха да обсъждат на висок глас, че трупът сигурно е знак от Бога, който ще бъде използван от членовете на сектата, канещи се да влязат в църквата, за да извършат някаква мерзост. Както казах, беше пълна лудница. Единствено мъртвият изглеждаше спокоен. Дори блажен. Носеше костюм и вратовръзка, а на ревера му имаше розово цвете, сякаш беше изложен в моргата, за да го видят близките и приятелите му. Ръцете му бяха скръстени на гърдите, както на мъртвите светци. Ще позволите ли да попитам какво точно е причинило смъртта му?

Зуи: Още не сме съвсем наясно, сержант. В момента се прави втора аутопсия. Първата откри рак на панкреаса. Неизлечим.

МЕРАЛ: От това ли е умрял?

Зуи: В момента проучваме друга причина.

МЕРАЛ: Значи е бил убит?

Зуи: Убийство или самоубийство, не се знае. Нека продължим, сержант. Докъде бяхме стигнали? В джобовете на трупа сте намерили нещо, което ви е отвело в обзаведения апартамент в Йерусалимските хълмове. Бил е нает от Темеску преди... около три седмици?

МЕРАЛ: Нещо такова.

САНДЪЛС: Сам ли влязохте там, сержант?

МЕРАЛ: Не. С мен беше ефрейтор Зананири.

САНДЪЛС: Значи има свидетел.

МЕРАЛ: Свидетел ли? На какво?

Зуи: На факта, че сте заварили там онова, което казвате, че сте заварили. Сандълс си мисли, че ние тук седим, ядем *маца* по цял ден и измисляме нови начини да подправим доказателствата, само и само да влудим още повече американците.

САНДЪЛС: Моше, ти определено си способен на такова нещо.

Зуи: Сержант Мерал? Ще продължите ли с историята, на която има *свидетел*?

МЕРАЛ: Портиерът ни въведе в апартамента. Беше малък, с две стаи, кухненски бокс и баня. Много мрачен. Вътре имаше някакви стари мебели. Както и да е, направихме щателен оглед. В гардероба почти нямаше дрехи — само сако, риза и чифт панталони. Липсваха етикети. Всичките бяха изрязани. Вещите бяха покрити с прах. Както обаче знаете, открихме някои интересни неща. Най-вече паспортите и личните карти.

Зуи: Също топки за жонглиране и реквизит на цирков клоун.

МЕРАЛ: Те представляват ли интерес?

БЕЛ (към САНДЪЛС): Точно така! Браво на момчето!

МЕРАЛ: Имам чувството, че пропускам нещо.

Зуи: Не. Да продължаваме.

МЕРАЛ: Да, разбира се. Започнахме да чукаме по вратите на съседите и да ги разпитваме за Темеску. Нямаше много други апартаменти. Сградата е на четири етажа. Някои от обитателите не си бяха у дома, а останалите не можаха да кажат кой знае какво. Всъщност изобщо не ни помогнаха. Всички твърдяха, че са го виждали само един път, когато се нанасял. После дори не са го чували — никакви звуци от течаща вода, стъпки или радио. Нищо. Малко преди да си тръгнем обаче, една хубава млада жена, живееща срещу Темеску, се прибра у дома. Каза ни, че е

чула някой да влиза в апартамента на Темеску в деня, когато беше намерен трупът му в църквата. Според жената човекът останал вътре само няколко минути. През това време ѝ се сторило, че чува отваряне и затваряне на шкаф, а после и на чекмедже. Малко по-късно го чула как излиза.

Сандълс: Но не го е видяла?

Мерал: Не. Но има нещо странно...

Зуи: Да?

Мерал: Изглежда, същото се е повторило много късно през нощта. Някой влязъл за кратко в апартамента. Съседката чула как се отваря и затваря чекмедже. После човекът си тръгнал.

Зуи: Само едно чекмедже ли?

Мерал: Само едно. По това време Темеску е бил мъртъв. Кой тогава е бил в апартамента?

Сандълс: И този път ли не е видяла кой влиза?

Мерал: Била е в леглото. Не е сигурна дали изобщо е бил мъж.

Зуи: Как е разположена спалнята ѝ? Наистина ли е убедена, че звуците са идвали от апартамента на Темеску?

Мерал: Не, спалнята ѝ е малко по-отдалечена. Самата тя твърди, че не е сигурна.

Зуи: Да продължим. Споменавате мимоходом (*поглежда бележките си*) една жена, която също живее в квартала. Медицинска сестра на име Самия...

Мерал: Да, Самия Марун. Познаваме се. Приятелка е на мой приятел. Вървяла по улицата, когато ни видяла да влизаме в сградата. Когато излязохме, стоеше до патрулната кола. Поздрави ни, а после попита какво става. Тя е доста любопитна.

Бел: Тоест клюкарка, сержант?

Мерал: Не, не! Ни най-малко! Всъщност е много мила. Показах ѝ шофьорската книжка със снимката на Темеску и я попитах дали го е виждала. Тя примижа, като че ли не различаваше ясно образа. Снимката наистина е размита. Самия продължи да я изучава, а после придоби разтревожен вид. Погледна ме и отвори уста, за да

отговори, но така и не го направи. Просто застина и бързо затвори уста. Все още гледаше разтревожено, а очите ѝ като че ли ме проучваха. Накрая ми зададе въпрос. Тя...

Сандълс: Един момент. Извинете. Това е едно от нещата, за които трябва да сме абсолютно сигурни. Моля, повторете дума по дума какво ви е казала, сержант. Поне доколкото си спомняте сега.

Мерал: Самия каза: „Свързано ли е с убийство или нещо подобно? Някакво наистина сериозно престъпление?“

Зуи: Точно така е записано и в доклада ви. Моля, продължете.

Мерал: Отвърнах, че е напълно възможно. И тогава тя отговори на въпроса ми. Не, не го била виждала. После предложи да се срещнем на питие или кафе същата вечер. Това го няма в доклада.

Зуи: Така е. Излизате ли с нея?

Мерал: Не. Никога не сме били приятели. Но понякога тя иска да се срещаме по един или друг повод.

Зуи: Въпросната вечер срещнахте ли се?

Мерал: Не. Не отдадох особено значение на поканата ѝ.

Зуи: Какво мислите, че ѝ е минало през главата, сержант?

Мерал: Не съм сигурен. Подозирам обаче, че е виждала Темеску.

Зуи: Защо би излъгала?

Мерал: Ами... може да е от онези хора, които просто не желаят да се замесват.

Зуи: Така ли мислите наистина?

Мерал: Всъщност не. Съдейки по маниера и поведението ѝ — както казах, не я познавам добре, — подозирам, че прикрива някого.

Зуи: Ясно. Научихме, че в писмения ви доклад има лек пропуск.

Мерал: Така ли?

Сандълс: Никой от църквата ли не си спомня да е видял мъртвият да влиза при гроба? Не искам да кажа, че това е напълно изключено, но ми се струва смахнато някой да внесе там труп. Човек от църквата би трябвало винаги да стои до входа. Не е ли така? Служител, който да проверява за откачалки с бомби и да следи да не влизат прекалено много хора едновременно.

Мерал: Да, има такъв човек. Всъщност са трима. Работят на смени от по осем часа.

Сандълс: Не е ли нужно да бъдат разпитани? Те могат да потвърдят, че трупят не е бил занесен там. Ще ни кажат дали мъртвият е отишъл в църквата сам или с някой друг.

Мерал: Напълно сте прав. Но вече разпитах двама от тях и никой не си спомня Темеску да е влизал при гроба. Преди да стигна до категорично заключение, исках да говоря и с третия, Тарик Малуф, но той е на гости при близките си в Аман. Връща се днес и ще бъде на смяна довечера. Ще го разпитам и ако е видял нещо съществено, незабавно ще го опиша в допълнителен доклад.

Зуи: Да, бихме искали да ни държите в течение.

Мерал: С удоволствие.

Зуи: Бил? Чарли? Нещо друго? Добре, Дебора, това е всичко. Можеш да си вървиш. Вие също, сержант Мерал. Благодаря ви за помощта. И за търпението. Ще поддържаме връзка.

Мерал: Само още един въпрос. Ще позволите ли?

Зуи: Разбира се. Кажете.

Мерал: Споменахте, че проучвате друга причина за смъртта на Темеску освен рака. Ще ми кажете ли каква е тя?

Зуи: Не. Засега.

Мерал: Още не знаете, така ли?

Зуи: Напротив, но не можем да повярваме.

(Разговорът приключва в 11:06 ч.)

14.

От вътрешността на Божи гроб долитаха приглушени гласове и достигаха до ушите на двамата полицаи, които крачеха бавно отпред с наведени глави. Тихите им стъпки отекваха меко в ромбоидните плочи от розов и черен мрамор, които отразяваха светлините на гигантски свещи. Наоколо се носеха аромат на восък и тамян и шепотът на милиони горещи молитви. Мерал бе излязъл от пансиона в десет и петнайсет, за да не попречи на началото на нощните служби. Бе тръгнал бързо по тясната улица, която някога бе треперила от римските доспехи и ужасяващия тропот на маршируващи войници. Сега се чуваха само едва доловими звуци — жуженето на въртяща се телевизионна антена, тихото потропване на пръсти върху гофрирана ламарина, докато общинските пазачи проверяваха кепенците на магазините, и радостната песен на пекаря. Както винаги, малко преди вечеря той бе изпекъл безплатно хляба на бедните.

— Той беше ли тук? Влезе ли при гроба?

Мерал разпитваше Тарик, третия пазач, който охраняваше пространството около тях — четириъгълна мраморна стая, изсечена в скалата. Широка метър и осемдесет и висока към два и десет, тя представляваше гробницата на Христос. Светлината от свещите и четирийсет и трите лампи от злато и сребро блещукаше в тъмните очи на Тарик. Той почесваше брадясалото си лице и се взираше в шофьорската книжка на Темеску.

Накрая я върна на Мерал.

— Да, мисля, че беше тук. Май го видях.

— Имаше ли някой с него?

— Да, струва ми се. Със сигурност. Може би.

— Кое от двете, Тарик?

— Да.

— Какво да?

— Имаше някой с него.

— Мъж или жена?

— Мъж.

— Заедно ли бяха?

— Да. Видях ги как влизат и разговарят. Като че ли спореха.

— Спореха?

— Така мисля. Може би. Не съм сигурен. Жестикулираха. Човекът, който беше с него, все се накланяше напред. Шепнеше. Беше възбуден.

— А мъртвият? Мъжът от снимката?

— Беше спокоен.

— Можеш ли да опишеш другия човек?

— Да. Имаше брада.

— Тарик, погледни ме. Каква работа ще ми свърши подобно описание в Йерусалим?

— Не знам какво очакваш да кажа.

— Искам подробно описание.

— Не си спомням.

— Няма ли да го познаеш, ако го видиш пак?

— Може би да, може би не. Напълно е възможно.

— Имаше ли нещо особено в него?

— Не знам.

— Опитай, Тарик.

— Добре. Може би едно нещо. Изглеждаше тъжен. Видях го да плаче.

— Да плаче ли?

— Да. Малко.

— По кое време се случи това?

— Не знам точно. В края на деня. Последните посетители прииждаха в гробницата.

— Двамата заедно ли влязоха?

— Възможно е.

— Възможно?

— Да... може би.

— А мъжът с брадата? Видя ли го да излиза?

— Не знам. Някой ме извика до входната врата.

— Кой?

— Един продавач на фалафел.

Мерал проследи как Тарик се отдалечава. После се наведе и мина през ниския сводест вход. Влезе и се загледа замислено в погребалното

ложе. Намираше се на около шейсет сантиметра от пода, а грубият камък отдавна бе покрит с мраморна плоча в розово и бяло. Тя беше гладка и леко затоплена от множеството свещи и лампи, поставени отстрани като светещи стражи. Мерал си спомни за трупа на Темеску и за озадачаващите документи, които беше намерил в апартамента му. Сред тях имаше пощенски плик с марка, адресиран до Темеску. Почеркът беше неизвестен. Вътре пък имаше писмо, но то не бе предназначено за Темеску, а за някой друг. Поне така подсказваше обръщението. Мерал се бе озадачил и от още шест предмета. Пет бяха паспорти — италиански, британски, шведски, камбоджански и американски. Бяха издадени на различни имена, но сред тях не фигурираше това на Темеску. Всичките съдържаха снимки на мъж, който приличаше на него, но не отговаряше на образа от шофьорската книжка. На всяка снимка мъжът изглеждаше по нов начин. Различаваха се дължината и цветът на косата му, както и цветът на очите и кожата, особено на камбоджанския паспорт. Дори дебелината на веждите и релефът на скулите не бяха еднакви. Освен това изразът на лицето от всяка снимка беше толкова уникален, че в някои моменти се създаваше впечатлението за свършено друга личност. Мерал заключи, че последното важи с особена сила за шестия документ — избеляла албанска лична карта на мъж на име Селча Дечани.

15.

Зуи погледна мрачно към Сандълс, който седеше до Бел на канапето от камилска кожа.

— И какво е правел там? — попита настоятелно Зуи.

Сандълс вдигна безпомощно ръце и поклати глава.

— Не знаем.

— Не знаете? Говорим за най-опасния убиец в историята на вашето управление, а вие нямате понятие защо е тук?

— Виж, изгубихме връзка с него преди години.

— О, стига!

— Наистина, Моше! Той се оттегли! Изчезна!

— Глупости! Призраците не се пенсионираат. Просто сменят едно прикритие с друго. Пристигнал е в страната с фалшив паспорт. А решетката за животни на джипа, Бил? Това пък какво означава? Че е смятал да работи в кибуц ли? Стига! Дошъл е, за да изпълни мисия. Искам да знам каква е тя.

— Моше, кълна се, дори не подозирахме, че е тук!

— Да извадя ли отново бонбоните със серума на истината? По-добре внимавай. Могат да унищожат кариерата ви. Човек лесно се пристрастява към тях.

— Благодарим за кафето.

Тази нощ Зуи се прибра в малкия си апартамент близо до брега на морето в Тел Авив. Там живееше с двете си деца и съпругата си, известна в града с това, че е успяла да надхитри смъртта в Аушвиц. Когато приемал колона обречени затворници в газовата камера, надзирателят се вгледал в лицето ѝ и казал на другия, който я довел: „Не, не! Махни я от тук! Махни я! Ужасно прилича на дъщеря ми!“

— Как мина денят ти? Нещо интересно? — попита тя, щом Зуи влезе в кухнята.

Зуи сви рамене и поклати глава. Съблече сакото си и го остави на облегалката на един стол край масата.

— Нищо особено. Както всеки друг ден.

— И при мен. Боже! Нуждаем се от малко вълнение в живота си.

Зуи се обърна и разучи ироничната ѝ усмивка.
После отиде при нея и прегърна душата ѝ.
— *Tu* си вълнението в живота ми — каза ѝ той.
Животът пък беше нейното вълнение.
Съвсем скоро щеше да има достатъчно от него за всички.

16.

Майо стоеше зад бюрото, долепил телефонната слушалка до ухото си. Погледна часовника си. Закъсняваше за среща.

— Твоята икономка ли? — повтори той.

— Да.

— На каква възраст е?

— Важно ли е?

— Да.

— Прехвърлила е четирийсетте.

— Има ли отоци по краката и глезените? Запушване на носа?

— Да. Забелязах и двете. А по лицето ѝ се виждат малки бели петънца. Прилича ли ти на онова, Майо?

— Някакво изтръпване? Загуба на чувствителност в пръстите на ръцете и краката?

— Не знам. Ще я попитам. Обаждам се от външен телефон, до пощата. Много се тревожа, Майо! Жената е наистина зле.

— Няма ли местен лекар, който да я прегледа?

— Не, не и като теб. Не им вярвам.

— Не можеш ли да я доведеш тук? Трябва да ѝ направим изследвания.

— Щях да я доведа, но тя се чувства адски зле, Майо. Ще съм ти много благодарен, ако дойдеш. Моля те. Между другото не бива да казваш на никого. Болестта е лечима в наши дни, но когато се разчуе, че е проказа, ще си имаме неприятности. Можеш ли да тръгнеш веднага? Няма да ти отнеме много време. Ще ѝ вземеш кръв или каквото трябва на място. После ще направиш изследванията в болницата. Става ли?

— Да, предполагам.

— Значи ще дойдеш?

— Е, добре, но не днес. Твърде късно е. Утре сутринта.

— Благословен да си. Между другото ще ти дам нещо, което да занесеш у дома. Дръвчетата в нашия двор са отрупани с плодове. Кълна се, че са прекрасни.

- Какви плодове?
- Няма значение. Ще бъде изненада.
- Колко мило.
- Това е най-малкото, което мога да направя за теб. Най-малкото.

17.

Уилям Сандълс въведе инспектор Зуи в една стая на втория етаж на американското посолство в Тел Авив. После му показа стола в края на полираната заседателна маса и остави пред мястото му папка с печат „Строго секретно“.

— Разбира се, трябваше да скрием някои неща — каза Сандълс. — Добре де, доста неща. Когато прочетеш материалите, ще видиш, че не знаем каквото и да било за негова мисия тук или някъде другаде през последните три години. И без бележки, ясно ли е? Няма да са ти нужни. Дай знак, щом свършиш, и ще поговорим.

Той посочи един бутон отстрани на масата.

— Ето го звънеца.

— Къде е Бел?

— Зает е. Може да дойде по-късно. Между другото искаме да транспортираме трупа до Вашингтон. Нужна е още една аутопсия.

— Добре. Няма проблем. Разбира се.

Зуи проследи с поглед Сандълс, който се отдалечи тихо по кафявия вълнен килим, отвори вратата и безшумно я затвори зад гърба си. Бяха изминали четири дни от окончателното заключение на аутопсията.

Името, изписано върху визитката на смъртта, споходила мъжа от Божи гроб, несъмнено беше „белодробен оток“, предизвикан от отровата на скорпиона Омдурман. Той се срещаше в изобилие в израелската пустиня и бе известен още с името „Дебнеща смърт“. Освен това химическият анализ беше показал големи количества хлоралхидрат — приспивателно, което заедно с отровата може да предизвика смърт за по-малко от час и половина. Откриха и остатъчни следи от морфин, с което се обясняваха множеството белези от инжекции по ръцете и краката на мъртвеца. Вероятно бе вземал морфин заради болките от изгарянията и рака. Никой не беше напълно сигурен дали става дума за убийство или самоубийство.

Ставаше ясно, че името на мъжа не е Йозеф Темеску. Пораженията върху лицето му вследствие на изгарянията трета степен

правеха опитите за сравнение със снимките безполезни. Макар че изгарянията на ръката не позволяваха да се свалят пълни пръстови отпечатъци, последното всъщност се оказа излишно. Управлението, за което беше работил покойният, не пазеше негови отпечатъци или снимки в архива си. Така се избягваше рискът някоя къртица да ги открадне и по този начин да се компрометират най-ценните им агенти. Други неща обаче помогнаха за установяване на самоличността му — белегът от трахеотомия, множеството паспорти, които притежаваше, грубите коронки в устата му, поставени отвъд Желязната завеса, както и краткото безобидно писмо, което бе открито във вътрешния джоб на сакото му. Започваше с думите „Скъпи Пол“. Но най-неоспоримото доказателство се оказа протритата лична карта от страната, където покойният беше изпълнил две мисии.

Съществуваше и друго доказателство. Поради изгарянията по лицето на мъртвия то не беше съвсем красноречиво, но ако се разгледаше заедно с всички други улики, отхвърляше всякакви съмнения. Агентът на Шин Бет, Хиям Дов, бе завел един бивш британски шпионин в моргата, където държаха трупа. В несъмнено повлияните от алкохола брътвежи той беше споменал името на тайнствения мъртвец. При това недискретно бе обявил, че е работил с него при изпълнението на „ужасяващо опасна мисия“ в някогашна, окупирана от нацистите Полша.

— Познавате ли този човек? — попита го Дов.

— Не знам — отговори Скоуби. — Мисля, че не. Не, вероятно не.

— А паспортните снимки? Някога виждали ли сте това лице?

— Искате да кажете „тези лица“.

— Не. Това е един и същ човек.

— О, да. Сега забелязвам. Наистина. Добре, нека погледна.

Скоуби разучи снимките.

— Не, не. Не ми говорят нищо. Много съжалявам.

— Погледнете пак трупа.

— Изгарянията не ми помагат особено. Вижте само ръцете! Боже мой! Огънят ли е унищожил ноктите му?!

— Разгледайте по-внимателно лицето, ако обичате.

— Да, да. Добре.

— Познато ли ви е?

— Бегло. Да, донякъде, като стана дума...

Дов му каза някакво име.

— Не, никога не съм познавал такъв човек.

Дов му даде второ.

— Не.

И трето.

— Моля? Какво казахте? О, Боже! Ами да! *Разбира се!* Това е *той!* *Определено* е той! Господи, какво става с мозъка ми? Изглежда съм обърнал прекалено много чашки. Значи най-накрая са му видели сметката? Жалко. Беше смел тип.

Скоуби току-що бе потвърдил, че мъртвецът, когото първоначално бяха смятали за Йозеф Темеску, всъщност е американски таен агент. В някои части на света го наричаха „легендарен“, а в други — „агент от ада“.

Пол Димитър.

Зуи погледна скептично палката. Още не му се вярваше. Димитър беше влязъл тайно в страната. Тогава как би могло намеренията му да са невинни? Все пак ставаше дума за непобедим агент със смъртоносна слава. В световната разузнавателна общност упорито витаеше слухът, че лидерът на Виетконг, Хо Ши Мин, не е умрял от инфаркт в леглото си, както твърдяха северновиетнамците, а всъщност е станал жертва на Димитър по време на банкет в Албания. Хо отишъл там, за да се срещне с албански лидери и съветски военни. Агентът под прикритие успял да се внедри в кухненския персонал на хотел „Дажти“ в Тирана и в нощта на банкета втрил смъртоносна, бавнодействаща отрова в стените на дървената купичка със салата, която била сервирана на Хо. Албански тайни агенти присъствали в кухнята и залата през цялата вечеря, но от тях нямало никаква полза. По време на полета към Ханой Хо почувствал леко стомашно неразположение, а шест дни по-късно умрял — събитие, за което северновиетнамците обвинили руснаците. Зуи се чудеше дали на страниците пред себе си ще открие дори косвен намек за въпросната акция, макар и да се съмняваше.

Там наистина не пишеше нищо. За разочарование на Зуи документите в папката не отговаряха на въпроса дали ЦРУ има нещо общо с присъствието на Димитър в Израел. По-голямата част от информацията или липсваше, или беше цензурирана. Не се

отбелязваше и възрастта на Димитър. Зуи клатеше глава и четеше предоставените му данни: действащ офицер от разузнаването през Втората световна война в периода 1941–1945 г., после незабавно привлечен в ЦРУ и назначен в отдел „Тайни операции“; специално обучение (без да се споменава какво), през 1946 г.; различни мисии; служба във Виетнам през шейсетте години, също с неопределен характер. По това време, в самото начало на войната, Димитър получил медицинско обучение, докато бил на борда на шведски кораб за размяна на пленници. Имал таен (и в нарушение на правилника) брак с друга агентка, която по-късно, заедно със свой колега, обучен от Димитър, загинала по време на секретна мисия, ръководена от съпруга ѝ. Това се случило през 1972 г. Димитър изпаднал в дълбока депресия. После, през 1973 г., той завършил втора, много необикновена мисия в Албания. Зуи се намръщи. Следващите две страници бяха изцяло цензурирани и основният текст приключваше. Имаше приложение. То съдържащо окончателния доклад на Димитър за мисията, довела до смъртта на жена му и агент Стивън Райли — професионален убиец, биохимия и експерт по експлозивите.

Жената на Димитър, която била опитен пилот, закарала тримата със самолет до никому неизвестна долина край Доласио — малък град в областта Лос Лагос в Чили, привлякъл множество емигранти от Германия. Целта на агентите била да открият Ерик Клар, немски учен, който изобретил и продал на американското правителство работните чертежи на нова технология, даваща възможност на военните самолети да останат напълно невидими за радарите. После обаче в ЦРУ се получил изцяло потвърден доклад, че Клар предателски е предложил на Съветския съюз контратехнология, която неутрализира „победителя“ на радарите. След като открили Клар в една къща близо до някакви жилищни блокове, агентите убили двамата му бодигардове и го принудили да издаде мястото и комбинацията за сейфа, където Клар пазел всички чертежи и схеми на противодействащото устройство. Жената на Димитър и Райли отишли да ги вземат. Смятали да ги сложат в едното или — ако е необходимо — в двете черни куфарчета, които Райли носел от самото начало. Щели напрано да се качат на самолета. Димитър останал, за да убие Клар, защото чертежите се съхранявали и в неговата глава, която имала склонност към предателство. Той счупил врата му. След това претърсил щателно

къщата, за да се увери, че Клар не е излъгал и че не съществува втори екземпляр на чертежите, в случай че първият се загуби. Димитър не открил нищо и се заел да събира доказателства, че мъжът, когото е убил, наистина е Ерик Клар. Първо увил с лепенка собствения си показалец. После увил друга около показалеца на Клар, натиснал я силно и я махнал. Накрая внимателно я омотал върху своята лепенка, като така прикрил и копирал отпечатъка на Клар. Точно когато Димитър приключил с тази процедура, страховита експлозия разтърсила къщата. Той изтичал на улицата, поне според собствения му доклад, и видял как близкият жилищен блок се срива на земята, обвит в пламъци.

Била сградата, в която Клар съхранявал чертежите.

Чули се викове и писъци, но не от срутения блок. Било невъзможно да има оцелели. Димитър обаче чакал. Измъчвал се и наблюдавал. С цялото си сърце се надявал, че не това е сградата, в която били отишли жена му и Райли. Или че са успели да вземат бързо чертежите и сега търпеливо го чакат при самолета.

Но нещата стояли другояче.

Към доклада бяха прикачени две снимки с изписани в долния край имена. Едната беше на Райли — висок и симпатичен червенокос мъж, а другата на съпругата на Димитър — хубава блондинка с невинно изражение и ослепителна усмивка.

Нямаше снимка на Димитър.

Името на жена му беше Джийн.

Зуи прелисти няколко страници назад, намръщи се и затвори папката. После повика Сандълс, който се появи веднага в стаята с папка в ръка. Седна срещу Зуи с доволна усмивка на лицето.

— Каква е била мисията на Димитър в Албания? — настоя Зуи.
— Класифицирана е.

— Да, информацията е деликатна.

Сандълс вдигна папката, с която беше влязъл, и я подаде на Зуи.

— Ето. Цялата история. Надявах се да получим одобрение още снощи, но то пристигна чак сега. Чети. Мисля, че всичките ти тревоги ще се разсеят.

— Какво одобрение? — попита Зуи. — От кого?

— От Ватикана.

— Моля?

Сандълс отвори една дъвка и я сложи в устата си.

— Всичко е тук — отговори той и посочи папката, а с другата ръка смачка опаковката на дъвката. Стана и добави: — Звънни ми, когато приключиш.

— Добре.

Зуи изчака Сандълс да затвори вратата, след което разгърна папката и зачете нетърпеливо интригуващия доклад в нея. През 1973 г. Ватиканът тайно поиска помощ от ЦРУ във връзка с тежката ситуация в Албания. Подобно нещо се било случило в Мексико в началото на века. Католическите свещеници в Албания били убивани, хвърляни в затвора или депортирани. Когато Ватиканът се опитвал да изпрати в страната епископи, за да ръкоположат нови свещеници, те били залавяни почти веднага. И убивани. Затова от Светия престол помолили ЦРУ да предостави някой от агентите си, способен да избегне ареста и да изпълни мисията. Ако въпросният агент бил роден католик или бил приел вярата по-късно, той щял да бъде ръкоположен временно за епископ. Колкото и да е странно, от ЦРУ откликнали на молбата и изпратили Димитър заради албанския му опит. Той изпълнил мисията, но след като отишъл в Рим, за да докладва за извършеното, неочаквано — и според някои смайващо — напуснал Централното разузнавателно управление. После изчезнал от лицето на Земята. Агентите напразно разпитвали кардинал Виторио Ричи — ментора на Димитър, който го ръкоположил за епископ. Той заявил, че не знае какви са планове на Димитър или къде може да е отишъл. Единствената светлина, която успял да хвърли върху умственото състояние на издирвания, се съдържала в думите, изречени от Димитър след завръщането му от Албания. Той му разказал за някакво „мистично преживяване“, случило се към края на албанската му мисия. Нещо, което го потресло дълбоко, но не бил в състояние да го опише. Заради него повече не можел да убива — импулс, който предусещал от доста време.

„Усещането се появило, след като го покръстихме и ръкоположихме за епископ — споделил Ричи. — Някъде в началото на мисията. Поне така ми каза той. А и смъртта на жена му... Понякога страданието се превръща в мръсен прозорец, през който Божията благодат успява да достигне сърцето. О, да! Сега си спомням и друго,

забележката му, че трябва да открие нещо. Говореше за някаква мисия. Но не от вашите. Не. Не такава. Нещо различно.“

Зуи затвори палката, остави я на масата и повика Сандълс.

— Сега доволен ли си, Моше?

— И да, и не. Мистерията все пак си остава, нали? Той какво прави тук?

— Съгласен съм. Наистина е мистерия.

Зуи размаха палката пред очите му.

— Значи този тип е бил ненормален? — каза той.

— В какъв смисъл?

— Не е можел да изпитва болка например.

— Късметлия.

— Може би не — отбеляза Зуи. — Бел ще дойде ли?

— Не мисля.

— Тогава ще ти задам един въпрос на четири очи, Бил.

— Слушам.

— Чувал ли си слуха, че Димитър е убил Хо Ши Мин?

— Да, така говорят.

— Направил ли го е наистина?

— Не мога да кажа.

— Току-що го стори. Усмиваш се.

— Гледах вратовръзката ти.

— Добре, тогава виж и това.

Зуи измъкна една страница от последната папка на ЦРУ.

— Всичките тези лица от паспортите... Няма и следа от пластични операции. Арабите наричат подобно нещо „малък летен облак“.

— Поне сезонът ми харесва.

— Но всичко е като в облак. Как можем да си го обясним? Да не би да пъха парченца гъба в устата си или да използва подплънки? Или пък инжекции за потъмняване на кожата?

— Вероятно. Но промяната може да се дължи на нещо вътре в него. Беше много особен човек. Направо удивителен.

— Значи си го познавал лично?

— Не, не съм. Или може би е по-правилно да се каже „Кой знае?“

На лицето на Зуи се появи едва забележима усмивка.

— Да, като споменахме за неизвестни неща... — Той взе папката и я показа на Сандълс. — Тук има стотици ненужни подробности като например резултатите му по стрелба и предпочитанията му към класическата музика. Пише дори как на един кораб за размяна на военнопленници някакъв камбоджански цирков артист го научил да жонглира и да се гримира като клоун, за да забавлява мишките в трюма. Но все пак нямаме привилегията да научим възрастта му. Не се споменава дори къде е роден.

— Не знаем това.

— Не *знаете*?

— Не, няма го в папката. В *никая* папка.

— Бил, какъв е този фарс? Говоря сериозно. Да смятам ли, че мъжът е *кацнал* на планетата?

— Казвам ти истината.

— Ще получа ли точки, ако не цитирам Пилат Понтийски? — Зуи отвори папката и започна да прелиства страниците. — О, не, извинявам се. Думите му не са в папката.

Той я стовари звучно върху масата.

— Изливаш цялата тази отрова само защото се засмях на вратовръзката ти?

Зуи се облегна на стола и леко се усмихна.

— Бива си те. Между другото току-що изрече тайната думичка.

— Вратовръзка ли?

— Не. Отрова. Кой, по дяволите, би избрал да умре от отровата на скорпион, Бил? Казват, че болката е кошмарна.

Сандълс сви рамене.

— Знам ли? Чувал съм, че изпитвал огромна вина заради смъртта на жена си.

— Сериозно ли?

— Така твърдят. Или по-скоро „той“. Нашият човек във Ватикана. Ако Димитър не бе нарушил правилото, което забранява на брачни партньори да участват в един и същ екип, тя нямаше да умре. *Схващаш ли?* Нямаше да поеме онази мисия.

— Е, и?

— Може би просто е искал да страда.

— Правиш се на психиатър, а, Сандълс?

— Стига, Моше. *Трябва* да е самоубийство. И без друго е щял да умре. Защо му е на някой да го убива?

— Добър въпрос. Въпреки всичко ще поискам от Националната полиция да остави Мерал да работи по случая. Харесвам го. Допада ми начинът му на мислене. Възможно е Димитър да е бил убит. Ако е така и открием извършителя, вероятно ще разберем каква е била мисията му тук. Където и да е отивал, смъртта винаги го е следвала. Чия обаче?

Сандълс извърна лице и поклати глава.

— Няма да се откажеш толкова лесно — промърмори той.

— Не.

Зуи взе един вестник от бюрото си.

— Предполагам, че си видял проклетото заглавие в „Джерусалем Поуст“ днес. „Мъртвецът от Божи гроб — топ убиец от ЦРУ?“.

Зуи хвърли вестника на бюрото.

— Някаква представа откъде е изтекла информацията, Били-Уили? Кълна се, че ще разбере кой е и ще го пусна на акулите.

— Човекът е покойник, Моше. Стига.

— Стига с какво?

— Единственото, което можеш да направиш сега, е да отвориш капака на ковчегата му.

Последните думи щяха да се окажат пророчески.

18.

Майо погледна недоверчиво свещеника.

— Не говориш сериозно! Изминах целия този път, а тя не е тук?

— Съжалявам, Майо. Наистина. Събудих се и я нямаше. Вероятно се плаши от доктори. Нали ги знаеш младите палестинки. Страхуват се от хора с ножове. Хайде, седни. Може да се върне всяка минута. Кой знае? Ще направя чай.

— Как е излязла, след като е толкова болна?

— Кой знае?

— Защо не ми звънна?

— Тук няма телефон. По принцип се обаждаме от местната поща, но днес линиите бяха прекъснати цял ден. Съжалявам, Майо. Наистина. За бога, поседни малко!

Майо въздъхна и кимна.

— Добре.

Седна до малка дървена маса.

— Защо нямате телефон? — попита той навъсено Муни.

— Изобщо не са прокарали кабели. Трябва да платим за тях сами, а не можем да си го позволим. Ще ни струва цяло състояние. Много по-добре е да дадем парите на бедните.

„На бедните?“, учуди се Майо.

Спомни си големия златен „Ролекс“ на свещеника.

— Добре, ще приготвя чай и ще ти донеса изненадата.

— Изненада?

— Нали ти обещах. Отглеждаме ги отзад.

— Какво отглеждате? — попита Майо.

— Чудесни смокини.

19.

Младият сирийски войник, който бе убил съперника си Христос в болница „Хадаса“, стискаше здраво решетките на прозорчето в килията си. Тъмните му очи бяха изпълнени с молба и благодарност за присъствието на Мерал. След като си бе легнал тази нощ, полицаят не бе могъл да заспи от безпокойство. Мислите му се въртяха единствено около мистерията, свързана с мисията на Димитър. Най-накрая той стана от леглото, облече униформата си и взе такси до „Кфар Шаул“, за да посети младия войник.

— Тук съм, синко. Тук съм. Отнасят ли се добре с теб?

Никакъв отговор. Войникът гледаше втренчено Мерал.

— Дават ли ти книги? Нещо за четене?

По време на престоя му в психиатричното отделение бълнуванията на психопата убиец бяха показали дълбока интелигентност и познания по теология, надхвърлящи далеч възрастта и образованието му. Според психиатрите в „Кфар Шаул“ някои видове мозъчни разстройства изостряха интелигентността на пациентите. Що се отнася до познанията на войника по теология, всички смятаха, че те са придобити от книгите, които непрекъснато четеше в „Хадаса“.

— Е? — настоя Мерал.

Тъжните очи на сирийския войник дори не трепнаха. Той не обели и дума.

— Имам един въпрос — продължи тихо Мерал. — Отговорът е изключително важен за мен. Ще ми направиш голям подарък с него. Много голям. Помниш ли онзи път, когато те уверих, че вече ще бъдеш единственият Христос в града? Пътувахме насам. Тогава ти отвърна: „Не. Има още един.“ Какво искаше да кажеш? Кой е другият?

Отново мълчание. Лудият войник не отместваше поглед.

— Кажи нещо. Каквото и да е — настоя Мерал.

Неочаквано войникът проговори, изричайки тайнствените думи:

— Те искаха да го блъснат надолу, но той мина посред тях и си отиде.

Войникът се отдръпна бавно и легна на един дюшек на пода. Лицето му бе обърнато към стената.

Мерал се втренчи в гърба му.

— Кой е *той*? — попита. Изчака за миг и добави тихо: — Бог да бъде с теб.

После се обърна и се отдалечи, убеден, че няма да получи отговор. Наистина нямаше.

Поне не от войника.

Сестрата на рецепцията наблюдаваше Мерал със скръстени ръце, докато той се подписваше в дневника.

— Съжалявам го — каза тя. — Толкова е млад, а изглежда ужасно наранен.

Сестрата взе дневника и го прибра.

— Наистина се радвам, че има още един посетител — добави тя.

Преди да се обърне, Мерал се втренчи в нея.

— Посещава го и друг човек?

— О, да. Доста често.

— Кой?

— Не помня името. Да погледна ли?

— Да, ако не представлява проблем. Благодаря ви.

Сестрата извади дневника и го отвори. Прелисти го на по-стара дата, спря и спусна показалеца си по страницата.

— Да, ето. Намерих го. Името му е Уилсън.

Изпълнен със смътни догадки, Мерал се върна в „Каса Нова“, където Самия седеше във фоайето до входа. Когато Мерал влезе, тя стана и го изчака да се приближи.

— Самия?! Случило ли се е нещо?

— Не, просто трябва да говоря с теб по много важен въпрос.

— Какво има?

— Не тук — каза тя, като сниши глас. — Навън.

Мерал се обърна и видя Пейшънс, който ги наблюдаваше съсредоточено зад плота на рецепцията. Беше се наклонил напред, подпрял глава на дланите си.

— Ела. Ще се поразходим.

Те излязоха пред пансиона и спряха.

— Кажу ми, Самия. Какво има?

— Нали помниш деня, в който работеше по някакъв случай в моя квартал? Тогава ми показа снимка на един човек и ме попита дали съм го виждала.

— Да, спомням си.

— Е, излъгах.

— Знам.

— Разбрал си? Явно не умея да лъжа.

— Това е хубаво. И сега си дошла, за да ми кажеш истината?

— Виж, не исках да си има неприятности.

— Кой?

— Уилсън. Мисля, че съм го засичала с мъжа от снимката, която ми показва.

Мерал я изглежда изненадано.

— Уилсън?

— Да, Уилсън. Всъщност онзи тип *живя* при него известно време. Понякога се появяваше на прозореца и гледаше навън.

— Самия, снимката е доста неясна. Сигурна ли си?

— Сигурна? Не. Но си мисля, че беше той. Е, хубаво, вече не съм убедена.

Мерал извади бележник и молив от джоба на ризата си.

— Да приемем, че си.

— Добре.

— Колко време?

— Какво?

— Колко време са живели заедно двамата?

— Около два месеца. От януари.

— Дата?

— Към средата на месеца.

— Може ли да е било четиринайсети?

Това беше денят на инцидента на улица „Ремле“.

Самия сви рамене.

— Не знам.

Някой отвори вратата на пансиона и заслиза по стълбите към улицата. Мерал сложи ръка на рамото на сестрата и я подкани да тръгне. Двамата повървяха малко и спряха.

— Продължавай — каза той.

— Когато го виждах на пазара, купуваше два пъти повече продукти от обикновеното. Сецаш се, като за двама. Онези хора на пазара са ужасни между другото. Истински подлеци. Шайка расисти! Но както и да е. Искаш да разбереш къде можеш да намериш Уилсън ли?

— О, аз знам къде — отвърна Мерал. — Работи тук, в „Каса“. — Той вдигна ръка и погледна часовника си. — Но не и толкова късно.

— Ще ти кажа къде обича да прекарва свободното си време.

20.

Мерал мина по тихите тъмни улици и стигна до цветните мигащи светлини на „Клуб 2000“ — долнопробно кафене с видеоигри и флипери, което нощем се пълнеше с шумни и предимно безработни млади мъже. Повечето посетители изглеждаха съмнителни. Уилсън седеше при една такава група. Младежите се смееха и разговаряха въодушевено, но щом видяха Мерал, веднага замлъкнаха.

— Всичко е наред — каза им полицаят. — Дойдох само да изпия едно кафе. Нищо повече.

Те възобновиха разговорите си, но много по-сдържано. Когато срещна погледа на Уилсън, Мерал му се усмихна, вдигна вежди и кимна към масите пред клуба. Уилсън стана и го последва навън. Там нямаше никой. Мерал посочи масата, най-отдалечена от вратата на заведението.

— Тук добре ли е?

— Да.

Те седнаха.

— Радвам се да те видя, Уилсън.

— И аз вас. Е, какво става?

— Трябва да поговорим.

— Добре. Разбира се.

— Между другото си тук сравнително отскоро. Хубаво е да знаеш, че това кафене е свърталище на престъпници. Ти седеше с някои от тях. Бъди внимателен.

— О, знам това.

— Така ли?

— Здравите хора не се нуждаят от лекар.

Мерал се втренчи в него.

— Боя се, че не схващам какво имаш предвид.

Уилсън се усмихна и погледна встрани.

— Такъв съм си аз — каза добродушно той. — Хората не могат да ме разберат, докато не са готови наистина.

Преди озадаченият полицай да успее да реагира, един слаб келнер на име Юнис излезе от клуба и дойде при тях. Дватама си поръчаха кафе.

— С малко захар — уточни Уилсън на арабски.

После се обърна към Мерал с ангелска усмивка.

— Толкова се радвам, че ви виждам — заяви той. На лицето му сияеше искрена радост. — Имате въпроси ли, сержант Мерал? Какви са те? Няма проблем, задайте ги. Да не са свързани с полицейската ви работа или с „Каса Нова“?

— С полицейската ми работа. Отнасят се до случай, с който се занимавам. Един човек спомена, че можеш да ми помогнеш.

— Наистина ли? Кой? — попита Уилсън.

— Не е важно — отговори Мерал.

Вече беше извадил нещо от вътрешния джоб на самото си. Показа го на Уилсън. Беше увеличен вариант на снимката на Йозеф Темеску от шофьорската книжка.

— Виждал ли си този човек? Мисля, че го познаваш.

Уилсън взе снимката и я разгледа мрачно. Усмивката му изчезна.

— Трудно е да се различи.

— Не и за очите на истината. Името му е Йозеф Темеску. Казаха ми, че известно време е живял в твоя апартамент.

Уилсън вдигна очи и срещна строгия нетрепващ поглед на Мерал.

— Добре — заяви той. — Наистина взех няколко неща от „Хадаса“. За тях ли става дума?

Мерал сбърчи чело.

— За какво говориш, Уилсън? Какви неща?

— О, стига вече. Бинтове. Морфин. Марли. Спринцовки. Антибиотици.

— Казваш, че си ги задигнал от болницата?

— Вие го знаехте.

— Не, не е вярно. На четиринайсети януари ли ги открадна?

— Защо решихте, че е било тогава?

— Моля те, отговори, Уилсън.

— Не, не беше на четиринайсети, а по-късно. Два-три дни след това. Нямах пари да ги купя, а наистина ми бяха нужни. *Наистина!*

— Защо? Да не би да ги продаваш?

Уилсън погледна разтревожено Мерал.

— Ще загазя ли? Мисля, че в определен смисъл съм платил за тях. Сериозно. Работа толкова часове в „Хадаса“ без пари. Ще ме обвините ли в нещо?

Мерал се втренчи в него с едва доловима насмешка. Въпреки силните, груби черти и внушителното си физическо присъствие Уилсън приличаше на малко момче, хванато да краде моливи и гумички от чантите на съучениците си.

— „Хадаса“ не е под юрисдикцията ми — отвърна Мерал. — А и болничните материали не представляват интерес за мен. Интересува ме само Темеску. Искам да чуя всичко, което знаеш за този човек. Твоите впечатления. Навиците му. Всичко, което е споделял за себе си.

Мерал взе снимката от ръката на Уилсън.

— Ще ми помогнеш ли?

— Няма ли да си навлека проблеми заради нещата от болницата?

— Не.

— Добре тогава. Ще ви кажа. Но не сега. С онези момчета съм. — Уилсън посочи към вътрешността на кафенето. — Може ли да продължим утре, сержант Мерал?

— Да. Ще разговаряме много задълбочено. Струва ми се, че имаш да ми казваш много.

— Така е. Ще чуете всичко.

Мерал го изгледа мълчаливо. Уилсън успяваше да изрече и най-простото нещо така, че то да прозвучи тайнствено, сякаш в него се криеше някакъв скрит, по-дълбок смисъл. Или Мерал само си въобразяваше?

Полицаят стана и Уилсън го последва.

— Утре сутринта — заяви Мерал. — В девет?

— Добре. Във вашия кабинет ли?

— Не. Защо не се срещнем в кафене „Фуад“? Близо е до управлението. Точно срещу Църквата на Божи гроб.

Уилсън се усмихна.

— О, чудесно място за среща!

Мерал кимна.

— Да. Най-доброто.

Мерал проследи с очи Уилсън, който влезе в клуба. *Морфин. Бинтове. Антибиотици.* Беше ли възможно Уилсън да е спасил

Темеску от горящия лендровър онази нощ? И ако беше така, дали съществуваше някаква вероятност тъкмо той да е бил с него, когато е умрял върху гроба на Христос?

Но какво е правил там?, чудеше се Мерал.

Смразяваща мисъл се прокрадна в главата му. Нищо не беше изключено. Не и в този свят. Той тръгна към Църквата на Божи гроб. Трябваше да говори с Тарик.

Веднага.

21.

Седнал зад бюрото си с ръка на стомаха, Майо направи гримаса, сякаш бе отпил глътка вкиснало вино.

— Не знам какво ми е — изпъшка тихо той, — но изведнъж се почувствах ужасно.

— Какво яде днес? Нещо различно от друг път? Самия седеше в любимата си отпусната поза на стола от стара изкуствена кожа.

— Малко е странно — добави тя. — Аз да питам *теб*.

— Ядох картофени палачинки със сметана и ябълков сос, докторе. Никога не са ми се отразявали зле.

— Какво ти става тогава, Моузес? Какво може да е? — Защо ме гледаш така втренчено? Приличаш на бяла анаконда с крака.

— Не сменяй темата. Какво ти е?

— Нямам представа.

— Е, ако ти нямаш, кой друг?

— Права си.

— Искаш ли да чуеш мнението ми?

— Не.

— Все пак ще ти го кажа. Ти си самотен и потиснат. Затова се чувстваш зле.

— Цял живот съм бил самотен и потиснат.

— Аз чух друго.

— Не ме интересува какво си чула.

Майо се обърна и се загледа замислено през прозореца.

— Самия, защо му е на един свещеник да си направи радикална операция за изпъване на кожата на лицето?

— Това някакъв виц ли е? Има ли смешен отговор?

— Надявам се — промърмори Майо.

— Какво искаш да кажеш? — настоя Самия.

— Нищо.

Майо отново се обърна към нея.

— Ще ми вземеш ли малко кръв за изследване в лабораторията, скъпа? — попита уморено той. — Наистина се чувствам като парцал.

Самия се изправи.

— Горкият! Разбира се.

— Едва ли може да стане по-лошо — каза Майо.
Грешеше.

22.

— Обръснал си се, Уилсън. Защо?

— О, не знам, сержант. Пролетно почистване, предполагам.

Двамата седяха на кафе пред „Фуад“. Масивната врата на Църквата на Божи гроб от другата страна на улицата вече беше широко отворена и поклонниците започваха да влизат.

— На колко години си, Уилсън? Изглеждаш доста млад.

— На петдесет и две.

— Петдесет и две ли? Не мога да повярвам!

Уилсън се засмя.

— Е, на дневна светлина и без онази брада... — започна Мерал.

— Какво без брадата?

— Очите ти. Сини са. Винаги съм мислел, че са тъмни. Почти черни. Откъде си, Уилсън?

— От Калифорния. Не знаехте ли?

Преди да надигне малката чаша към устните си, Мерал се вгледа в лицето на Уилсън. Реши, че е простодушен. В никакъв случай обаче не беше глупав.

Мерал отпи и остави чашата.

— Да, знаех. Разбира се. Тук си от шест месеца. Всъщност малко повече. Какво те доведе по тези места, Уилсън?

— Предполагам, че търся.

— Какво?

— Смисъла на живота.

Мерал извърна лице, а толерантното му изражение загуби битката с нетърпението.

— Да, някои хора имат романтични илюзии за това място. Реалността обаче е друга: завист, шум, враждебност, разправии за дребни монети и студенина в сърцата. Винаги е било така.

Той се обърна и пак погледна Уилсън.

— Още ли не си го открил?

— Не.

— Много хубаво. Или твърде лошо. Между другото как се издържаш? Работиш като доброволец.

Уилсън сви рамене.

— Разполагам с малко спестени пари. Стигат ми. Предполагам, че имам късмет.

— В смисъл?

— Парите пречат на човек да вижда.

— Да вижда какво?

— Какво се случва всъщност. — Уилсън вдигна чашата си, отпи и я остави на масата. — За нещата от болницата ли ще говорим?

— Както ти казах, те не ме интересуват, Уилсън. Макар че в даден момент със сигурност ще поискам да разбера защо си ги взел.

— *Ahlan!* Може ли да седна?

Беше Тарик. Стоеше до масата им.

— Естествено, приятелю. Заповядай — покани го Мерал. — Вземи си кафе. Имаш ли нещо против? — попита той Уилсън.

— Не, разбира се.

Уилсън посочи един свободен стол.

— Хайде, седнете при нас.

Тарик зае място и се втренчи изпитателно в Уилсън.

Уилсън се усмихна и каза:

— Вие сте Тарик, нали?

Мерал го погледна безизразно, опитвайки се да скрие изненадата си.

Капанът му за мишки не се бе провалил. Просто беше излишен.

— Познаваш ли Тарик, Уилсън?

— Да, да. Запознахме се онзи ден, когато посетих църквата. Поговорихме си за фалафелите.

Ококорените очи на Тарик зашариха между Мерал и Уилсън.

— Тогава имах рижа брада — обясни Уилсън. — Голяма и рошава. Помните ли?

Мерал погледна към църквата.

— Тарик, мисля, че някой ти маха да се върнеш.

Без да каже дума, Тарик скочи от мястото си и бързо пресече улицата към църквата. Ръцете му се люлееха встрани, а сърцето му се изпълни с радост, че се е отървал от всичко това. Каквото и да беше то.

Уилсън го проследи с поглед.

— Така и не си поръча кафе.

— Едва ли ще съжалява.

Уилсън се обърна отново към Мерал. Полицаят го изучаваше с леко наклонена глава. Наблюдаваше невинното му изражение и съвършената му липса на прикритост.

— Посетил си Църквата на Божии гроб на седми март?

— Кой ден от седмицата е било това?

— Вторник.

— Да, бях там. Малко преди да затворят.

— Сам ли беше?

— Защо питате?

— Нали искаш да ми помогнеш, Уилсън?

— О, да! Много, сержант Мерал! Наистина!

Мерал млъкна за момент, изненадан от възбудата в гласа на Уилсън.

— Добре. Тогава ми кажи. Беше ли с някого?

— Да.

— С мъжа, който преди е живял при теб? Йозеф Темеску?

— Да.

— Влезе ли с него при гроба на Христос?

— Да.

— Защо?

— Помоли ме да му помогна да умре.

— Моля?

— Помоли ме да му помогна да умре. Поиска да му инжектирам хлоралхидрат, за да изгуби съзнание и краят да настъпи по-бързо. Беше си донесъл всичко: спринцовка, хлоралхидрат, морфин.

Стъписан, Мерал не знаеше какво да каже. Той присви очи.

— Но е могъл да си постави инжекцията и сам, нали?

— Разбира се.

— Тогава защо е било нужно да присъстваш?

— Слушайте, сержант, ще трябва да ви обяснявам цял час, за да ми повярвате. Много е сложно. И странно.

— Така ли? Добре тогава, ще го отложим за друг път. Междувременно ми кажи защо той е пожелал да умре на Божии гроб. Или и това е много сложно за обяснение?

— Каза, че иска да съобщят за смъртта му в новините.

— Сериозно ли говориш?
— Така ми каза.
— Беше ли психически нестабилен?
— Ни най-малко.
— Е, желанието му определено се изпълни.
— В смисъл?
— Не си ли чел сутрешните вестници?
— Не.
— Мъжът, който се е представял за Йозеф Темеску, всъщност е бил убиец от американските служби.
— Моля?
— Да, истина е.
— Не го вярвам.
— Той не го ли спомена?
— Не! Убиец? Сигурен ли сте?
— Да, пише го на първа страница в „Джерусалем Поуст“. Името му е Пол Димитър. Много е известен в своите кръгове. Направо си късметлия.
— Късметлия ли? Защо? Той... О, разбирам. Приютил съм убиец в апартамента си. Макар че още не мога да повярвам. Мъжът изглеждаше толкова добродушен.
— Да, убийците често са такива. Освен това са много почитени.
Уилсън наклони глава.
— Какво искате да кажете?
— Нищо. Абсолютно нищо. Нека се съсредоточим върху мисията на Димитър в Йерусалим. Но първо ми кажи как се запозна с него.
— Обещавате ли, че няма да си навлека неприятности заради нещата от болницата?
Невинната угриженост се беше върнала на лицето на Уилсън и за пореден път обезоръжи скритите подозрения на Мерал.
— Те имат ли връзка с Димитър? — попита го полицаят.
— Да. Ще ви кажа всичко. Нали няма да пострадам? Обещавате ли?
— Обещавам. Как се запозна с него?
— Една нощ той претърпя ужасен инцидент на бензиностанция „Паз“, близо до портата „Яфа“.
Мерал ококори очи.

— Ти си бил вторият човек!

— Моля?

— Няма значение. Наистина. Продължавай нататък. Искам да чуя всичко.

— Двигателят на колата ми прегря и трябваше да сипя вода в радиатора. Затова спрях там. Късно през нощта оставят туби с вода на бензиностанцията. И гориво. Плащаш им на следващия ден.

— Ти откъде идваше?

— От Рамала. Прибирах се у дома. Както споменах, отбих се в бензиностанцията и изведнъж чух как онази кола се приближава с бясна скорост. Поднесе рязко, блъсна се в бензиновата колонка и избухна в пламъци. Беше ужасно. Изтичах натам, извадих го от колата и...

— Кого извади?

— Шофьора. Мъжа, когото наричате Димитър. Беше зле. С лоши изгаряния. В безсъзнание. Колата гореше. Отидох да му помогна веднага, но беше пострадал тежко. Рани предимно по лицето и ръцете. Закарах го в Арабската държавна болница, където се лекуват бедните. Беше най-близо. Но в „Хадаса“ има по-добро оборудване за лечение на изгаряния, така че след два дни, когато бяха взети всички спешни мерки и мъжът изглеждаше стабилен, поисках да го откарáme там. Но той отказа. Беше категоричен. Като че ли не желаете да влиза в системата, за да не го разпознаят. В държавната болница не държат много на самоличността.

— Така е. Но полагат усилия. И са доста добри специалисти.

— Да, убедих се в това. Както и да е. След два дни го изписаха, а аз го взех в апартамента си и се погрижих за него.

— Ето защо си задигнал материалите от болницата — отбеляза Мерал. — Завръщането на добрия самарянин.

— Не можех да гледам как се мъчи. Онези изгаряния и раните по лицето му. И кошмарният рак...

— Значи ти е споменал за него?

Уилсън вдигна глава.

— О, той сподели най-различни неща. Знаеше, че умира, и се разкри пред мен. Научих много за живота му. Но очевидно всичко е било лъжа. Така ли е?

— Надявам се, че не. Ще се върнем на този въпрос, Уилсън. Интересува ме най-много от всичко. Засега обаче искам да разбера основното. До последната ви среща.

— Вече разказах най-важното. Грижех се за него, докато не се възстанови достатъчно, за да се движи сам. Правеше кратки разходки по улицата. Просто за да си поеме глътка въздух. Един ден поиска да го закарам в някоя църква.

— Защо?

— Аз също го попитах, но той поклати мълчаливо глава. Ужасно държеше да отидем.

— И ти го заведе?

— Не, не веднага. Онази сутрин валеше силно. Улиците бяха наводнени. Той крачеше напред-назад в апартамента. Беше много напрегнат. Като че ли се измъчваше от някакво нетърпение, което не можех да си обясня. Късно следобед небето се проясни и аз го заведох в църквата до Гетсиманската градина.

Мерал кимна.

— Базиликата на агонията.

— Да.

— Кой я избра? Ти или той?

— Той.

Мерал се приведе напред. Интересът му се изостри.

— Какво направи Димитър, след като влязохте в базиликата? Срещна ли се с някого?

— Ами... — Уилсън млъкна и извърна очи. — Може да се каже.

— В смисъл? С кого?

Уилсън погледна добродушно Мерал.

— Когато влязохме вътре, базиликата беше празна. Нямаше никой. В началото той просто застана отзад. Беше съвсем неподвижен. Имаше леко изплашен вид, като че ли се беше затворил в себе си. Изглеждаше някак дребен, смален... Втренчи се право напред, в големите каменни колони пред олтара до Скалата на агонията. Христос се е молил пред нея в нощта, преди да го разпнат.

— Да, знам. Влизал съм в тази църква.

— Чудесно! Проследих погледа му и чух сподавено ридание. Обърнах се и видях, че лицето му е изкривено от скръб. Той пристъпи напред и закрачи бавно към олтара. Протегна ръце, насочил нагоре

обгорените си длани. Когато стигна до металната ограда, падна на колене и тялото му се разтресе от конвулсивни ридания. Сведе глава и се хвана за горния край на портата. Тогава пристъпих напред и го чух да повтаря тихо отново и отново: „Толкова съжалявам за всичко, което направих! Толкова съжалявам!“

Уилсън млъкна.

— И после?

— Нищо. Изчаках да се успокои, помогнах му да се изправи и го отведох у дома. На следващия ден се самоуби. Взе отровата.

— Сигурен ли си в това?

— Разбира се. Казах ви, че просто съм му помогнал да го направи.

— Да. Но понякога помощта може да е прекадена.

— Накъде биете?

— Няма значение.

— Не, не. Почакайте! Момент! Подозирате, че съм го убил?!

— Не съм твърдял подобно нещо.

— Напротив!

— Добре, ще бъда откровен. Защо би искал да се самоубие, Уилсън? Ако го е направил, сигурно ти е казал причината. Защо го е сторил? За да се отърве от мъчителните болки от рака ли?

Уилсън погледна към църквата, където двама родители успокояваха пищящата си дъщеричка. Тя се ужасяваше, че трябва да влезе в сумрачната църква. Бяха ѝ казали, че там е бил убит и погребан Христос. Уилсън наблюдаваше сцената.

— Да — отговори тихо той. — За да се отърве от цялата болка.

Момиченцето престана да плаче и баща му го улови за ръка. Преди да влезе вътре, то погледна през рамо към Уилсън.

Мерал допи кафето си и остави чашата в чинийката с дъното нагоре. После я взе и я обърна обратно. Лекото подрънкване на порцелана привлече вниманието на Уилсън.

— Да — заяви полицаят. — Казват, че след смъртта на жена му е изпаднал в депресия. Измъчвал се от чувство за вина.

— Загубил е жена си, така ли?

— Случват се такива неща. Понякога болката е толкова силна, че не можеш да дишаш. — Чашата застина във въздуха. Далечният поглед на Мерал и върховете на пръстите му продължаваха да я държат

мълчаливо. Той почувства, че Уилсън го наблюдава, и се обърна към него. *Какво изразяват очите му?*, залита се Мерал. Привързаност? Състрадание? Или нещо, което не се намираше тук, на Земята?

Уилсън скръсти ръце на гърдите си и сведе очи.

— Още не ми се вярва — каза той. — Сигурно грешите. Мъжът, когото спасих онази вечер... Не може да е бил вашият Димитър. Не може!

— Трябва да го приемеш.

Уилсън вдигна очи.

— Сигурен ли сте, че жена му е мъртва? Той говореше за нея така, сякаш е жива. Показа ми нейни снимки.

— Сериозно ли?

— О, да!

— Вероятно е бълнувал. Заради морфина.

Радиостанцията на Мерал изпраця. Той я откачи от колана си и натисна бутона за свързване.

— Мерал — каза отчетливо той. После натисна друг бутон, за да приеме инструкциите.

— От „Кфар Шаул“ искат да говорят с теб — заяви нечий глас. Говореше Зев, началникът на управлението „Кишла“.

— Трябва ли да отида там?

— Не, обади им се. Но го направи още тази сутрин. Търси доктор Уалид.

— Разбрано.

Двете страни прекъснаха връзката. Мерал погледна часовника си.

— Ще тръгвам — каза той. — Чака ме много болен приятел. Освен това трябва да се справя с някакви свадливи албанци, една психиатрична клиника и целия свят. Виж, не се тревожи за материалите от болницата. Няма да има никакви последствия. Но двамата ни очаква дълъг път. *Много* дълъг. Натоварен съм със задачата да разбера какво е правил тук пациентът ти. Помисли за това, моля те. Води си бележки. Между другото заинтригуван съм от идеята, че той е имал и духовна страна. — Мерал си спомни за решетката на джипа. — Макар че се съмнявам — добави той. — Според мен има нещо помрачно около този човек, но кой знае? Говорил ли е за такива работи и друг път? Освен в Базиликата на агонията? Любопитен съм.

— О, да. Често споменавах за живота след смъртта.

Мерал беше вдигнал ръце, за да извика келнера, но изведнъж ги свали в скута си.

— Така ли? — попита той. — Наистина?

— Ще има ли погребална церемония? Бих искал да отида.

— Не. Изпращат го у дома.

Уилсън извърна глава и безмълвно се втренчи във входа на църквата. После бавно каза:

— Вече е там.

Очите на Мерал трепнаха.

— Нека се уговорим кога да продължим — заяви той. — Още сме в самото начало. Ще ми помогнеш ли?

Уилсън сбърчи чело. На лицето му се изписа безпокойство.

— Непременно ли трябва да е в управлението?

— Не, изобщо. Но и тук не става. Имаш ли предвид някое друго място?

— Какво ще кажете за моя апартамент?

— Може. Макар че... довечера ще работиш ли в пансиона?

— Да.

— Тогава защо не се отбиеш в стаята ми след работа? По всяко време след седем. Ще дойдеш ли?

Уилсън се усмихна доволно.

— Предложението ви е идеално.

Мерал срещна погледа му.

Пак тази двусмисленост. Какво имаше предвид?

Мерал плесна с ръце и поиска сметката.

Докато чакаха, полицаят взе празната си чаша от кафе и я наклони към Уилсън.

— Виж какво направи утайката, когато обърнах чашата наопаки. Някои хора предсказват бъдещето по този начин. Тълкуват картините, нарисувани по стените на чашата. Ето, вземи я. Погледни и ми кажи какво виждаш.

Уилсън пое чашата и наведе глава, за да разучи отблизо белите ѝ стени, а Мерал изгуби представа за себе си и за времето. Мъжът отсреща му се стори замръзнал като в стопиран кадър от ням филм. Всички звуци наоколо изчезнаха. От Уилсън сякаш се излъчваше някаква пулсираща, неземна сила, която заливаше Мерал на бавни

вълни. В началото те бяха ледени и изтощителни, но после го оставиха с усещането за свежест и топлина. Мерал се почувства като нов човек.

— Какво виждаш? — попита той, след като се съвзе.

Уилсън вдигна поглед и се усмихна.

— Добра вест.

По обед на същия ден веселият и закръглен отец Манчини седна на масата на Мерал. Тъкмо белеше един портокал, когато Мерал, който бе мълчал през цялото време, го погледна и попита:

— Възможно ли е това да е цитат от Библията, отче?

— Кое?

— „Те искаха да го блъснат надолу, но той мина посред тях и си отиде.“

Мерал се доверяваше на свещеника, откакто навремето той му бе отговорил на един силно смущаващ религиозен въпрос.

— *Вярваш ли, ме Исус е умрял заради греховете ни?*

— *Що за въпрос? Разбира се, не вярвам.*

— *Но Христос казва, че Отецът „иска милост, а не жертва“.*

— *Виждам накъде биеш. Старият проблем за Оцеца, разглеждан като неумолим ацтекски бог, изискващ страдание и кръв, които да умилостивят деликатното му чувство за справедливост. Прав ли съм?*

— *Да, отче. Как можеш да вярваш в такова нещо?*

— *Не вярвам. Поне не по начина, по който повечето хора го разбират. Христос наистина е умрял заради нашите грехове. Не се съмнявам в това. Но сега аз ще ти задам въпрос. Ако Христос беше умрял от рак или от някакъв грип на осемдесетгодишна възраст и после бе възкръснал, щяхме ли изобщо да научим за него? Не. Смъртта му е трябвало да бъде драматична и публична. Ето защо смятам, че е било необходимо да умре на кръста. Така сме разбрали за възкресението, без което нашата вяра щеше да е просто дим и тамян.*

— Да, от Лука е — отговори веднага Манчини. — Когато Христос проповядвал в Назарет, тълпата се разгневила заради нещо, което той казал, и го завлякла до една скала с намерение да го бутне от нея. Според Лука Христос успял да мине „посред тях“.

Манчини захапа парче портокал. По пълните му пръсти потече оранжев сок.

— А какво е казал, че така да разгневи тълпата, отче?

— Казал, че когато в страната имало много прокажени, единственият човек, излекуван от пророк Елисей, не бил евреин, а Нееман.

— Кой?

— Нееман. Нееман сириец.

Мерал се втрени в свещеника с безизразно лице. За втори път този ден го обзе усещането за безвремие. Изведнъж светът стана призрачен и мъгляв, ефимерна структура, в която всичко би могло да се случи, а природата и законите ѝ му се сториха постоянни колкото един каприз.

— Изглеждаш странно — отбеляза свещеникът. Нещо станало ли е?

След срещата с Уилсън същата сутрин Мерал се бе обадил в „Кфар Шаул“, за да говори с доктор Уалид.

— Нали се сецаш за сириец, който уби другия побъркан Исус в „Хадаса“? Знам, че не се занимаваш със случая, но чух, че проявяваш интерес към него. Затова реших, че ще искаш да чуеш добрата вест.

— Добра вест?

— Една добра и една лоша. Лошата е, че ще трябва да го съдят. Добрата е, че е напълно здрав. Вече не се мисли за Христос.

Новината бе стъписала Мерал. В „Хадаса“ нямаше никакво съмнение, че при постъпването си войникът е бил неизлечимо луд — мнение, потвърдено и от екипа на „Кфар Шаул“. После обаче нещо се бе променило радикално. *Какво ли се е случило?*, недоумяваше Мерал.

Имаше само един възможен отговор:

Уилсън. Уилсън и посещенията му.

Мерал отпи последната глътка кафе, обърна чашата наопаки и я остави върху линейката. Започна леко да я върти и тя издаде тънък звук.

— Не, всичко е наред — отговори той на свещеника, без да откъсва очи от чашата. — Бях се замислил.

— Върху някой случай ли?

— Върху едно много странно съвпадение.

Манчини наведе леко глава и ухапа шумно още едно парче портокал.

— Не съществува такова нещо — промърмори той.

— Сержант Мерал!

Полицаят вдигна очи и видя Пейшънс.

— Търсят ви по телефона, сержант! Много е спешно!

Мерал скочи забързано и бутна масата. Малката чаша се изтърколи на една страна.

Утайката не вещаеше нищо добро.

23.

Сбърчил разтревожено чело, Мерал влезе енергично в кабинета на Майо и отиде до канапето, на което спеше неврологът. Докторът лежеше по гръб, отпуснал ръце върху памучно одеяло на червени и бели квадратчета. Полицаят се втрени в бледото изпито лице и се заслуша в дишането на Майо. Беше глухо и неравномерно.

Изведнъж чу шепот зад гърба си.

— Мерал!

Той се обърна и видя Самия. Седеше на стола зад бюрото на Майо. Сестрата стана, сложи пръст на устните си и посочи коридора. След секунда двамата с Мерал излязоха и заговориха тихо.

— Какво е станало? — попита Мерал. — Какво му е?

— Никой не знае. Кръвните му изследвания наистина не са блестящи, но няма признаци за сериозно заболяване. Въпреки това се чувства ужасно уморен и твърди, че става все по-слаб с всеки изминал ден. Спи по много. Господи, имам усещането, че умира от разбито сърце. Да го събудя ли? Мерал, някой трябва да му каже да се премести в едно от големите болнични легла в неврологичното отделение. Непрекъснато му го повтарям, но не ме слуша. Страхотен инат е! Може би ще послуша теб. Ще наминеш ли по-късно?

— Не, не тази вечер. Имам среща.

— Тогава утре?

— Да, утре. Ще намеря време. До скоро.

Мерал направи крачка, но спря и се обърна.

— Между другото бих искал ти благодаря.

— За какво?

— Че ми каза за Уилсън и онзи човек.

— Моля? Кой човек? — Самия го изгледа с недоумение и възкликна: — О, да. Мъжът, който живееше в апартамента му. Сетих се. Само че не благодари на мен.

— Защо?

— Идеята не беше моя, а на Уилсън.

По-късно, след вечеря, Уилсън влезе в стаята на Мерал.

— Казал ли си на Самия да говори с мен, Уилсън?

— Да.

— Защо?

— Исках да ви помогна.

— Защо не дойде сам?

— Не става така. Вие трябваше да дойдете при мен.

Мерал сбърчи чело.

— Предавам се — каза той.

— Още е рано.

Мерал срещна хладния син поглед на Уилсън и почувства как тялото му започва да пулсира от надигащата се паника. Навлизаше в мисловен лабиринт с коридори и завои, които не можеше нито да следва, нито да разтълкува. Реши да смени темата и да се върне към основната си грижа.

— Няма значение — отсече той. — Моля те, съсредоточи се върху нещата, които ти е казал мъжът на име Димитър в седмиците преди смъртта си. Интересуват ме най-вече фактите, свързани с пристигането му в Йерусалим.

Промяната в посоката на разговора даде резултат. Отговорите на Уилсън далеч не бяха енигматични. Всъщност той сякаш гореше от нетърпение да разкаже на Мерал за думите и действията на мъжа, когото беше спасил. Така срещите след вечеря продължиха още единайсет нощи, а очите на Мерал се разширяваха все повече с всяка следваща сесия. Накрая, докато подготвяше писмения си доклад, полицаят не се съмняваше, че с него ще обърка толкова мозъци, колкото и ще просветли.

Реши, че е най-добре да запази някои подробности за себе си.

По това време неделите на Мерал минаваха в целодневни посещения при Майо, който сега лежеше в неврологичното отделение. Беше попаднал в лапите на непозната болест. Ставаше по-слаб и по-апатичен с всеки изминал ден. Самия се опитваше да прекарва цялото си свободно време с него. В почивните дни тя на практика не го оставяше, а понякога дори спеше на стола в стаята, завита с одеялото на червени и бели квадратчета. Започна да забелязва странности в поведението на Мерал. Колкото повече се влошаваше състоянието на

невролога, толкова по-жизнен и свеж ѝ се струваше сержантът. *Дали процесът ще спре сега?*, запита се тя през сълзи рало сутринта на 17 май. В този ден всички си дадоха сметка, че няма да има повече неделни свиждания.

— Не, не може да е истина — заяви безизразно Мерал. Синята му зимна униформа беше заменена от лятна, която изглеждаше гротескно и не на място, когато той дръпна чаршафа и видя тялото на приятеля си от детинство. Самия се беше обадила в управлението, за да му съобщи, че Майо умира, а Мерал побърза да отиде при него, но стигна твърде късно. Не му оставаше друго, освен да се отдаде на скръбта.

Мерал се обърна към Самия. Тя стоеше до него, опряла смачкана носна кърпичка в брадичката си.

— Какво се случи? — попита той.

— Никой не знае. Просто умря.

— Как така?

— Престана да диша. Ей така, изведнъж.

Мерал погледна тъжно Майо.

— Последният ми добър приятел — промърмори той с пресипнал глас.

— Не. Не е последният.

Мерал се обърна и видя насълзените ѝ очи.

— Благодаря ти — каза той. — Благодаря ти.

После дръпна един стол до леглото и остана там доста време, потънал в траурно мълчание. Постепенно в съзнанието му нахлуха коварни мисли. *Знам доста начини, при които не би възникнало съмнение. Причината за смъртта просто не се изяснява от изследванията... не се изяснява от изследванията... не се изяснява...*

Мерал погледна Самия.

— Знаеш ли какво е правил, преди да се разболееш?

— Обикновените неща.

— Нищо необичайно?

— Не, не се сещам. Може би само едно нещо.

— Какво?

— Поиска да проверя някакви шпионски работи.

— *Шпионски* работи ли?

— Да. Снемане на отпечатъци с лента.

— За какво му е трябвало?

— Нямам представа.

— Споменал ли е от какво може да се е разболял?

— Не, не и пред мен. Не знаеше какво му е.

— Спеше ли, когато умря?

— Дремеше. Изведнъж клепачите му затрепериха и чух как казва: „Самия.“ Изрече го много тихо. Отговорих: „Тук съм, Моузес, тук съм“ и се наведох... — Гласът ѝ секна и тя замълча за момент. После продължи: — Наведох се, приближих ухо до устните му и той ми прошепна нещо. Само няколко думи. След това издъхна.

— Успя ли да разбереш какво казва?

Самия кимна. Очите ѝ се напълниха със сълзи.

— „Ще изям супата и ще оставя фидето.“

— Моля?

— Онзи надпис на стената. Там.

Мерал погледна цитата от Кишон.

— И тогава... — продължи сестрата с треперещ глас, но заплака горчиво и се втурна към стерилните коридори на болницата.

Мерал се заслуша в мекото трополене на стъпките ѝ, докато те не се изгубиха в тишината, където бяха потънали сърдечните удари на Майо. Полицаят сведе глава за момент, отиде до вратата и се обърна, за да хвърли последен поглед към приятеля си. Не беше изненадан толкова от загадъчната смърт на Майо, колкото от факта, че все още е способен да плаче.

Стената започваше да се руши.

Връщането на Самия го стресна.

— Мерал!

Полицаят се обърна.

— Той спомена и още нещо — заяви Самия. — В края.

— Какво? — попита Мерал.

— Каза: „Свещеникът.“

24.

РАЗГОВОР С ГЛ. СЕРЖАНТ ПИТЪР В. МЕРАЛ,
17 МАЙ 1974 Г., ЦЕНТРАЛА НА ИЗРАЕЛСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ
Водещ: Моше Зуи

Въпрос: Добре, този път сме само двамата, сержант. Американците, изглежда, загубиха интерес.

Отговор: Очевидно.

В. Нещо не е наред ли?

О. Какво имате предвид?

В. Струвате ми се разсеян, Мерал. Като че ли мислите интензивно за нещо.

О. Да, съжалявам.

В. За Моузес Майо ли?

О. Да. За Майо.

В. Какво става там? Чух, че имате подозрения.

О. Просто интуиция. В момента работя по въпроса.

В. Да изчакаме ли малко?

О. Не. Нека започваме.

В. Добре. Получихме последния ви доклад. Направо е смайващ. Улица „Ремле“, катастрофата и всичко останало. Този тип Уилсън, който се е грижел за Темеску — тоест Димитър — и след това му е помогнал да се самоубие. Между другото смятате ли да повдигнете обвинение срещу него?

О. Не, едва ли. Уилсън е наивен, но в никакъв случай не е глупав. *Напротив.* Простодушен е. В добрия смисъл.

В. Да видим. *(Поглежда папката.)* В Израел е от седем месеца, нали?

О. Кой, Уилсън ли?

В. Да.

О. Не. От осем.

В. Добре, от осем. Значи Темеску всъщност е Пол Димитър. Хубаво. Но остава въпросът защо е дошъл тук.

Сигурно е изпълнявал някаква мисия, която очевидно е била адски важна, щом американците лъжат така безобразно. А Уилсън е ключът. Той се е грижел за него, живели са заедно в продължение на седмици. Би трябвало да знае нещо, нали? Двамата с Уилсън сте провели... колко? Около десет разговора?

О. Повече или по-малко.

В. Предполагам, че срещите ви са били полезни. Наистина ли е проявил такава готовност да ви помогне? Имам предвид да разкриете мисията на Димитър.

О. Да.

В. Сериозно? Това е чудесно, Мерал! Разкажете ми всичко!

О. Малко е объркано.

В. В какъв смисъл?

О. Не изникнаха никакви неоспорими факти, свързани с този въпрос. Същото важи в голяма степен и за другите въпроси. Освен това част от така наречените факти се оказаха направо неверни. Говоря за нещата, които Димитър е споделял с Уилсън. Мисля, че някои от тях или са лъжи, или са резултат от морфина в организма му. Склонен съм да приема последното. Този човек е умираше. Каква полза е имал да лъже? Според мен би трябвало да е точно обратното.

В. Ще дадете ли пример?

О. Да, разбира се. Когато Уилсън попитал Димитър за възрастта му, той не бил сигурен. Казал, че като бебе бил захвърлен в кош за отпадъци, където го открила някаква медицинска сестра. Направили му трахеотомия и го сложили в инкубатор, а по-късно сестрата го изнесла незаконно от болницата. Тя била неомъжена и от албански произход. Дала му своето име и се грижила за него до смъртта си.

В. Защо мислите, че това не е истина?

О. Ами как го е „изнесла незаконно“? Звучи ми като фантазия.

В. Но той наистина има белег от трахеотомия.

О. Човек може лесно да построи въздушна кула върху съществуващ фундамент.

В. Вие сте упорит човек, Мерал.

О. Опитвам се да не бъда.

В. Така е. Опитвате се. Още примери за лъжи?

О. Казал е на Уилсън, че жена му е жива.

В. Да, говорихме за това. Съпругата, която е загинала. Джийн.

О. Не, пред Уилсън е споменал друго име.

В. Така ли? Е, добре. Значи може и да сте прав. Сигурно е виновен морфинът.

О. Да, сигурно.

В. Да се върнем на мисията на Димитър тук. Какво искахте да ми кажете?

О. Да. Тъй като не са налице убедителни факти, реших, че ще е най-добре да следвам по-общ път, за да разкрия истината относно мисията му.

В. Какъв път?

О. Религията, колкото и странно да звучи. Или по-скоро интереса на Димитър към религията. Според Уилсън той е бил луд на тази тема. Защо сме на Земята? Къде отиваме?

В. Да, и това е моят въпрос сега. Къде отиваме?

О. Ами по някакъв начин към мисията на Димитър. Онова, в което човек вярва, осветява целите му.

В. Не е ли малко прекалено, сержант? Най-смъртоносният убиец в света открива Бог?

О. Има такива случаи.

В. Добре. Но разумно ли е?

О. Ни най-малко. Истината и разумът са две различни неща. Някаква случка е променила Димитър изцяло.

В. А, мистичното преживяване!

О. Именно. Да продължавам ли?

В. Може би е по-добре да си починете.

О. Да си почина?

В. Отново придобихте онзи тъжен вид, заради Майо. Хайде, да направим кратка почивка.

О. Не, не е необходимо. Предпочитам да продължа. Може ли?

В. И ще се съсредоточите?

О. Да, разбира се.

В. Добре, давайте нататък.

О. През целия си живот Димитър е бил преследван от проблема за Злото. Нарекъл го „мистерия, пронизваща сърцето“. Скоро обаче се убедил, че съществува много по-дълбока мистерия, „мистерията на доброто“.

В. Не разбирам.

О. Скоро ще ви стане ясно.

В. Надявам се.

О. Димитър твърдял: след като всички ние се превръщаме в безчувствена материя, защо тогава не се стремим постоянно към постигане на собствените си егоистични цели? Напротив, непрекъснато виждаме хора, които жертват живота си за някой друг. Наблюдаваме такива саможертви в ежедневието на обикновения човек, не само в това на героите. Поне според него.

В. И така се обясняват мотивите му?

О. Само донякъде. Да не забравяме и за мистичното му преживяване.

В. Говорил ли е с Уилсън за него?

О. В известна степен. Казал, че се е случило към края на албанската му мисия. Втората. Усетил нещо особено, което бил почувствал и преди — нежелание да убива, ако може да го избегне. Но щом приключил с ръкополагането на онези млади мъже... Знаете за кои събития говоря, нали?

В. Да.

О. В този миг го изпълнила някаква „сила“. Нещо „по-голямо от Вселената, но по-малко от грахово зърно“. Такива били думите му.

В. Виждам, че поглеждате записките си.

О. Да, правех ги след всеки разговор с Уилсън.

В. Не исках да ви прекъзвам.

О. Димитър му разказал и за своя мисия в Сомалия. В страната върлувал глад, хиляди умирали всеки ден от недохранване. Една сутрин той чул пеене, много гласове, и попаднал на група хора от суданско племе. Били застанали в кръг, държали се за ръце и се поклащали насам-натам, пеейки. Измършавелите им тела приличали на скелети. Те умирали, но въпреки това се усмихвали. Песните и лицата им излъчвали щастие. Безпределна радост. В този миг Димитър изпитал много силно усещане за правотата и величието на нещата. Според него по сила то дори не се доближавало до онова, което е почувствал в Албания, след като ръкоположил младите свещеници.

В. Да не е чул Божия глас?

О. Не. Не е споменал подобно нещо. Уилсън твърди, че не е бил в състояние да го обясни по-подробно. Било неопикуемо.

В. Мисля, че започвам да разбирам накъде биете. Най-накрая. Искате да кажете, че този човек е бил дотолкова променен към по-добро, че каквото и да е правел тук, то не би могло да е лошо. Прав ли съм?

О. Точно така. Да. Това имах предвид.

В. Е, кой знае? Може и да е истина. Бел и Сандълс ще са дяволски щастливи. Но историята за морфина и фантазиите? Сигурно е била лъжа. Което ми напомня за жената на Темеску. Тоест на Димитър. Уилсън е заявил, че тя не се казва Джийн?

О. Да.

В. А как тогава?

О. Моричани.

В. Наистина ли? Жена ми имаше приятелка с такова име.

О. Звучи румънско, нали?

В. Албанско. Значи приключихте с Уилсън?

О. Още не. Той настоява, че знае *точно* каква е била мисията на Димитър тук. Обеща да ми каже.

В. Чудесно, Мерал! Кога?

- О. Когато съм готов. Такива бяха думите му.
- В. Какво означава това?
- О. Бог знае.
- В. Не трябва ли да му осигурим охрана?
- О. За да го защитим ли?
- В. Да, разбира се.
- О. Не мисля, че е необходимо.
- В. Защо?
- О. Просто усещане.
- В. Е, добре тогава. Приключихме. Пак се появи тъжното ви изражение. Нужно е да сложите някакъв край, Мерал.
- О. Ще го направя.

Веднага щом се раздели със Зуи, Мерал подкара полицейската си кола към квартала „Шейх Гарах“. Продължи малко по-надолу, докато пред очите му не се появи шестетажната каменна сграда, в която се помещаваше централното управление на Националната полиция. След като мина през пропускателна, той паркира и влезе през въртящата се врата. Попадна в хладно и тихо фоайе с излъскан бял мраморен под и рецепция, зад която стояха няколко униформени мъже. Малко зад тях имаше витрина с мостри на различни взривни устройства, както и табела, показваща средствата за предотвратяване на кражби с взлом.

Под връх Елгон в Източна Африка живее племе, което вярва, че хората имат по две души — едната съществува, защото другата я сънува. В един сън от предишната нощ Мерал сякаш се бе срещнал с този, който го сънува. Застанал пред гроба на Христос, двойникът на Мерал го гледаше в очите, като същевременно сочеше племенника на Майо, Шломо. Той се мръщеше съсредоточено и почукваше леко по каменната стена на гробницата. Беше долепил ухо до нея и слушаше. Изведнъж една красива синя роза разцъфна на мястото, на което той чукаше. Шломо я откъсна от стената с победоносен вик: „Аха!“ После се разнесе силен тътен, стената се отвори и вътре се откри малка тайна стая. Там стоеше Моузес Майо и гледаше Мерал. Увит в бял

погребален саван, Майо носеше шапка с увиснала периферия и пристегнат шлифер, който приличаше на този на Хъмфри Богарт от „Казабланка“. Той издиша леко дима от цигарата си и каза провлачено: „Знам доста начини, при които не би възникнало съмнение. Сега разбираш защо никога не планирам толкова напред.“ Майо вдигна ръка, посочи Шломо и заяви тайнствено: „Следвай газелата!“

Така сънят свърши.

— С кого желаете да се срещнете, господине?

— С инспектор Шломо Урис.

— Стая шестстотин двайсет и две. Качете се.

Племенникът на Майо вдигна очи към посетителя. Седеше зад бюрото, не носеше вратовръзка, а яката на светлосинята му риза с къси ръкави беше разкопчана. Върху нея се открояваха яркочервени тиранти. Когато Мерал влезе, той бе сложил краката си на бюрото и целеше със смачкани на топка формуляри зеленото метално кошче в ъгъла.

— О, здравей, Мерал! Остават ми само три удара. Седни.

Мерал зае място пред бюрото и се огледа. Роднинската връзка с Майо си личеше — една от стените беше изцяло покрита с плакати, преди всичко от рок концерти. В средата се открояваше огромен по етер на супергероя от комиксите Капитан Марвъл.

— Е?

Мерал насочи погледа си към Урис. Той беше преставал да цели кошчето и беше свалил краката си на пода. Сега се наклони съсредоточено напред и преплете пръсти пред себе си, стараяйки се да изглежда сериозен и тъжен. На стената зад гърба му имаше панорамна черно-бяла снимка на Йерусалим.

— Моите съболезнования — каза Мерал.

— *Моите* съболезнования към теб. Бяхте толкова близки. Като братя.

Мерал забеляза странен символ върху телефона на Урис. Скачаща газела.

— Да, като братя — съгласи се тихо Мерал.

— Е, какво мога да направя за теб?

Мерал отново се втренчи в Урис.

— Намери човека, който уби чичо ти.

25.

Ситен дъжд се сипеше от мрачното сутрешно небе върху прашните прозорци, гледащи към улицата в Бруклин, Ню Йорк. Няколко камиона минаха по капаците на уличните шахти и издадоха силен дрънчащ звук, който едва бе чул от възрастната жена със светлорозова нощница и кафяви вълнени чехли. Тя взе една снимка от кръглата масичка в тясната си дневна, където седеше заедно с приятелката си. Другата жена беше малко по-млада от нея. Синята рокля на цветя и жилетката ѝ имаха мириса и износения вид на магазин за дрехи втора употреба.

— Малкото ми момче — промълви отчаяно по-възрастната жена. На снимката се виждаше висок млад мъж с руса коса и расо на францискански монах.

— Готово — каза приятелката ѝ.

Тя държеше писалка и евтин лист за писма.

По-възрастната остави снимката на място.

— Добре, първо им кажи, че направих каквото ме посъветвах, но още не съм чула и думичка. Те са луди. Не го пиши в писмото. Само...

— Чакай!

По-възрастната жена сложи длан до ухото си и попита:

— Какво?

Приятелката ѝ леко повиши глас и повтори:

— Чакай!

— А... добре.

Драценето на писеца продължаваше. После престана.

— Добре. А сега какво?

— Моля?

— Какво по-нататък?

— Добави, че това е третото писмо, което изпращам.

— Може би трябва да им се обадя, Мери. Искаш ли?

— Ще го направиш ли?

— Бих сторила всичко за теб. И за Денис.

В същия момент в Йерусалим една телетипна машина в полицейското управление „Кишла“ отпечатваше бавно някаква снимка. Мерал стоеше отстрани и чакаше отегчен, докато тя най-накрая не изскочи и не настъпи тишина.

Мерал я вдигна.

Отегчението му изчезна.

26.

Пъхнал ръце в джобовете на широките си панталони, Шломо Урис крачеше неспокойно в кабинета си и чакаше да позвъни телефонът. За момент спря край дългата маса зад бюрото, където бяха подредени семейни снимки в рамки. Той взе една от тях. На нея се виждаше Шломо като малко момче в прегръдките на чичо Моузес. Когато телефонът звънна, полицаят остави снимката, обърна се и взе слушалката.

— Да, тук е Урис. Да? Свържете ме, моля.

Докато чакаше, той погледна писмото на бюрото. Беше написано от някаква жена от Бруклин, Ню Йорк, и първоначално бе адресирано до американския посланик в Тел Авив. После бе минало по неznайни пътища и накрая се бе озовало върху бюрото му. Урис беше проверил входящите телефонни разговори на Майо, като започна три дни преди началото на болестта му и стигна до мига, в който лекарят за пръв път се беше оплакал от болки в стомаха. Произходът на едно от обажданията беше поразителен заради връзката му с писмото от Ню Йорк.

— Ало? Да. Чувате ли ме? Чудесно. Слушайте, казвам се Шломо Урис и съм полицейски инспектор от Йерусалим. Йерусалим. Точно така. О, благодаря, поздрави и на вас. Обаждам се във връзка с един от вашите хора тук. Спешно е. Трябва да ми изпратите негова снимка. Не, не, не! Не просто на някого. На определен човек. Струва ми се, че майка му ви е разпитвала за него. Моля? Не, нямам телефонния й номер. Майката е частично глуха и...

Урис замълча за миг и кимна.

— Да, това е той — потвърди полицаят. — Денис Муни.

27.

Седнала до малката кръгла маса в кухнята, Самия отбеляза старателно в дневника си: „Какво всъщност е любовта?“ Буквите бяха изписани с яркосиньо мастило и дребен, но красив почерк. Сестрата беше уморена и мрачна и все още носеше униформата си с изключение на бялата колосана касинка. Одеядлото на Майо беше увито около раменете ѝ. Вечерта беше доста хладна, а централното отопление на сградата се бе повредило. Тя чу тихо чуване на вратата и вдигна поглед. Звънецът също не работеше.

— Кой е? Кой чука? — извика Самия.

— Мерал.

Очите ѝ се разшириха за миг.

Тя стана, затвори дневника и го пъкна в едно чекмедже.

— Добре! — извика. — Идвам веднага!

Медицинската сестра пооправи набързо дневната, след което се затича към вратата и надникна през шпионката. Отвори трите ключалки и погледна навън. Лицето на Мерал беше безизразно. Той носеше униформа и черно кожено куфарче в ръка.

— О, здравей, Мерал — каза небрежно тя.

— Здравей, Самия. Съжалявам, че те безпокоя. Имаш ли нещо против да вляза за малко?

— Шегуваш ли се? — отговори тя веднага, но се овладя. — Искам да кажа, разбира се. Влизай.

Мерал прекрачи прага, а Самия затвори вратата, с което рязко заглуши смеха на двете деца, които си играеха на горния етаж. Краката им тропаха в непредсказуем, щастлив ритъм.

— Нека седнем в кухнята — предложи сестрата и махна с ръка. — Там е по-топло заради фурната и котлоните. Пуснала съм всички. Отоплението не работи. Проклетият хазяин е виновен. Сигурно го прави нарочно. Обзалагам се, че евреите горе имат парно. Хайде, сядай. Ела тук, до печката.

— Благодаря.

Докато оставяше коженото куфарче на пода, полицаят продължаваше да оглежда дневната. Три от стените бяха боядисани в розово, а четвъртата беше изрисувана със сини цветя.

— Много хубав апартамент — отбеляза той.

— Дупка е, но се опитвам да го освежа.

— Харесва ми стената с цветята.

— Да, това са любимите ми цветя — каза тя. — Сини ириса. Не мога да повярвам, че дойде. Искаш ли кафе? Ще ти направя веднага.

— О, не, недей! Не се притеснявай, Самия.

— Стига, не е проблем.

Самия стана и започна да вади някакви неща от един шкаф.

— Обичаш ли розова вода в кафето?

— Да, благодаря.

— Е, какво има? Да не би да се занимаваш с някой случай в нашия квартал?

— Какво е това на прозореца ти, Самия?

— Кое?

— На прозореца ти — повтори той. — Ето там.

Мерал посочи задната част на пластмасов торс в естествен ръст, поставен на перваза на един от прозорците. Беше хилещ се вампир с дълги нокти, стиснал кинжал в ръка.

Самия го погледна, след което пак се обърна към печката и кафето.

— О, *затова* ли си дошъл? Някой да не се е оплакал?

— Не, никой не се е оплаквал, но защо си го сложила там?

— За да ме пази. Хората го виждат и си мислят, че тук живее смахнат човек. Не искат да си имат вземане-даване с него. Лудостта ги плаши наистина.

— Кого плаши?

— Знаеш кого, крадците. Всички. Нощно време го осветявам с фенер, Мерал. Изглежда страшен.

Мерал я наблюдаваше безизразно, докато тя отмерваше фино смляното кафе в малко медно джезве с дълга дръжка.

— Самия, аз не отговарям за този район — каза той, — но доколкото знам, е най-безопасният в цял Йерусалим. Тук почти няма обири и грабежи.

— Точно там е проблемът. Според теорията на вероятностите вече е време нещо да се случи.

Мерал не отговори.

Сестрата сложи джезвето на котлона и седна срещу Мерал.

— Имаш още въпроси за Уилсън. Така ли е?

— Не, не дойдох за това.

— Значи просто си се отбил?

— Може да се каже.

— Да не си болен? Сигурно си се объркал. Тук е апартамент 2Б.

Името ми е Самия.

— Стига. Донесох ти подарък.

— Шегуваш се.

— Не, не се шегувам.

— Какво е?

— След кафето — отвърна Мерал.

— О, значи е изненада. Да не е призовка?

— Не, не е призовка.

— Хубаво или лошо?

— Никога не бих ти донесъл нещо лошо.

— Да, знам.

Самия го наблюдаваше нежно, наклонила леко глава встрани.

— Изглеждаш различен, Мерал.

— Различен ли? Защо?

— Нямам представа.

— А ти ми се струваш малко тъжна — отбеляза той.

— Наистина ли?

— Да, малко. Заради Майо ли?

Сестрата сви рамене и кимна. После сведе глава и скръсти ръце на гърдите си.

— Да, донякъде.

— И аз съм тъжен.

— Без него ми е самотно.

— Нямах ли други близки приятели?

— Не и като него.

— А родителите ти? Живи ли са? Имаш ли братя и сестри?

Самия поклати глава.

— Не, съвсем сама съм. — Тя вдигна глава и погледна към джезвето. — Точно като теб — добави с равен глас.

Мерал я наблюдаваше мълчаливо.

Самия пак се обърна към него.

— Почти е готово — каза тя. — Е, какъв е подаръкът, Мерал? Каж ми! Какво си ми донесъл? И защо? Хайде, говори! Какво става?

— След кафето — отсече той.

— Ех, обичаш да ме дразниш!

Скоро Самия сервира кафето и двамата започнаха безгрижен разговор.

— Йерусалим е ужасен град — заяви Самия. — Никъде няма мексикански ресторант. Евреите сигурно си мислят, че мексиканците са араби, които наричат азиатската ракия текила.

— Самия, това са глупости. Йерусалим е пълен с арабски ресторанти.

— Е, да, разбира се. Ако затворят и тях, ще е прекалено очевидно.

— Така ли?

— Ами да. И затова пъдят латиносите.

Сестрата изпи кафето си и остави чашата.

— Е, Мерал, кафето свърши. Какво си ми донесъл?

Мерал отвори куфарчето и извади два предмета. Остави ги на масата и заяви:

— Ето. Успях да ги взема за теб. Преди това обаче исках да изпиеш нещо топло.

Очите ѝ се изпълниха с тъга и спомени. Самия се втренчи в туристическия плакат с крайбрежието на Калифорния, който някога бе висял на стената в кабинета на Майо. Тя го взе внимателно.

— Благодаря ти, Мерал. Ще го пазя. Наистина. Беше негова мечта, сигурно знаеш. Или може би не. Копнееше един ден да отиде да живее на това място. Беше влюбен в някого там.

— В Кармел ли?

— Да, в Кармел. Каза, че щял да се радва, ако само може да я вижда от време на време, в магазина или на улицата. Да ѝ маха с ръка и да я поздравява. Или да се запознае със сина ѝ.

— А коя е тя? Знаеш ли?

— Не, не спомена името ѝ. Някаква кинозвезда. Към края, когато беше много болен, говореше непрекъснато за нея. — Самия остави календара до другия подарък, детската снимка на Майо и Мерал. — Колко хубаво! — добави тя и я взе. — Благодаря ти, Мерал. Ти си сладур. Истинско съкровище. Още кафе?

— Не, благодаря. — Мерал погледна часовника си и стана. — Трябва да тръгна. О, не, почакай! — възкликна той и седна отново. — Нося ти още нещо.

Бръкна в куфарчето и го извади.

— Табелата с надписа за супата и фидето ли?

— Не, Самия. Не е спомен от Майо. Друго е. Не е толкова важно, но така и така съм тук...

Мерал извади телетипно копие на снимка, изобразяваща мъж във военна униформа, и я показа на сестрата.

— Получих я днес — обясни той. — Малко е вероятно, но все пак не е ли това мъжът, когото си видяла в апартамента на нашия добър приятел Уилсън?

— Боже мой!

— Той ли е?

— Да, така мисля.

— Сигурна ли си?

— Да, почти. Дай да видя.

Самия взе снимката и я разгледа внимателно.

— Да, сигурна съм — каза тя накрая. — Той е.

Самия я остави и вдигна очи към Мерал.

Полицаят изглеждаше дълбоко замислен.

— Работата сериозна ли е? — попита сестрата. — Кой е той?

— Човек, който беше изчезнал, но се появи отново.

Самия скръсти ръце на гърдите си и изчака Мерал да прибере снимката в куфарчето. Той сложи черната барета на главата си и я намести.

— Значи така, а? — каза тя. — Разпита ме хубаво и сега пак се връщаш на работа?

— Няма друг начин.

Полицаят замълча за дълго, впери очи в масата. Чуваше се единствено свистенето на запалените газови котлони.

— Добре — заяви той накрая.

— Добре?

Мерал я погледна изненадано.

— Не съм си давал сметка, че косата ти е толкова дълга и чуплива.

— Да, вие, полицаите, носите хубави черни барети, а ние трябва да си слагаме онези гигантски бели неща на главите. Защо на касинката ми има голяма Давидова звезда? Нали съм арабка? Защо да не е фалафел или пържено *кибе*! Белият фон може да мине за кисело мляко.

Мерал я изгледа нежно, след което рязко се изправи.

— Наистина се налага да тръгвам — каза той. — Чака ме много работа.

Самия се подпря на ръба на масата и стана.

— И мен. Имам да върша куп неща. Все пак се радвам, че дойде.

— Няма проблем.

— Аха.

Докато минаваха през дневната, Мерал спря пред стената със сините ириса.

— Чудесни са — отбеляза той. — Сигурно ти е струвало доста пари.

— Е, не чак толкова. Сама ги нарисувах.

Мерал се изненада.

— Ти рисуваш? Не си го споменавала.

— Така е. Човек с такъв невероятен талант трябва да се крие. По света има много завист.

В очите на Мерал отново се появи топлота. За миг той се втренчи в лицето на сестрата. После рязко се обърна и отиде до вратата. Отвори я, излезе на площадката отвън и се обърна. На лицето му пак се появи угриженият вид.

— Благодаря за кафето — каза той.

— За бога, Мерал, защо не можеш да се усмихнеш? — попита Самия. — Ще те убие ли една усмивка? Защо не се усмихнеш поне веднъж?!

Мерал сведе глава и отвърна:

— Благодаря ти за помощта.

После се обърна и си тръгна.

— Ела пак, по всяко време — извика Самия след него. — Може би следващата седмица?

— Много съм зает, Самия. Все пак благодаря.

— Тогава по-следващата. Донеси снимки на унгарски парашутисти!

Сестрата го изчака да слезе по стълбите, които щяха да го изведат на улицата, и едва когато полицаят изчезна от погледа ѝ, бавно и тихо затвори вратата. За момент се загледа замислено в пода и поклати глава. След това вдигна очи и бързо се върна в кухнята, където седна на масата и извади дневника си от чекмеджето.

„Радвам се, че дойде.“ „Няма проблем.“ Самия имитираше тона и гримасата на Мерал. „Няма проблем?“, възрази тя. „Няма *проблем?*“ Опря чело в дланта си, вдигна глава и грабна химикалката. „Той просто се отби, а сърцето ми започна да трепери и да танцува едновременно“, записа тя там, където беше прекъснала. „Изглеждаше някак променен. Не мога да си го обясня, но имаше нещо. В крайна сметка краткото му посещение се оказа съвсем делово. Както обикновено. И то по доста страховит повод. Така се радвам, че съм най-обикновена откачалка, а не ченге. Както и да е, май ще се предам. Да, обратно към самотните вечери с плочите на Франк Синатра и чаша уиски. Или може би, подобно на Майо и мечтите му за Кармел, ще се радвам само на един поглед или разговор от време на време, на една усмивка и махане с ръка за поздрав.“

Самия прочете написаното и задраска сравненията, като остави единствено думата „усмивка“.

Долу, на улицата под апартамента ѝ, Мерал седеше сам в полицейската кола и гледаше намръщено телетипното копие на снимката в ръката си. На нея се виждаше албанският военен офицер, който беше изчезнал от контингента на ООН в Голанските възвишения. Самия току-що го бе разпознала категорично като мъжа, живял в апартамента на Уилсън. В съответствие с предишните описания на Темеску, но не и с размазаната снимка от шофьорската му книжка, ясното ново изображение беше на мъж със силно, задебеляло лице и белег, който разсичаше устните му в озъбена гримаса.

Името му беше полковник Йетон Агим Вльора.

28.

Уилсън се премести бавно на стола до прозореца в малкия си апартамент. Търсеше светлина. Навел глава, така че изражението му оставаше неразгадаемо, той бавно се отпусна на стола и се втренчи в плика, който преди няколко минути беше извадил от пощенската си кутия: „Майкъл Уилсън, улица «Меле» 17, Йерусалимски хълмове, 90835 Израел“. Наклони го леко, за да разгледа изцапаната с мастило пощенска марка на слънчевите лъчи. Беше местна. Той изправи плика и продължи да изучава елегантния, до болка познат почерк. Най-накрая го отвори, измъкна листа отвътре и го прочете. После го свали на коляното си и известно време остана неподвижен. Впери очи в жълтеещото стъкло на прозореца. Слабото следобедно слънце и сенките се гонеха по отсрещната сграда, образувайки монотонни петна, подобно на счупен калейдоскоп със само два цвята. Той стана и отиде до малкото квадратно бюро. Извади лист и химикалка от едно чекмедже и започна да пише писмо. Накрая щеше да го добави към купчината други, завързани с лилава панделка. Писмата, които никога нямаше да бъдат изпратени.

„Скъпа Джийн“, започна той.

След това наведе глава и заплака.

29.

Мерал влезе в стаята си, свали сакото и седна на ръба на леглото. Денят се бе оказал по-дълъг и по-уморителен от обикновено.

Беше търсил напразно Уилсън в апартамента му, в „Хадаса“, а после и в „Каса Нова“, където Уилсън трябваше да ремонтира нещо, но така и не се бе появил. Разочарован, Мерал сведе очи и поклати глава, след което се загледа в снимките на бюрото. Налагаше се да купи рамка за още една.

Малко по-късно, докато се готвеше за сън, Мерал реши да почете, за да приспи неспокойните си мисли. Когато обаче отвори чекмеджето, където държеше книгите си, най-отгоре откри нещо, което не помнеше да е виждал преди. *Откъде се е взело?*, зачуди се той. Извади го и отново седна на ръба на леглото. В този момент от стаята на някоя монахиня долетяха приглушените звуци на концерт за цигулка. Мерал се втренчи в находката си — купчина неизпратени, написани на ръка писма, завързани с лилава панделка.

Всички започваха с думите „Скъпа Джийн“.

30.

Той се движеше безшумно и бавно като привидение из тъмните сводести проходи, оградени от арки и масивни колони. Най-накрая спря в края на огромна стая, където трябваше да се срещнат според писмото. Намираще се в Соломоновите конюшни — масивна каменна зала под Храмовия хълм. Напрегнатата тишина, може би по-дълбока от Божията, се нарушаваше единствено от гукането на гълъб в една от пролуките над нивото на улиците отвън. Те сияеха от обещанията на късните утринни лъчи, падащи косо върху тъмния под. Мъжът направи крачка встрани и долепи гърба си до стената. Зачака. Слушаше напрегнато. После чу меките стъпки, които познаваше толкова добре. Тя се приближи иззад една колона и попадна под лъч слънчева светлина. Спря и се втренчи мълчаливо в него с дълбоко хлътнали очи и опустошено от наркотиците лице, което, подобно на света, пазеше само далечен спомен за някогашната красота.

— Здравей, Пол — каза глухо тя.

— Здравей, Джийн.

Пол Димитър стрелна очи наляво. Стивън Райли излезе иззад друга колона. Все още носеше свещеническото расо на Денис Муни и държеше пистолет с дълга цев и заглушител.

— Добро утро, стари приятелю и менторе.

— Добро утро и на теб. Изглеждаш толкова различен.

— Пластична хирургия. Знаеш как е.

— Отлична изработка, Стив.

— И ти върви по дяволите, приятел! Не мърдай! Нито на сантиметър!

— Няма.

— Нито на *сантиметър*! Вдигни ръцете си във въздуха. Много добре. Дръж ги така. Знаеш ли, не мога да повярвам, че не си разбрал какво става. Учудвам се, че изобщо дойде. Да не би от тавана да падне мрежа, в която да се оплета? Или може би стоя върху някакъв капан? Хайде, кажи ми. Къде е уловката?

— Няма уловка.

— Не ми се вярва. И си дошъл тук невъоръжен? — учуди се Райли.

— Напротив — отговори тихо Димитър.

— Не виждам оръжието.

— Така е, но е с мен.

— Караш ме да мисля, че всичките слухове са истина, *mi amigo*. Може би наистина си загубил част от разсъдъка си? Е, както и да е. Жалко, че това трябва да се случи. Смахнат или не, ще ни липсваш.

— Смяташ да ме убиеш?

— Сега вече съм сигурен, че си полудял! Естествено, че ще те убия! — изръмжа Райли. — Джийн, отдръпни се настрани. Пречиш.

— Да, добре — каза послушно тя и повтори: — Настрани.

Вместо да го направи обаче, Джийн пристъпи неуверено към Димитър и протегна умолително ръка.

— О, Пол! Толкова съжалявам — заяви тя. Гласът ѝ трепереше. — Аз съм...

— Млъквай, Джийн! — заповяда рязко Райли, без да изпуска от очи Димитър. — Добре, приятелю — продължи той. — Значи реши да тръгнеш след нас. Как разбра, че сме тук?

— Не съм тръгвал след вас, Стивън.

— Глупости!

— Истина е. Преди да дойда, мислех, че сте мъртви.

— Преди да дойдеш тук ли?

— Да. Познах ви.

— Как?

— По стъпките.

— По стъпките ли?

— Стив!

— Млъквай, Джийн! — срязва я грубо Райли, вперил поглед в Димитър. — Ще умра от смях! — каза язвително той. — Очакваш да повярвам, че си тук по чисто съвпадение?

— Не съществува такова нещо — отговори тихо Димитър.

— Значи все пак признаваш, че си ни преследвал?

— Не. Преследвах друг. Това е истината. Не вас. И без друго ще ме убиеш. Защо ми е да лъжа?

— Защото...

— Виждаш ли? Всичко е било за *нищо*, Стив! За едно проклето *нищо*! — изкрещя Джийн на Райли. — Изобщо не е преследвал нас!

— Не му вярвам — отвърна Райли с равен глас. — А сега се махни от там, Джийн! *Мърдай!*

— Прощавам ти, Джийн — каза Димитър. — Помни го винаги. Прощавам ти.

— Съжалявам, приятелю — заяви Райли и се прицели. — Преживяхме много добри моменти заедно. Наистина. Страшно добри. Хайде, Джийни, любов моя. Отдръпни се, моля те! Веднага!

— Не се безпокой, Стивън — каза му Димитър. — Аз ще се отместя. Сега можеш да стреляш без проблем.

Димитър пристъпи встрани, без да отделя очи от жена си. Изведнъж Джийн Димитър се разтресе от ридания и се спусна към съпруга си с протегнати ръце, за да го прегърне. В този миг милостта и куршумът избухнаха с бял пламък в мозъка ѝ.

— Господи! — възкликна потресен Райли.

Димитър погледна тялото на жена си, свлякло се на пода. После се обърна към Райли.

— Прощавам и на теб!

— Какви ги дрънкаш, шибан психопат?

Следващите два изстрела бяха безмилостни и Димитър падна до тялото на жена си. Позата, в която ги намериха на следващия ден, напомняше за двама влюбени, легнали, за да поспят — впечатление, което не беше много далеч от истината.

Няма раздяла.

ТРЕТА ЧАСТ
ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД, 7 ЮНИ 1974 Г.

31.

ПОСЛЕДНИ РАЗГОВОРИ И ПОКАЗАНИЯ, СВЪРЗАНИ С ИНЦИДЕНТА НА УЛИЦА
„РЕМЛЕ“, ПОЛ ДИМИТЪР, ДЖИЙН ДИМИТЪР, СТИВЪН РАЙЛИ И ПОЛКОВНИК ЙЕГОН
АГИМ ВЛЪОРА

Присъстват: Моше Зуи, израелско разузнаване;
Уилям Сандълс, Чарлс Бел, американско посолство; главен
сержант Питър Мерал, полицейско управление „Кишла“;
Шломо Урис, полицейско управление, район Йерусалим
Стенограф: Анет Асаф

Зуи: Добре, провеждаме този разговор най-вече заради Бел и Сандълс. Бил, вие получихте копия на всичко, нали?

Сандълс: Не на всичко. Но няма проблем, продължавайте. Нали затова сме тук?

Зуи: Да. Шломо Урис, ще започнете ли? Секунда. Първо ще припомня основното. Стивън Райли, който се представял за католическия францискански свещеник Денис Муни, и Джийн, жената на Димитър, са били изнудвани от руснаците от време на време да ликвидират някои хора, за чиято смърт руснаците не искали да бъдат отговорни. Карали са ги да...

Сандълс: Откъде получихте тази информация?

Зуи: Имаме източник.

Сандълс: Кой?

Зуи: По-късно, Бил. Изненада е. Междувременно открихме и купчина неизпратени писма, които Димитър е писал на жена си.

Сандълс: Как се добрахте до тях?

Зуи: Сержант Мерал ги намерил в стаята.

Сандълс: На Димитър ли?

Зуи: Не, в своята.

Сандълс: Започни отначало.

Зуи: Не, чу ме правилно. Мерал ги намерил в стаята си в „Каса Нова“. Не знаем как са попаднали там. Може ли да продължа, господа?

Сандълс: Давай!

Зуи: Добре. Райли и жената на Димитър били тайни любовници. Те успели да приберат чертежите на радара, инсценирали смъртта си и ги продали на руснаците за много пари. Стивън Райли се подложил на пластична операция и променил вида си. След това двамата дошли в Израел, за да се скрият. Дотук добре. Руснаците обаче си казали: „Аха! Защо не ги поизнудим малко?“ Принудили ги да извършват поръчкови убийства, като заразяват със салмонела храната или водата на жертвите. Така болните попадали в „Хадаса“, където агент Райли, уж католически свещеник, ги ликвидирал с фатална инжекция, невъзможна за проследяване. Мястото е страхотно за тази цел. Там умират хора всеки ден. Кой ще забележи? Изведнъж обаче се появил Димитър и се представил за Уилсън. Той изобщо не искал да си има неприятности, така че... Извън протокола, Анет. Погледни как се хият Сандълс и Бел, все едно са спечелили от израелската лотария!

Сандълс: Довечера в бар „Давид“ питиетата ще са за наша сметка!

Зуи: Добре. Целта ни е да ви доставяме удоволствие. Продължаваме. Райли забелязал някъде Димитър и веднага решил, че той ги е открил и е дошъл да ги убие. Затова Райли наел някакъв стрелец от Йемен, убиец на половин работен ден, който да очисти Димитър в Кулата на Възнесението. Райли знаел, че Димитър ходи там в определени дни, и показал на убиеца как да сложи жицата. Онзи я опънал на стълбите в един от дните, когато Димитър трябвало да дойде, и се скрил в някакъв шкаф на върха на кулата. Скоро Димитър пристигнал, но забелязал жицата. Убиецът го нападнал — Райли сигурно не бил казал на нещастника всичко за Димитър, — препънал се, паднал по стълбите и си счупил врата. Майната му, сам си

бил виновен. И така, Райли решил сам да свърши работата и преценил, че ще е най-добре да заложи жената на Димитър като капан.

Сандълс: Откъде пък научи това? От някое друго писмо ли?

Зуи: Да, отчасти. Димитър получил писмо от жена си. В него тя го накарала да отиде в Соломоновите конюшни. Беше сред писмата, които Мерал намери в стаята си. Написала, че ужасно съжалява за всичко, и дори му разказала за удара с жицата, за да придаде достоверност на разкаянието си. Поне така си мисля. А и както споменах, разполагаме с надежден източник.

Сандълс: Моше, почакай.

Зуи: Какво има?

Сандълс: Жената е знаела, че Райли подготвя нападение срещу бившия ѝ мъж, така ли?

Зуи: Да, Бил.

Сандълс: Хладнокръвно.

Зуи: Не съм сигурен. Тялото ѝ приличаше на игленик. Навсякъде имаше белези от игли. Хероин. Изследванията показаха, че малко преди смъртта си е била взела голяма доза. Може да я е поела — или Райли да я е инжектирал — точно преди да отидат в Конюшните. По този начин Райли я е държал в подчинение.

Бел: Изглеждаш доста убеден в това.

Зуи: Изхождам от източника и последното ѝ писмо. И от още нещо.

Сандълс: Какво?

Зуи: Райли я е застрелял в тила.

Сандълс: Разбирам. Между другото ще получим ли тези писма?

Зуи: Да, ще ги получите. Те обясняват почти всичко. Искрах само да ви запозная с най-общото. Дори научихме каква е била мисията му.

Сандълс: На кого? На Димитър ли?

Зуи: Да.

Сандълс: О, не! Пак ли се връщаме на този въпрос? Преди малко спомена, че не е имал мисия!

Зуи: Не съм казвал подобно нещо.

Сандълс: Май току-що влязох в Огледалния свят.

Зуи: Не си. Просто почакай, Бил. Ще видиш. Сега преминаваме към трупа, намерен в Божи гроб, и инцидента на улица „Ремле“, с който се е занимавал Мерал. Ще говорим за всичко това. И за мисията на Димитър.

Сандълс: Да, за мисията ни на Андромеда.

Зуи: Може ли да се опитаме да продължим напред?

Сандълс: Опитваме се.

Зуи: Добре, първа точка от дневния ред. Искам инспектор Урис да разкаже за страхотната работа, която е свършил. Инспекторе?

Урис: Предпочитам Шломо.

Зуи: Добре, Шломо. Разкажете ни как сте хванали Райли.

Сандълс: Какво? *Хванали* сте го?

Бел: Хванали сте *Райли*?!

Зуи: Да, хванахме го. Надявам се, че няма да последва спор за юрисдикцията.

Сандълс: Това е чудесно. Браво! Как го заловихте?

Урис: Нямам кой знае каква заслуга. Просто падна в ръцете ми. Чичо ми Моузес Майо беше лекар в болницата „Хадаса“. Умря без конкретна причина. Постепенно угасна. Сержант Мерал пръв заподозря, че може да е убийство. Предположи, че чичо ми е попаднал на нещо... или на някого. Затова се опитах да разбера къде е бил, преди да се разболе. Една сутрин се обади в Медицинския факултет и им казал, че няма да чете лекции, защото трябва да отиде извън града. Не уточнил къде. Стори ми се подозрително. Проверих кой го е търсил по телефона преди това и едно от обажданията ме накара да настръхна. Беше проведено от обществен телефон в Бейт Сахур, където има църква, управлявана от францискански свещеник на име Денис Муни. Той живеел там в малък апартамент и бил

обслужван от икономка, която обитавала къщата за гости до църквата.

Сандълс: Защо сте настръхнали?

Зуи: Ето защо. Истинският Денис Муни бил от Бруклин, Ню Йорк. Баща му бил починал, а възрастната му майка не чувала добре. Тя не била получавала вест от сина си през последните две години. Пишела му писма, в които настоявала да ѝ изпрати свои снимки — пред Олтара на ангелите, в Църквата на Полето на пастирите и тъй нататък. Но така и не получила отговор. Нито снимки. Нищо. Тогава писала до седалището на Ордена на францисканците. Те я уверили, че са се свързали със сина ѝ, който им отговорил с писмо. В него твърдял, че е добре, че е изпратил снимки на майка си и че не е получил нито едно от съобщенията ѝ.

След още два месеца майка му все още нямала лична вест от Муни. Тя пак се обърнала към францисканците и старите дивотии се повторили. Обяснили ѝ, че са телеграфирали следното на сина ѝ: „Пиши на майка си веднага и приложи снимки!“ Тогава Райли се обадил в централата и се заклел, че вече го е направил. Не можел да проумее защо не са стигнали до майка му. Обещал, че ще ѝ пише веднага. Естествено, майката не получила нищо.

Започнала да се тревожи и да се ядосва, а някой я посъветвал да се свърже с Държавния департамент. В резултат на това вашият посланик тук предаде случая на нас и той попадна на бюрото ми. После разбрах, че свещеникът работи в Бейт Сахур, и си казах: „Аха!“ Обадих се лично на францисканците и поисках снимка на Муни. Получих я и отидох с нея в Църквата на Полето на пастирите като турист. Аз, евреинът, пях коледни песни в онази църква, пълна с друговерци, картини и статуи на ангели, но ви гарантирам, че не съм изменил на вярата си. Там се убедих, че Денис Муни всъщност не е Денис Муни, защото истинският е бил убит още преди да стигне до „Каса Нова“, така че никой да не разбере как изглежда.

След като научих това, отидох до градчето Бейт Сахур, където се свързах с местната полиция и поисках сериозна подкрепа от Тел Авив. После заловихме този нещастник Райли. Каза си и майчиното мляко. Призна си всичко — дори неща, за които не сме го питали.

Бел: Ха! Направо съм изумен.

Зуи: Вие имате своите методи, ние нашите.

Сандълс: Вашите законни ли са?

Урис: Съвсем не. Заплашваме ги, че ще им четем еврейско хайку. Междувременно се оказа, че икономката на Райли в Бейт Сахур е...

Зуи: Да, знаем. Съпругата на Димитър.

Сандълс: Не мога да разбера как Райли е убил чичо ви. Той ли го е убил наистина?

Урис: Да. Дал му е смокини, инжектирани със смъртоносен токсин, който не оставя следи. Просто предизвиква фатално заболяване и после изчезва.

Зуи: Благодаря, инспектор Урис.

Урис: Шломо.

Зуи: Шломо. Великолепна работа.

Сандълс: Може някой път да пийнем нещо заедно, Шломо.

Урис: С удоволствие.

Зуи: А сега да преминем към сержант Мерал.

Бел: Какво правим всъщност? Да не сме дошли на парад на полицаи, разследващи убийства?

Зуи: Един момент. Нека погледна бележката, която току-що получих. (Чете бележката.) Добре. Прекъсване за петнайсет минути.

Сандълс: Наистина ли?

Зуи: Да.

(РАЗГОВОРЪТ ПРЕКЪСВА В 9:44 Ч. И ПРОДЪЛЖАВА В 10:02 Ч.)

Зуи: Да започнем ли с улица „Ремле“, сержант?

Мерал: Не. С Вльора.

Зуи: Добре, с Вльора.

Сандълс: Кой е Вльора?

Мерал: Мъжът, чийто труп беше открит върху гроба на Христос. Първо смятахме, че се казва Йозеф Темеску, а после — разбира се, отново погрешно — Пол Димитър. Всъщност той е албански офицер от тайните служби, който се включил в албанския контингент в Голанските възвишения.

Сандълс: Пак ми се зави свят. Защо го е направил?

Мерал: За да може да убие Димитър.

Сандълс: Защо?

Мерал: Димитър е убил сина му.

Сандълс: Добра причина.

Мерал: Наистина. Но не и по начин, който ние с вас бихме разбрали. Вльора презирал сина си. Той лично смятал, че изтезава хората в името на нещо по-добро, а синът му е причинявал болка на другите за чисто удоволствие. Албанците спазват така наречения кодекс *беса* — ако някой убие човек от твоя род, ти трябва да убиеш човек от неговия. От мъжки пол. Ако няма друг, може дори да е дете. При тях това е нещо като морален императив. Вльора не е преследвал Димитър с никакви особени емоции. Всичко е въпрос на принцип. На чест и дълг.

Бел: Кога Димитър е убил сина му?

Мерал: Докато изпълнявал мисията за ръкополагане на свещеници в Албания. Бил заловен, изтезаван и разпитван от Вльора. След това, при бягството си, убил сина му. Нещата ясни ли са дотук?

Сандълс: Ще видим.

Мерал: Добре. После събитията претърпели странен обрат. Димитър спасил Вльора след автомобилна катастрофа, при която албанецът неминуемо щял да умре без неговата намеса. Закарал го в държавната болница, а после го взел в апартамента си и му помогнал да възстанови здравето си — давал му храна, грижел се за

него, поддържал духа му. Понякога му влияел добре само с присъствието си. Знам това от първа ръка.

Сандълс: „От първа ръка“?

Мерал: Искам да кажа, че човек се променя в компанията му.

Сандълс: Как се променя?

Зуи: Не е важно. Да се върнем към Вльора, сержант. Какво е станало след това?

Мерал: Полковник Вльора бил смаян. Все пак той бил изтезавал Димитър в продължение на дни, и то по най-непоносимия и ужасяващ начин. А впоследствие дори се опитал да го убие. Кодексът *беса* бил обърнат наопаки! Вльора се променил. Станал нов човек. Това било неговото мистично преживяване. И тогава се случило нещо изумително.

Сандълс: Пак ли говорим за писма?

Мерал: Да, точно така.

Сандълс: Ще ги получим ли?

Зуи: Ще ви изпратим всичките. Имаш думата ми.

Сандълс: Благодаря, Моше. И какво е „изумителното нещо“, Мерал?

Мерал: Направо е невероятно! Вльора знаел, че още някой е по петите на Димитър. Казал му го самият той. Няколко седмици по-късно Вльора помолил Димитър да го придружи до Църквата на Божи гроб. Малко преди да стигнат, полковникът разкрил намерението си. Заявил, че ако инсценират „смъртта“ на Димитър по особено драматичен и публичен начин, преследвачът ще реши, че е сгрешил. Ще помисли, че Уилсън не е Димитър и че в крайна сметка преследва не когото трябва. Димитър и бездруго имал много превъплъщения. Планът на Вльора бил да умре и да бъде взет за Димитър. Рано сутринта, когато смятал да изпълни намерението си, той отишъл до апартамента, който бил наел, но никога не бил ползвал. Оставил там всички документи, които ни накараха да мислим, че Вльора е Димитър. Когато Вльора му съобщил плановете си, Димитър бил ужасен. Не искал това. Поне не

в началото. Разбира се, мнението му нямало особено значение, защото отровата вече била във вените на Вльора. Така стигаме до втората част от плана на албанеца. *Кой ще сметне инцидента за самоубийство?*, мислел си той. Едва ли някой би предпочел да умре в ужасни болки от отровата на скорпион, след като шепа сънотворни хапчета биха свършили същата работа. В съзнанието на Вльора, свикнал да гледа света през безмилостните очи на кодекса *беса*, точно това обстоятелство щяло да убеди преследвачите на Димитър, че той е бил ликвидиран от човек, който го е мразел с цялата си душа.

Сандълс: Може би да, може би не.

Мерал: Именно. Най-странното е, че не са съществували никакви гаранции за успеха на този план. Следователно Вльора си е причинил страховитата болка, поемайки огромен риск.

Сандълс: Мисля, че разбирам какво казвате. Какво е станало после?

Мерал: Димитър не могъл да предотврати намеренията на Вльора. Затова отишъл с него в гробницата. Веднага щом останал сам, полковникът взел още една голяма доза хлоралхидрат и легнал на надгробната плоча. Скръстил ръце на гърдите си, затворил очи и зачакал смъртта.

Бел: Скръстил ръце ли? Защо? Да не е някакъв албански обичай?

Мерал: Не. Искал да добави още един щрих към мистерията, която трябвало да привлече вниманието на пресата и обществеността. Димитър обещал на Вльора да остане до края. Когато всичко свършило, се измъкнал от църквата. Тук историята свършва.

Сандълс: Кой е оставил документите на Димитър в апартамента на Вльора? Полковникът ли?

Мерал: Да. Всичко с изключение на топките за жонглиране и клоунския реквизит. Вльора не е знаел какво означават. Но Димитър ги добавил. Не искал жертвата на полковника да бъде напразна.

Сандълс: Ясно, благодаря.

Мерал: Няма защо.

Зуи: Да се върнем към мисията на Димитър.

Сандълс: Ще го повтарям, докато не посинея! Той е бил тук по своя инициатива!

Зуи: Но е имал мисия!

Сандълс: За бога, Моше!

Зуи: Мисля, че току-що улучи право в целта.

Сандълс: Какво искаш да кажеш?

Зуи: Ако ме изслушаш, ще разбереш.

Сандълс: Добре, слушам внимателно.

Зуи: Чудесно. Мисията е свързана с вашия свети Павел, който, подобно на нашия Саул и на Димитър, е бил легендарен убиец. Преследвал християните и ги избивал безмилостно. Един ден, по пътя към Дамаск, където отивал с група приятели, за да ликвидират християнската общност там, Павел имал мистично преживяване. Бил съборен на земята от някаква сила — ярка светлина от небето — и чул глас. Скоро след това нашият Саул станал вашия свети Павел. Нещо подобно се случило и с Димитър. Преживял нещо мистично, свързано с Исус Христос. Както Саул, първоначално и той не разбрал какво е станало. Но какво мислите направил Димитър? Естествено, дошъл в Йерусалим, за да научи какво го е свалило на земята. Или от коня, както си мислят някои хора.

Бел: Все още не разбирам. Защо Йерусалим?

Зуи: Обичал да слуша как хората непрекъснато спорят. Мерал, ще поемете ли оттук?

Мерал: Да. Навярно си спомняте, че когато бил изпращан да извърши покушение на високо ниво, Пол Димитър се подготвял със седмици, а понякога и с месеци. Проучвал обстойно мишената, която трябвало да открие и унищожи — какво обича да яде, как ходи, как се облича, какво чете, на какво се смее и плаче, от какво се ядосва и така нататък. Събирал всички възможни факти, но най-вече разучавал начина ѝ на мислене. Когато приключел с

подготовката, Димитър буквално се превръщал в мишената.

Сандълс: Слушайте, може и да съм просто глупав, но какво общо има всичко това с идването му в Йерусалим? Защо е дошъл точно тук? И нали се съгласихме, че е преследвал някаква *идея*, а не човек?

Мерал: Не. Имало е „Мишена Х“. Била е човек.

Сандълс: Шегувате ли се, сержант? Сигурен ли сте?

Мерал: Да. Напълно.

Сандълс: И кого е преследвал?

Мерал: Христос.

(В 10:55 Ч. РАЗГОВОРЪТ ПРИКЛЮЧВА
ВНЕЗАПНО)

В последвалата напрегната размяна на реплики, Бел и Сандълс поискаха копия от „писмата на Димитър“ и си тръгнаха набързо. Бяха ядосани и нервни и отказаха предложението на Зуи да останат, за да обсъдят едно „ново и много смущаващо събитие“. Когато двамата и сержант Мерал излязоха от стаята, Зуи въздъхна и взе бележката, която му бяха предали по-рано. Поклати бавно глава, когато я препрочете наум.

— Почакай да го чуят — промърмори той. — Само почакай!

32.

Мерал се хвана за черния метален парапет на Кулата на Възнесението и се загледа на изток в червено-кафявите извивки на непристъпните Моавски планини. Солените им склонове се белееха на слънцето, а под тях се простираха поля от яркожълти глухарчета и висока трева, блещукаща като обещание за дъжд и спасение. Когато се качи горе, там имаше неколцина туристи, но сега те си тръгваха и Мерал беше благодарен. Искаше да остане сам, както призори в многото други утрини, когато идваше, за да чуе ехото от стъпките на Димитър и да види последните спомени от присъствието му. На разсъмване изживяването беше различно. Тогава светът притихваше, а слънцето се показваше на хоризонта като трептяща благословия. Но след като окончателният доклад беше завършен, някакъв тайнствен и непреодолим импулс бе накарал Мерал да се качи тук въпреки неблагоприятното време на деня. И сега чакаше. Но какво? Изведнъж му хрумна нещо. Дали не беше дошъл в търсене на знак? Той се замисли за писмото на Димитър, в което се споменаваха за жицата и за часа му по „специално мислене“. Само в него той бе описал посещенията си в Кулата на Възнесението. Дали нещо нямаше да се появи? Мерал постоя сам известно време, а когато погледна часовника си и реши да си тръгне, изведнъж излезе силен вятър. Беше толкова мощен, че го залепи за стената на кулата, след което притихна така внезапно, както се бе появил. Мерал се спусна по стълбите. Все още не знаеше какво го бе привлякло там по това време на деня.

Беше си спомнил писмото за посещенията в кулата.

Но беше забравил, че в него се говореше за внезапния силен порив на вятъра.

33.

Мерал влезе в стаята си, свали куртката на униформата и седна на ръба на леглото. Както всяка друга вечер той се загледа продължително в редицата снимки на бюрото. Последната беше нова. На Майо. Очите му се плъзнаха към средното чекмедже. Той се наведе напред и го отвори. Извади отвътре лист хартия. Върху него любовта, създава красота на всичко, бе написала свое собствено писмо. Беше последното писмо на Димитър до жена му.

Мерал го бе задържал.

Знаеше, че е предназначено за него.

Скъпа Джийн,

Ти си жива! Господи, жива си! Призна пред мен всичко, което си направила със Стивън, както и плетовите ви да ме убие. Сега искаш да се срещнем сами, тайно от Стивън. Казваш, че го мразиш. Страхуваш се от него. И ме молиш да те спася. Твърдиш, че копнееш да се върнеш при мен и се разкайваш за всичко. Навярно това е единственото истинско нещо в писмото ти. Защото ти изпращаш покана за смъртта ми. Но в думите ти се крие и друга истина. Още ме обичаш. Знам, че не мислиш така. Но в онази част от душата ти, която все още е неопетнена от това греховно място, там, където си оставаш моята любима Джийн, аз съм сигурен, че ме обичаш.

Ще дойда на срещата. Обещавам. Няма да окажа съпротива. Ще те уверя, че ти прощавам. Кой знае каква неочаквана благодат може да тласне сърцето ти към мястото, където винаги е принадлежало? И накрая ще можеш да простиш на самата себе си.

Ще те обичам вечно, моя Джийн.

Твой Пол

Мерал беше наклонил глава и не откъсваше очи от писмото.
— Да, да простим на самите себе си — промърмори тихо той.
Освен факта, че беше предназначено за Мерал, писмото се отличаваше от останалите и по нещо друго.
Беше изпратено и получено.

ЕПИЛОГ

— Едно сухо шери, Пейшънс.

— „Ако е веднъж извършено, добре ще е да се извърши бърже.“

— Да, точно така. И, моля те, не слагай нищо в него.

Мерал стоеше на бара в „Каса Нова“. Беше краят на поредния работен ден и той носеше синьо ленено сако, бежови панталони, бяла риза и лятна светлосиня вратовръзка. Оставаше един час до вечерята. Мерал се обърна и се огледа. В бара имаше само още двама души и повечето столове бяха свободни. Всички бяха облицовани с камилска кожа, а черните им метални крака блестяха на светлината. Мерал нагласи единия така, че да може да следи Пейшънс, и седна.

— Здравей, приятелю!

Мерал се обърна. Беше Скоуби. Държеше в ръка сгънат вестник. Той погледна към бара и извика:

— Както обикновено, моля!

После седна на стола до Мерал.

— Имаш ли нещо против да ти правя компания?

— Не, ни най-малко. Напротив.

Скоуби присви недоверчиво очи.

— Наистина ли?

— Разбира се, Скоуби. Остани.

Скоуби продължи да го гледа известно време, след което се обърна и разгъна вестника.

— Предполагам, че си чул за последните дивотии на Шин Бет?

— Не, не съм.

— Сериозно? Загубили са трупа на някакъв таен агент, при това доста известен. Чувал ли си за Димитър? Тъпаци! Първо ме обвиниха, че съм подал фалшива информация. А сега това... Невъзможно е да се живее в тази страна.

Мерал се обърна към него. Скоуби държеше вестника с две ръце, приближил носа си на сантиметри от текста. Очите му трескаво търсеха нещо интересно.

— За какво говориш, Скоуби?

Скоуби го погледна.

— Наистина ли не си чул?

— Загубили са трупа му?

— Замразили го в моргата и се приготвили да го транспортират до Щатите, но трупът изчезнал! Не могат да го намерят! — Той пак се обърна към вестника. — Некадърни глупаци! Представяш ли си? Какъв ужасен гаф! Да затриеш труп!

Мерал извърна глава, изтръпнал от удивление. Гласът на Скоуби сякаш долиташе от някаква малка далечна планета, изгубена сред мълчаливите спирали на галактиките.

— Този Димитър... Виждал ли си го някога?

— Да, веднъж ми даде слънчоглед.

— Ето ме.

Мерал се обърна и видя Самия.

— Така добре ли е? — попита тя. — Подходящо ли съм се облякла?

Носеше светлосиня рокля, розови сандали и червено-бяла тениска с портрет на Бетовен.

— Бетовен не е бил католик — продължи тя, — а протестант. Тук не са дребнави за такива неща, нали?

— Не, не са — успокои я Мерал и се изправи. — Тоалетът ти е чудесен — добави той. — Какво ще кажеш за едно питие преди вечеря? Помолих да ни стотвят нещо мексиканско. Какво има? Нали обичаш?

Самия се втренчи тревожно в лицето му.

— Изглеждаш разсеян — отбеляза тя. — За какво мислиш?

— Няма да повярваш.

— За мен ли?

Мерал се усмихна.

БЛАГОДАРНОСТИ

Към края на шейсетте години присъствах на скромно новогодишно тържество в дома на мой приятел, чудесния романист и сценарист Бъртън Уол. Там се запознах с Марк Джафи, който тогава беше главен редактор в „Бантам Букс“. Той познаваше хумористичните ми романи и ме попита върху какво работя в момента. Смятах да спомена Щатското бюро за безработни, но за да не изгубя уважението на Джафи, му разказах накратко идеята си да напиша сериозен роман. Благодарно премълчах факта, че се бях опитал да го предложа на няколко редакции и филмови студиа в Холивуд, които ме бяха изгледали със съжаление. Не така обаче реагира Марк Джафи. Когато свърших разказа, той ме погледна в очите и каза: „Аз ще го издам!“ И го направи. Ставаше дума за „Екзорсистът“. Сега, четирийсет години по-късно — период, през който не сме имали никакъв контакт, — Марк Джафи го направи отново. Той предприе същински кръстоносен поход, за да намери подходящия издател на този най-важен роман в кариерата ми.

Не знам как мога да се отблагодаря. Жестът му е твърде голям.

Благодаря също на Вивиан Джафи, която заедно с Марк ми оказва незаменима помощ при редакцията и подготовката на ръкописа. Признателен съм и на моята съпруга, Джули.

Искам да благодаря на полковник Уилям Р. Корсън от армията на САЩ, на персонала от болницата „Хадаса“ в Йерусалим, на израелската национална полиция и на Исер Харел, „бащата на израелското разузнаване“, ръководил залавянето на Адолф Айхман. Той ми помогна неимоверно при проучванията. Всички тези хора вече са покойници, но въпреки това им благодаря. Уверен съм, че смъртта няма да им попречи да разберат, че съм го направил.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Ще бъда много благодарен на читателите от Йерусалим, ако любезно се въздържат от импулса да ме уведомят, че в града никога не е имало улица „Ремле“. Знам. Измислено е само името, но не и мястото. В действителност то се казва „Хативат Йерушалайм“ — звукосъчетание, унищожавашо напълно ритъма на всяко изречение, в което исках да го включа. Дори не съм и опитвал с улица „Арменска православна патриаршия“. *Шалом.*

БЕЛЕЖКА НА РЕДАКТОРА

Цитатите от произведения на Достоевски и Шекспир в романа са взети от следните издания:

Ф. Д. Достоевски, „Братя Карамазови“, изд. „Народна култура“, 1975 г. Превод Димитър Подвързачов и Симеон Андреев.

Уилям Шекспир, „Макбет“, изд. „Отечество“, 1986 г. Превод Валери Петров.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.